

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**BİR SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMASI
OLARAK KOMEK: KURSIYERLERİN ALGILARINA
YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME**

MUALLA NUR KÜÇÜKLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. BELGİN UÇAR KOCAOĞLU**

KONYA-2022

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mualla Nur Küçükler		
	Numarası	19810402044		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	BİR SOSYAL BELEDİYESİ OLARAK KOMEK: KURSUYERLERİN ALGILARINA YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

ÖNSÖZ

Bu çalışmamın gerçekleştirilmesinde kıymetli bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşarak yolumu aydınlatan, destekleriyle yalnız olmadığımı hissettiren, bana karşı her daim güler yüzlü, anlayışlı ve ilgili olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Belgin Uçar Kocaoğlu'na teşekkür ederim.

Lisans hayatımın ilk günlerinden bugünlere kadar her daim yanımda olan, her zaman bana inanıp güvenen kıymetli hocalarım; Prof. Dr. Ahmet Nohutcu'ya, Doç. Dr. Sefa Usta'ya ve Arş. Gör. İpek Sürmeli'ye çok teşekkür ederim. Tez savunma jürisine katılarak kıymetli bilgileriyle bana destek veren Doç. Dr. Esra Banu Sipahi, Dr. Öğr. Üyesi Hikmet Salahaddin Gezici hocalarımaya ayrı ayrı teşekkür ederim.

Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Sanat Kurslarında araştırma yapabilmemiz için yardımlarını esirgemeyen Komek Şube Müdürü sayın Abdullah KALELİ'ye, tez çalışmalarım sırasında gerek duyduğum bilgi ve belgelerin temini noktasında yardımlarını esirgemeyen Zehra GÜL hanımefendiye, Komek bünyesinde hizmet veren tüm yöneticilerimize, öğretmenlerimize ve çalışmaya katkı sağlayan kursiyerlere son olarak bana her daim destek olan Komek Giyim Öğretmeni kıymetli halam Tuğba Küçükler'e teşekkürü borç bilirim.

Hayatımın her anında yanımda olan, maddi manevi yardımlarını esirgemeyen, zor ve stresli zamanlarımda güçlü kalmamı sağlayan sevgili annem Elmas Küçükler'e, babam Mehmet Küçükler'e, kardeşim Muammer Küçükler'e ve ailemin her bir ferdine sonsuz teşekkür ederim.

Mualla Nur Küçükler

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mualla Nur Küçükler		
	Numarası	19810402044		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	DOÇ. DR. BELGİN UÇAR KOCAOĞLU		
Tezin Adı	BİR SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMASI OLARAK KOMEK: KURSIYERLERİN ALGILARINA YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME			

Bu çalışmanın temel amacı sosyal belediyecilikte KOMEK'lerin rolünü araştırmaktır. Bu çerçevede çalışmada KOMEK'te yer alan kursiyerlerin algılarına yönelik bir araştırma yapılmıştır. Araştırma verileri hem anket hem mülakat yoluyla elde edilmiş ve sayısal veriler istatistiksel yöntemlerle, sözel veriler ise betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırmanın kursiyerlere ilişkin evrenini 2021-2022 Güz Dönemi'nde Konya ilinin Karatay, Selçuklu ve Meram ilçelerinde düzenlenen KOMEK kurslarına katılan kişiler; yöneticilere yönelik evrenini ise ilgili KOMEK'lerde görev yapan yöneticiler oluşturmaktadır.

Araştırma sonucunda, KOMEK çalışanlarının verimli şekilde eğitim verdiklerine, KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini yeterli düzeyde karşıladığına ve KOMEK'in sosyal belediyeciliğe önemli katkılarının olduğuna yönelik algılarının "yüksek"; KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOMEK kurslarının verimli olduğuna ve KOMEK'in toplumsal açıdan da birtakım faydalarının bulunduğuna yönelik algılarının "iyi" seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, KOMEK kurslarının sosyal belediyecilikteki rolüne yönelik algı düzeylerini ifade eden alt boyutları oluşturan; KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOMEK'in sosyal belediyeciliğe katkılarına, KOMEK'in toplumsal faydalarına, KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılamaına, KOMEK kurslarının verimliliğine, KOMEK çalışanlarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine yönelik algıların cinsiyete, aylık gelire ve ikamet edilen ilçeye göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı, ancak, KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara ilişkin algıların yaşa ve meslek grubuna; KOMEK'in sosyal belediyeciliğe katkılarına, KOMEK kurslarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine ilişkin algıların ise eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Belediyecilik, Meslek Edindirme Kursları, KONYA Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (KOMEK).

ABSTRACT

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mualla Nur Küçükler		
	Numarası	19810402044		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Political Science and Public Administration		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	DOÇ. DR. BELGİN UÇAR KOCAOĞLU		
Tezin Adı	KOMEK as a Social Municipal Practice: An Evaluation on the Perceptions of the Trainees			

The main purpose of this study is to investigate the role of KOMEKs in social municipality. In this context, a study was conducted on the perceptions of the trainees in KOMEK. Research data were obtained through both questionnaire and interview, and numerical data were analyzed with statistical methods, and verbal data were analyzed descriptively. The population of the research regarding the trainees is the people who attended KOMEK courses held in Karatay, Selçuklu and Meram districts of Konya province in the Fall Term of 2021-2022; The universe for managers consists of managers working in the relevant KOMEKs.

As a result of the research, the perceptions of KOMEK employees that they provide training efficiently, that KOMEK meets the expectations of the trainees adequately, and that KOMEK contributes significantly to social municipality are "high"; It has been determined that the perceptions of KOMEK's individual benefits to the trainees, that KOMEK courses are efficient and that KOMEK has some social benefits are at a "good" level.

The sub-dimensions that express the perception levels of the participants about the role of KOMEK courses in social municipality; The perceptions of KOMEK's

individual benefits to the trainees, KOMEK's contributions to social municipality, KOMEK's social benefits, KOMEK's meeting the expectations of the trainees, the efficiency of KOMEK courses, the efficiency of KOMEK employees and the effectiveness of distance education are based on gender, monthly income and the county of residence. However, the perceptions regarding the individual benefits KOMEK provides to the trainees by age and occupation group; It has been determined that the perceptions of KOMEK's contributions to social municipality, the efficiency of KOMEK courses and the effectiveness of distance education differ significantly according to education level.

Keywords: Social Municipality, Vocational Training Courses, KONYA Metropolitan Municipality Vocational Training Courses (KOMEK).

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	i
ABSTRACT	i
İÇİNDEKİLER.....	i
TABLolar LİSTESİ.....	iv
GİRİŞ	1
SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN KAVRAMSAL VE TEORİK TEMELLERİ.....	3
1.1. Geleneksel Kamu Yönetimi Anlayışı.....	3
1.1.1. Bilimsel Yönetim Yaklaşımı	5
1.1.2. Yönetim Süreci Yaklaşımı.....	6
1.1.3. Bürokratik Yönetim Yaklaşımı.....	7
1.2. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı.....	9
1.3. Yönetişim	15
1.4. Yeni Kamu Hizmeti	17
1.5. Kamu Değeri	21
2. SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMI VE TÜRKİYE’DE	26
SOSYAL BELEDİYECİLİK	26
2.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı ve Kapsamı.....	26
2.1.1. Sosyal Hizmetler.....	30
2.1.2. Sosyal Yardım.....	33
2.1.3. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri ve Uygulama Biçimleri.....	36
2.2. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı	38
2.2.1. Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi.....	39
2.2.2. Sosyal Belediyeciliğin Kanuni Çerçevesi.....	48
2.2.3. 1580 sayılı Belediye Kanunu	48

2.2.4.	5393 sayılı Belediye Kanunu	49
2.2.5.	5216 sayılı büyükşehir belediyesi kanunu	51
2.3.	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulama Örnekleri	52
2.3.1.	Çocuklara ve Gençlere Yönelik Uygulamalar	52
2.3.2.	Yaşlılara Yönelik Uygulamalar	54
2.3.3.	Kadınlara Yönelik Uygulamalar	55
2.3.4.	Engellilere Yönelik Uygulamalar	55
2.3.5.	İşsizlere Yönelik Uygulamalar	56
2.3.6.	Yoksullara Yönelik Uygulamalar	57
2.4.	Eğitim Faaliyetleri Alanında Sosyal Belediyeciliğin Rolü	57
2.4.1.	İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İSMEK)	58
2.4.2.	Ankara Büyükşehir Belediyesi (BELMEK – BELTEK)	60
2.4.3.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (KO-MEK)	60
2.4.4.	Bursa Büyükşehir Belediyesi (BUSMEK)	61
2.4.5.	Gaziantep Büyükşehir Belediyesi (GASMEK)	62
3.1.	Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Sanat Kursu (KOMEK)	63
3.1.1.	KOMEK’İN FAALİYETLERİ	64
3.1.2.	Komek Markaları	66
3.2.	Alan Araştırmasına İlişkin Bilgiler	68
3.2.1.	Araştırmanın Konusu ve Önemi	68
3.2.2.	Araştırmanın Yöntemi	69
3.2.3.	Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler	69
3.2.4.	Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	70
3.2.5.	Araştırmanın Sınırlılıkları	71
3.2.6.	Veri Toplama Araçları	71

3.2.6.1. Ölçeğin Açıklayıcı Faktör Analizi Çalışması	72
3.2.6.2. Ölçeğin Güvenirlik Analizi Çalışması	75
3.2.7. Verilerin Analizi	76
3.2.8. Bulgular ve Yorumlar	78
3.2.8.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	78
3.2.8.2. Katılımcıların, KOMEK Kurslarına Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular	80
3.2.8.3. Katılımcıların, Sosyal Belediyecilikte KOMEK'lerin Rolüne Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular	83
3.2.8.3. Katılımcıların, Sosyal Belediyecilikte KOMEK'lerin Rolüne Yönelik Algı Düzeylerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	86
Cinsiyete Göre Farklılaşma	86
Yaşa Göre Farklılaşma	87
Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma	89
Aylık Gelire Göre Farklılaşma	92
Meslek Grubuna Göre Farklılaşma	94
İkamet Edilen İlçeğe Göre Farklılaşma	97
3.2.8.4. KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarında Yönelik Algı Düzeyleri Arasındaki Korelasyon İlişkisine Yönelik Bulgular ...	98
3.2.9. Araştırma Özeti ve Öneriler	100
SONUÇLAR.....	105
KAYNAKÇA.....	107
EKLER.....	124

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Araştırma Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları	72
Tablo 2: Ölçeğin Güvenirlik Analizi Sonuçları	76
Tablo 3: Araştırma verilerinin normallik analizi sonuçları.....	76
Tablo 4: Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri (n=588)	78
Tablo 5: Katılımcıların KOMEK Kurslarına Katılım Durunları (n=588)	80
Tablo 6: Katılımcıların KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeylerine İlişkin Bilgiler	83
Tablo 7: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Cinsiyete Göre Farklılaşması	86
Tablo 8: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Yaşa Göre Farklılaşması	87
Tablo 9: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması	89
Tablo 10: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Aylık Gelire Göre Farklılaşması	93
Tablo 11: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Meslek Grubuna Göre Farklılaşması	94
Tablo 12: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin İkamet Edilen İlçeye Göre Farklılaşması.....	97
Tablo 13: Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum ve Beden Memnuniyeti Düzeyleri ile Evlilik Kalitesi Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	98

GİRİŞ

Günümüze kadar devletin görevlerine ilişkin yaklaşımlar, tarihi şartlar ve düşünce akımları ile değişmiştir. Sosyal devlet anlayışının ortaya çıkmasıyla birlikte bireylere kişisel hakların yanı sıra ekonomik ve sosyal haklar da tanınarak toplumların refahı artmıştır. Sosyal devlet insanı esas alan ve toplumun her kesiminin ekonomik ve sosyal sorunlarını çözümlenmeye çalışan bir devlet anlayışıdır. Sosyal devlet, sosyal politika aracılığıyla uygulamalarını gerçekleştirmektedir. Sosyal politika ise sosyal sınıflar arası etkileşimler karşısında devleti ve hukuk düzenini ayakta tutmaya ve sürdürmeye yönelik bir politikadır. Bu politikalar devletin varlığı için önem arz etmektedir (Onar, 2020:1).

Sosyal devletten kurtarılan sosyal politika, farklı zamanlarda bir modül olarak önerilmiştir. İlk uygulamaları İngiltere'de 13. Yüzyılda ortaya çıkmış, ancak 17. yüzyılda çeşitli yasalarla birlikte uygulanmaya başlanmıştır (Varol, 2019:1). Endüstri ilişkilerinden kaynaklanan toplumsal sorunlar çerçevesinde oluşturulan sosyal politika kavramı yaşanan gelişmelerle birlikte çocuklar, yaşlılar, yoksullar ve engellilerden başlamış bunun devamında ölçeğini toplumsal yardımlaşmaya kadar genişletmiştir (Varol, 2019:2). Böylece sosyal politika, özellikle 19. yüzyıldan itibaren ulusal uygulama alanına girmeye başlamıştır. İktisadi faaliyetten kaynaklanan bu politikalarda devletin rolü, iktisat anlayışı ile birlikte dönemsel olarak değişmektedir (Şengün, 2019:1). Yeni fikirlerin ortaya çıkması ve yönetim anlayışının artan küreselleşmesi nedeniyle devletin sosyal alandaki varlığı kısmen azalmaya başlamıştır. STK'lar ve yerel yönetimler bu açığı kapatmak için devreye girmiştir. (Kahraman, 2016:1).

İçinde yaşadığımız yüzyılda, küreselleşme ve bilgi devriminin getirdiği değişim sürecinde, şehirlerin rekabeti, ülkelerin rekabetinden daha önemli hale gelmiş ve yerel yönetimler görülmemiş bir öncelik kazanmıştır. Artık yerel yönetimler -özellikle seçimler söz konusu olduğunda- merkezi yönetimin vesayetinde oldukları için ve sahip oldukları kamu tüzel kişilikleri nedeniyle yönetim yönleri olan belediyelerin yetki, görev ve vatandaşa karşı sorumluluklarının yeniden oluşturulması zorunluluğu doğmuştur. Belediyelerden yollar, su temini,

kanalizasyon, parklar ve temizlik gibi geleneksel kentsel altyapı ve teknik hizmetlere ek olarak, belediyelerin bir dizi yeni sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitim alanında yükümlülük ve sorumlulukları olacaktır. 21. yüzyıldaki çağdaş belediyeçilik anlayışında “yerel sürdürülebilir kalkınma”, “sosyal belediyeçilik”, “kent bilincinin oluşturulması” gibi kavramlar, söylemler ve politikalar bulunmaktadır (Toprak ve Şataf, 2009:12).

Sosyal belediyeçilik, sosyal alanlarda yerel yönetim birimlerine planlama ve düzenleyici işlevler veren; bu bağlamda, kamu harcamalarını barınma, sağlık, eğitim ve çevre koruma dahil olmak üzere sosyal hedeflere yönlendirmek; işsiz ve evsizlere yardımcı olacak bilinçli politikaların oluşturulmasını, dayanışma ve toplumsal bütünleşmenin sağlanmasını, sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların uygulanması için gerekli altyapı ve yatırımların oluşturulmasını sağlamak; bireyler ve toplumsal kesimler arasında azalan sosyal güvenlik ve eşitlik kavramlarını güçlendirmek için yerel yönetimlere sosyalleşme ve sosyal kontrol işlevlerini yükleyen bir model olarak tanımlanmaktadır (Akkan, 2017:2).

Bu kapsamda tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, sosyal devlet anlayışı ve sosyal politika kavramlarından hareketle sosyal belediyeçilik kavramı detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Kavramsal çerçeve oluşturulurken sosyal belediyeçiliğin işlevleri ve güncel uygulamaları da ele alınmıştır. İkinci bölümde, Türkiye’de yasal düzenlemeler çerçevesinde belediyelerin sosyal belediyeçilik kapsamındaki görev ve yetkilerinden bahsedilmiş; sosyal belediyeçilikte önemli fonksiyonları olan örnek meslek edindirme kurslarına yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise Konya ilindeki KOMEKlerin sosyal belediyeçilik anlayışına olan katkıları incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN KAVRAMSAL VE TEORİK TEMELLERİ

Sosyal Belediyecilik, sosyal alanlarda yerel yönetime planlama ve düzenleyici işlevler veren bir modeldir. Sosyal Belediyecilik, kamu harcamalarını barınma, sağlık, eğitim ve çevre koruma dahil olmak üzere sosyal hedeflere yönlendirmek; İşsiz ve evsizlere yardım etmek, dayanışma ve sosyal bütünleşmeyi sağlamak için gerekli altyapı yatırımlarının yapılmasını, etkinlikler ve sosyo-kültürel çalışmaların yapılmasını sağlayan; zayıflayan sosyal güvenlik ve eşitlik kavramlarının bireyler ve toplumsal kesimler arasında güçlendirilmesi için yerel yönetimlere sosyalleşme ve sosyal kontrol işlevlerini yükleyen bir modeldir (Oğuz, 2010).

Sosyal belediyeciliğin tek bir tanımı yoktur. Genel olarak sosyal belediyecilik, sunduğu sosyal mal ve hizmetleri daha iyi bir yaşam standardı oluşturmak için kullanmayı ve sosyal adaleti sağlayacak şekilde bütçesine katkıda bulunmayı amaçlayan belediye olarak tanımlanabilir (Pektaş, 2010:6).

Sosyal belediyecilik, geleneksel belediyecilik anlayışlarının ötesine geçen bir anlayıştır. Bu anlamda belediye sadece bir altyapı birimi olarak değil, aynı zamanda insanların sosyal ve kültürel yaşamına katkıda bulunan ve bu konuda sorumluluk ve yükümlülükleri olan bir hizmet ve yönetim birimi olarak görülmektedir (Uçaktürk vd., 2009:3).

Tez çalışmasının bu bölümünde öncelikle geleneksel kamu yönetim anlayışından bahsedilmiş daha sonra yeni kamu yönetimi anlayışı, yönetişim, yeni kamu hizmeti ve kamu değeri konularından bahsedilmiştir.

1.1. Geleneksel Kamu Yönetimi Anlayışı

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı, yönetimin ve hizmet üretiminin etkinliğini artırmayı amaçlayan kamu örgütlenmesinin baskın paradigması olarak

ifade edilmiş ve 19. yüzyılın ikinci yarısından 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar etkili olmuştur. Üretim, verimlilik, rasyonellik ve uzmanlaşma, geleneksel yönetim yöntemlerinin anahtar kavramları olarak kabul edilmekte ve bu kavramlar, yönetimde "en iyi tek yol" anlayışını bu şekilde yapılan işleri iyileştirmek olarak analiz etmek ve ifade etmek için kullanılmaktadır (Aykaç, 1997:17).

Bugün geleneksel olarak tanımlanan kamu yönetimi kavramı, 19. yüzyılın ikinci yarısındaki reformlarla başlamış ve 1920'lerde resmi olarak kurulmuştur. Geleneksel kamu yönetimi anlayışı 20. yüzyılın son çeyreğine kadar değişmeden kalmıştır. Geleneksel kamu yönetiminin temel özellikleri şu şekilde özetlenebilir (Güner, 2014:66):

- Kamu yönetimi politik olarak tarafsızdır.
- Kamu yönetimi doğrudan hizmet sunmaya odaklanmıştır.
- En iyi organizasyon yapısı merkezi bürokrasidir.
- Kamu kuruluşlarında verimlilik ve akılcılık en önemli değerlerdir.
- Bürokrasiler mümkün olduğu kadar kapalı bir sistem olmayı tercih ederler. Bu durum vatandaşların katılımını sınırlandırmaktadır.

Tarih boyunca sanayi devrimi, dünya savaşları, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, küreselleşme, işgücü yapısındaki ve beklentilerindeki değişiklikler ve daha birçok neden, yönetim düşüncesinde sürekli değişiklikleri kaçınılmaz kılmıştır. İnsanlar bu değişimlere uyum sağlamak için yeni yönetim teorileri ve yöntemleri üretmişlerdir (Seçtim ve Erkul, 2020:22). Bu bağlamda geleneksel kamu yönetimi anlayışı ortaya çıkmıştır.

Geleneksel kamu yönetim anlayışı teorisi ilk olarak Adam Smith tarafından 1776'da yayınlanan Ulusların Zenginliği kitabında hissedilmiştir. Smith, bu kitapta bireysel verimliliğin, çalışanlar arasında iş bölümü ve işte uzmanlaşma yoluyla geliştirilebileceğini savunmuştur (Robbins ve Coulter, 2007; Akt. Levent, 2020:90). Geleneksel kamu yönetim anlayışının gelişmesine yol açan ikinci gelişme ise 18. yüzyılın sonunda ortaya çıkan Sanayi Devrimi olmuştur. Sanayi Devrimi ile birlikte insan gücünün yerini makine gücü almaya başlamış ve üretim küçük atölyelerden büyük fabrikalara geçmiştir (Williams, 2009; Akt. Levent, 2020:90).

1800'lerin sonunda, çoğu sanayi sektörü kaynak birikimini tamamlamış ve büyümeden verimliliğe geçiş olarak kendini gösteren bir "rasyonalizasyon" dönemi

başlatmıştır. Bu dönemde, organizasyonun gelişimi daha karmaşık hale geldikçe, yönetimin daha da zorlaştığı ve yöneticilerin kaynaklarını daha etkin ve verimli kullanmanın yollarını aradıkları için klasik yönetim yönteminin ortaya çıktığı dönem olarak da kabul edilmektedir (Bolat vd., 2008).

Geleneksel kamu yönetim anlayışı adı altında başlıca üç yaklaşım bulunmaktadır. Bu üç yaklaşımdan birincisi öncülüğünü Frederick Taylor'un yaptığı Bilimsel Yönetim Yaklaşımı, ikincisi öncülüğünü Henry Fayol'un yaptığı Yönetim Süreci Yaklaşımı ve üçüncüsü ise öncülüğünü Max Weber'in yaptığı Bürokrasi Yaklaşımıdır (Koçel, 2010).

1.1.1. Bilimsel Yönetim Yaklaşımı

Amerikan ekonomisinin Birinci Dünya Savaşı'ndan önceki yıllarda hızlı bir şekilde gelişmesine ve büyümesine rağmen, kullanılan üretim tekniklerinin bilimsellikten uzak olması, Taylor'ı bu konuda araştırma yapmaya sevk etmiştir. Tasarımın ve işin yapılış biçiminin mühendislik ve bilimsel açıdan araştırılıp yapılandırılacağına hem verimliliğin artacağına hem de şirketlerin ve çalışanların bu yeni düzenden daha fazla pay alacağına inanan Taylor, bu inancını kendi çalışmalarıyla uygulama fırsatı bulmuş ve kendi fabrikalarında deneyler yapmıştır. Bu deneyin sonuçlarına dayanarak, temel ilkelerini 1911'de yayınlanan "Bilimsel Yönetimin İlkeleri" adlı kitabında açıklamıştır (Şimşek, 2005).

Taylor, iş organizasyonunun getirdiği yöntemlerle, çalışanlara daha az üretken olanlardan daha yüksek ücret ödenmesi gerektiğine inanmaktadır. Ayrıca, maksimum verim için işin ayrıntılı bir şekilde analiz edilmesi, işi yapanları, işin yöntemlerini ve planlarını açıklayan ve hazırlayanlardan ayırarak analiz edilmesi gerektiğini öne sürmüştür (Tortop vd., 2010:16). Buna ek olarak işletmede gereksiz aktiviteleri, zaman kaybını en iyi şekilde yöneterek, verimli ve hızlı iş yapılması için öneriler sunmuştur (Asunakutlu ve Coşkun, 2005:164-168).

Bilimsel yönetimin yaklaşımın ana ilkeleri şunlardır:

- ✓ Bilimsel yöntemlere dayalı çalışma,
- ✓ Koordinasyonlu bir çalışma,
- ✓ Yardımlaşmaya dayalı bir çalışma,
- ✓ Yüksek verimlilik,
- ✓ Yüksek verimlilik için eğitime önem vermek.

Taylor, bilimsel iş örgütlenmesi kavramını ortaya koymuş ve bir üretim merkezinde yer alan bütün kişilerin en verimli biçimde kullanılması, üretim hızının ve miktarlarının artırılması üzerinde çalışmıştır. Taylor'ın işçilere bakış açısının gaddarlığı çok tartışılrsa da, yönetim ve iş tarihçileri tarafından 20. yüzyılın en önemli ve etkili ismi olarak anılır (Livvarçin ve Kurt, 2012:111).

Bilimsel yönetim yöntemi ayrıntılı bir organizasyon teorisi değildir. Bu yaklaşım öncelikle işin fabrika (işyeri) düzeyinde denetlenmesi, standartların belirlenmesi ve örgütün alt düzeylerinde ücret sistemlerinin kurulması gibi konuyla ilgili ilkelere odaklanır. Bu yaklaşımın ilkeleri bugün de geçerlidir (Koçel, 1999).

1.1.2. Yönetim Süreci Yaklaşımı

Yönetim süreci yaklaşımı, Fransız mühendis Henri Fayol tarafından tanıtılmıştır. Fayol, uzun süre çalıştığı şirkette yönetici olarak çalışmış ve 1916 yılında iş hayatı tecrübesini "Endüstriyel ve Genel Yönetim" kitabında toplamıştır. Fayol, bu çalışmasında işletmelerin verimsizliklerinin kötü yönetimden kaynaklandığını söyledi. Fayol'un yönetim süreci yaklaşımında ekonomik etkinlik, verimlilik ve rasyonellik göz önünde bulundurulur. Bu yaklaşımda; rasyonellik, etkinlik ve üretkenliği sağlamak için organizasyon yapısı ile ilgili ilkeler oluşturulmaya çalışılmıştır (Ertürk, 2013).

Bu nedenle bu yöntem, bilimsel yönetim yaklaşımının bir devamı ve tamamlayıcısı olarak kabul edilebilir. Yönetim süreci yaklaşımında, sadece örgütsel konularla ilgili değil, aynı zamanda yönetimin tüm alanlarıyla ilgili ilkeleri formüle etmeye çalışılmıştır. Bu bakımdan bilimsel yönetimden daha geniş ve kapsamlı bir yaklaşımdır. Fayol'a göre bir organizasyondaki (işletmedeki) faaliyetler 6 ana gruba ayrılabilir. (Mucuk, 2011:19-20):

- ✓ Üretim faaliyetleri
- ✓ Ticari faaliyetler
- ✓ Finansal faaliyetler
- ✓ Muhasebe faaliyetleri
- ✓ Güvenlik faaliyetleri
- ✓ Yönetim faaliyetleri

Fayol, bu faaliyetlerden ilk beşini "kolay anlaşılır" olarak tanımlar ve yönetim üzerinde ayrıntılı olarak durmuş; yönetimi, birbirini izleyen aşamalardan (yönetim

süreci) oluşan bir süreç olarak ele almış ve bu sürecin aşamalarını yönetim işlevleri olarak beş gruba ayırmıştır (Mucuk, 2011:20). Bunlar: *Planlama, Örgütlenme, Emir-komuta (Yürütme), Koordinasyon ve Denetimdir*. Bazen eğitim ve yetiştirme de ayrı bir işlev olarak bu sürece eklenmektedir (Koçel, 1999).

Bu beş yönetim işlevine ek olarak, Fayol on dört ilkeyi ortaya koymuştur (Ertekin, 2017:71). Yönetim ilkeleri: iş bölümü, yetki, disiplin, birleşik komuta, birleşik yönetim, üstün kişisel çıkar, personel ücretleri, merkezileşme, hiyerarşi, düzen, eşitlik, çalışan istikrarı, kurumsal felsefe ve çalışanlar arasında birliktir. Fayol'un bu ilkeleri dönemin yönetim yaklaşımları için yeterli bulunduğunu ve asıl amacının güçlü ilkelere dayalı genel bir tartışma konusu geliştirmek olduğunu söylemiştir (Çalıköğlü ve Akın, 2012:49).

Yönetim süreci yaklaşımı temel olarak yönetim faaliyetlerine odaklanır. Başka bir deyişle, organizasyonun verimliliğini artırmak için insan yapısı, süreci ve motivasyonu ile ilgili ilkeler üzerinde durulmuştur. İnsan unsurunu veri olarak ele alan yönetim süreci yaklaşımı, sadece resmi organizasyonları incelediği ve insanlara makine gibi davrandığı için eleştirilmiştir (Seçtim ve Erkul, 2020:25).

Yönetim süreci yaklaşımını kısaca özetlemek gerekirse, yönetim süreci yaklaşımı, insanlara ve duygulara güvenmeyen, insanların makineler gibi çalışması gerektiğine inanan bir düşünce biçimidir. Bir kuruluştaki personelin etkinliğini, sürekli denetim, disiplin ve cezalandırmayı geliştirmek için önerilen denetim sistemine bağlı kalmak gerekir. İnsanların ancak bu kurallara uymaları halinde etkili bir şekilde çalışabilecekleri varsayılmaktadır (Şahin, 2004:529).

1.1.3. Bürokratik Yönetim Yaklaşımı

Geleneksel kamu yönetimi anlayışına en etkin katkıyı yapan Alman sosyolog Max Weber, bürokrasi kavramını ilk tanımlayan kişi olmuştur. Weber'in bürokrasi kavramı, kapsamlı ve güvenilir bir dizi kurala dayanmaktadır. Weber İlkeleri birçok yönden Fayol'un 14 Yönetim İlkesine benzer ve bu ilkelerin örgütsel etkinlik için ideal bir çerçeve sağladığı söylenebilir (Lunenburg ve Ornstein, 2013; akt. Levent, 2020:96).

“Örgütsel verimlilik açısından bürokratik bir yapının ideal olduğunu belirten Weber, bürokratik bir örgüt yapısının özelliklerini şu şekilde sıralamıştır (Bolat vd., 2008:36):

- ✓ Amaç ve hedefler açık ve kesin olarak belirtilir,
- ✓ Örgütte çalışanlar gerekli emirler verilerek, belirli bir şekilde yetki ile donatılır,
- ✓ Zorlayıcı yöntemler belirlenir, yapılacak işin nitelik ve ücreti tespit edilerek, derecesine göre çalışanlara iş verilir,
- ✓ Her derecede çalışanlardan beklenenler, çalışanların derecesine ve konusuna bağlıdır, işe göre adam seçilir,
- ✓ Her mevki bir üst makam tarafından denetlenir,
- ✓ Astlar üstlerine uymak ve itaat etmek zorundadır,
- ✓ Hiyerarşide birimler arası ilişkiler yazılıdır,
- ✓ Örgüt içinde gayri şahsi ilişkiler söz konusudur. Kişisel isteklere iş ortamında yer verilmez.”

Weber, sosyal ve ekonomik alanda büyük ölçekli kuruluşlar için bir bürokrasi modeli geliştirmiştir. Genel olarak bürokrasi, aktif ve etkin işleyiş ilkesini göz önünde bulundurarak, örgütleri düşünce ve duygulardan arındırarak yönetmeyi en mantıklı şekilde tavsiye eden birçok teknik beceri ve deneyimden oluşan karmaşık bir örgüt sistemi anlamına gelir (Ertekin, 2017: 70). Weber, bürokrasi hakkında en detaylı ve sistematik fikirleri ortaya koyan önemli bir sosyolog ve düşünürdür. Devlet yönetiminde ortaya koyduğu sistematik fikirler, bürokrasi alanındaki tartışmaları ve araştırmaları günümüzde de kullanılmaktadır (Akçakaya, 2016:284-286). Weber, üç farklı otoriteden bahseder (Livvarçin ve Kurt, 2012:289-290).

Geleneksel otorite; statüye dayalı kişisel otoritedir.

Karizmatik otorite; Tanrı vergisi kişiliğin, onun kahramanlığına veya başka niteliklerine dayanan otoritedir.

Yasal-rasyonel otorite; kişisel olmayan yasalara dayalı olan otoritedir.

Weber'in bürokratik yaklaşımının zeminini hazırlarken ilk olarak meşruiyet ve güç kavramları üzerinde çalışmıştır. Başlangıçta, insanlar arasındaki güç-otorite ilişkisini gözlemlemiştir. Weber'e göre otorite, verilen emirlerin kabul edilmesini sağlayan bir faktör olarak sunuldu. Farklı bir kavram olan kimlik kartı, iktidarın kabulüdür ve Max Weber tarafından önerilen egemenlik kavramı bu iki kavramın birleşiminden oluşturulmuştur (Akçakaya, 2016:284-286).

Weber'e göre bürokratik yaklaşım, yönetim sürecine bilimsel yöntem ve yaklaşımdan daha rasyonel ve etkili bir yönetim yaklaşımı ortaya koymaktadır (Leblebici, 2008:99-118). Diğer yönetim yaklaşımları gibi bürokratik yaklaşımın da verimliliği ve rasyonelliği vurguladığı ve örgütü çevresinden izole edilmiş kapalı bir sistem olarak gördüğü görülmektedir. Etkinlik ve verimliliğe, bireyin amaçlarına değil, örgütün amaç ve ilkelerine uyulduğu sürece ulaşılabilir. Bu bağlamda bürokrasi, bireyleri kurallara uymaya ve onlara makinenin dişlileri gibi davranmaya zorlar (Şahin, 2019:530).

Geleneksel yönetim yaklaşımına yönelik neo-klasik yaklaşım ve modern yönetim yaklaşımları tarafından çeşitli eleştiriler yapılmış ve yine Yeni Kamu Yönetimi anlayışının ortaya çıkışından da bu eleştiriler temel oluşturmuştur.

1.2. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı

Son zamanlarda bilgi ve teknoloji odaklı değişim ortamının örgütsel yapılar ve işleyiş üzerindeki baskıyı artırması nedeniyle, sürekliliği sağlamak için çevresel değişime karşı daha duyarlı olması gereken örgütler, bürokrasinin ötesinde yeni bir yapısal arayışa yönelmişlerdir (Sargut, 1997:1). Devletin geleneksel işlevleri olarak kabul edilen bazı kamu hizmetleri, değişen ve gelişen toplumsal talepleri nitelik ve nicelik olarak karşılamada yetersiz kalmıştır (Aykaç, 1995:10). Bu durum teoride ve uygulamada geleneksel kamu yönetiminin öneminin azalmasına neden olmuş ve yeni kamu yönetimi anlayışında yerini almıştır. Bu yeni yönetim paradigması, devletin toplumdaki rolünü ve bürokrasi, vatandaşlar ve hükümet arasındaki ilişkiyi yeniden tanımlamayı ve dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Bu hedefi, devleti genişletmek veya küçültmek değil, onu temel klasik işlevlerine çekerek, yurttaşların devlete ve kamu yönetimine karşı muhalefetini ve yönetime katılma olanaklarını artırarak daha etkin hale getirmekle sağlamayı öngörmüştür (Özer, 2010:4).

Kamu yönetimi, boşlukta işleyen bir sistem olmaması sebebiyle, kendisini yeni şartların konumuna göre yenilemek zorunda kalmıştır. Kamu yönetiminin dönüşümü, kendi içsel eksikliklerinin veya sorunlarının ve belki de daha da önemlisi çevresel faktörlerindeki değişikliklerin baskısı altında gerçekleşmiştir (Eryılmaz, 2004:51). Yıllardır milliyetçilik, bürokratik, zorlayıcı, üniter ve monoton, merkeziyetçi ve hiyerarşik yapı için tasarlanan kamu yönetimi yöntemleri artık daha

az bürokratik ve esnek, merkezi olmayan, girişimci ve yenilikçi hale gelmeye başlamıştır (Ömürgönülşen, 2014:17).

Nüfusun artması, ekonomik ve sosyal gelişme, devlet işlevlerinin, sorumluluklarının ve yükümlülüklerinin hızla artması, bürokratik örgütlerin katı, standart, merkezi ve süreç odaklı yapısı nedeniyle etkinlik ve verimliliklerinin azaldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, devletin sosyal ve ekonomik alanlara müdahalesinin nedenlerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir (Coşkun ve Nohutçu, 2005:1). Bu fikir birliğinden dolayı, kamu hizmetlerinde fiyat bazlı, bürokratik olmayan, piyasa bazlı ve müşteri odaklı bir yapı en ideal sistem olarak görülmektedir. Etkin yapılar ve etkin yöneticiler, müşterilerin beklediği verimlilik standartlarına dayalı olarak kamu hizmeti koşullarını ortaya koymakta ve bu da kamu yönetimi yöntemlerinde yeni bir temanın doğmasına yol açmaktadır (Özer, 2005:3).

Kapitalist sistem, yetersiz talebin neden olduğu ekonomik krizi 1929 yılında milliyetçi politikalarla aşmış, ancak 1970'lerden itibaren ortaya çıkmaya başlayan düşük kâr oranı nedeniyle yeniden krize girmiştir. Kapitalist sistemin darboğazı, devletin sosyal ve ekonomik alanlardaki rolünü azaltmaya yönelik neoliberal politikaları beraberinde getirmiştir. Neoliberalizm, krizden kurtulmanın iyi bir yolu olarak, başlangıçta devletin ekonomik alana müdahale mekanizmasının mümkün olduğu kadar sınırlandırılmasını ve devletin işleyiş alanının büyük bir kısmını ekonomik alana aktarılmasını önermiştir. Bu noktada yeni kamu yönetimi, sosyal devletle bütünleşen geleneksel bürokratik örgütlerin oldukça hantal, etkisiz, işlevsiz ve savurgan olduğunu ve bu nedenle verimli, etkin ve etkili işleyişin bir kamu yönetimi fikriyle hayata geçirilen bir örgütlenme ile gösterilebileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla “ülkenin küçültülmesi” söylemi toplumsal düzeyde meşruiyet sağlamaya yönelik bir araç işlevi görmektedir. Devletin küçültülmesi fikrini ortadan kaldıran bir sosyal devlet politikası ile devleti en aza indirmeyi amaçlar. Bu süreç; özelleştirme, kuralsızlaştırma, serbestleştirme ve kamu hizmeti planlamasının özel sektör ilke ve yöntemlerinde uyarlanarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu şekilde neoliberalizmle desteklenen yeni kamu yönetimi yönteminde amacı, kamu hizmetlerinin ifasında özelleştirme ve özel sektör hizmet sunum yöntemlerini halka ayarlayarak devletin faaliyet alanını daraltmaktır (Işıkcı, 2017:40-63).

Yeni sağcı politikanın uygulanması, bilgi teknolojisinin olağanüstü gelişimi, üretim alanında yaşanan muazzam değişimler, Doğu bloğunun çöküşü, demokrasi ve insan haklarının gelişmesi ve yeni kamu yönetim yaklaşımı eş zamanlı olgular olarak birbirlerini beslemişlerdir (Al, 2002:80).

Yeni kamu yönetimi anlayışı (YKY) II. Dünya Savaşı sonrasında gelişmiş ülkelerdeki belirli sosyal koşullara tepki olarak oluşturulmuş ve devletin gelişimini yavaşlatma, kamu kurumları tarafından doğrudan hizmet fikrinden kopma ve katkıda bulunmak yerine sonuca odaklanma fikirlerine dayandırılmıştır (Boztepe, 2018:192).Yeni kamu yönetimi yöntemi, klasik yönetim yöntemine bir yanıt niteliğindedir. Bu yeni yönetim yöntemine “yeni kamu işletmeciliği”, “piyasa odaklı yönetim” ve kamu işletmeciliği de denilmektedir. Yeni kamu yönetimi literatürünün öncüleri sayılabilecek yazarlar özellikle Osborne ve Gabler'dir. İki yazar, devletin piyasada girişimcilerin rolünü oynaması gerektiğine dikkat çekmiştir (Arslan, 2010:23).

YKY; modernizmi, liberalizmi ve faydacı etiği bazı argümanları eleştiren D. Waldo liderliğindeki genç kamu yönetimi akademisyenleri ve uygulayıcılarının katıldığı Eylül 1968'de Syracuse Üniversitesi'ndeki Minnobrook Konferansı'nda ortaya çıkmıştır (Ciğeroğlu ve Özgür, 2011). Konferans, Vietnam Savaşı ve ırkçılığın ABD'de en çok tartışılan konular olduğu bir dönemde gerçekteleşmiştir. Bu dönemde kamu kurumlarına olan güvende bir bozulma olmuş ve bu kurumların yaşanan toplumsal krizlere çözümler olamamaları varlık amaçları sorgulanır hale getirmiştir. Konferans böyle bir ortamda kamu yönetiminin yönünü belirlemek amacıyla düzenlenmiştir (Hergüner, 2015:78).

Konferans, kamu yönetiminde normatif ve ampirik teorilere ilişkin soruların yanı sıra, akademik bir alan olarak kamu yönetiminin toplumun zorlu sorunları, toplumsal değişim ve toplumsal gerçekte uyumu ile ilişkisine ilişkin kaygılara dayanıyordu. Kısacası, YKY bir vizyonerdi ve bugüne kadar hâkim olan yönetim felsefelerinin kendine özgü bir sloganı olan verimlilik, etkinlik ve tasarruf temelinde gelişen yönetim düşüncesinin "kutsanmış" normlarını reddetmişti. Yeni Kamu Yönetimi'ne göre kutsanan bu değerler aslında kamu kurumlarının insan gerçekteğinden ne kadar uzaklaştığının bir göstergesiydi. Kamu kurumlarında etkinlik ve verimliliği sağlama güdüsü, bu kurumları doğuran toplumun ihtiyaç ve

talepleri dikkate alınmadan yürütüldüğü için bir meşruiyet sorunu oluşmuştur (Reyes, 2003; Akt. Hergüner, 2015:78-79). “Dwight Waldo, bu konferansta ABD ve dünya ölçeğindeki köklü değişimler sonrası ortaya çıkan toplumsal ve yönetsel konuları tartışmak üzere kamu yönetimine farklı perspektiflerden yaklaşan genç akademisyenleri bir araya getirmeyi amaçlamıştır. Konferans, akademik anlamda amaçlanan yankıyı uyandırmıştır” (Hergüner, 2015:79).

1970'li yıllarda sermaye birikimi sürecinde ortaya çıkan sorunlar, müdahaleci refah devleti yapısı ve Fordizm'den vazgeçilerek, zorunlu devleti simgeleyen asgari devlet denetimi altında piyasa derinleştirme modelini benimseyerek sorunları çözmeye çalışılmıştır. Nitekim özünde “liberalizm” olan neoliberal (yeni sağ) ideoloji ortaya çıkmış ve dönemin şartlarına göre hâkim bir konuma gelmiştir. Bu hâkim eğilim bazı kanallar aracılığıyla kamu yönetimi disiplininde de kendini göstermekte, bu nedenle özel sektör yönetim yöntem ve teknolojilerini benimseyen ve bunları kamu yönetimi alanına aktarmaya çalışan kamu yönetimi anlayışı (okul) ortaya çıkmıştır. Yönetim teknolojisinin bir parçası olarak planlama, organizasyon, personel alımı, bütçeleme gibi yönetim unsurlarının geliştirilmesini savunan ve işlemsel bir şekilde gelişen bu yaklaşım, yeni kamu yönetimi ve yönetim gibi yaklaşımlarla kuşatılmış ve varlığını sürdürmüştür (Zengin, 2009:2).

Bu yeni yaklaşım, kamu ve özel sektör kuruluşlarının yönetimde farklılık göstermediğini; yönetimin "işletme yönetimi" ve "kamu yönetimi" olarak ayrılması tarihsel süreçlerdeki hatalardan kaynaklanmaktadır; işletme yönetimi ve kâr amacı gütmeyen yönetim aynı şeydir; Farkın ilkelerde değil, bunların kullanıldığı deneyimlerde ve uygulamalarda olduğunu belirtmektedir (Drucker, 1999:14-15; Akt: Turan, 2011:29).

Yeni kamu yönetimi yöntemini savunanların farklı bir isim yerine “yeni” olarak adlandırmalarının nedeni, geleneksel yönetimin değerlerini eksik ve yetersiz bulmaları ve ekonomiyi, etkinliği ve verimliliği artırmak için standart bir bakış açısı benimsemeleridir. Sosyal adalet ve eşitlik geleneksel yönetimin temel unsurlarıdır. Bu açıdan bakıldığında, yeni kamu yönetimi yaklaşımındaki "inovasyon" kavramı, yeni organizasyon yapıları oluşturmaktan çok, malzemeleri yeniden işleme yoluyla iyileştirmeyi ifade etmektedir (Özgür, 2003:185).

James Perry ve Kenneth Kraemer tarafından 1983'te yayınlanan "Public Administration: Public and Private Perspectives" adlı kitap, yeni bir kamu yönetimi modelinin başlangıç noktası olarak kabul edilir (Üstüner, 2000:16). 1970'lerin sonlarında ortaya çıkan kamu yönetimi yaklaşımı, literatüre 1983 yılında "kamu işletmeciliği bilimi" olarak girmiştir (Üstüner, 2000:16). Bu anlamda yeni bilim olarak adlandırılan yönetsel yaklaşımın temel amaçları ve özellikleri şunlardır (Güzelsarı, 2004:4-5; Üstüner, 2000:17): Birincisi, odağı siyasetten yönetime kaydırmak. Bu anlayışla, yöneticilerin aldığı tüm kararlar arasında maliyet bilinci öne çıkmaktadır. İkincisi, idari sistemin düzenlenmesinde piramidal teşkilat modeli yerini yatay teşkilat modeline bırakmıştır. Üçüncüsü, süreç odaklı kamu yönetimi yöntemlerinden ziyade sonuç odaklı yönetim yöntemleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Son olarak kamu yönetiminde geleneksel "vatandaş" kavramının yerini "müşteri" kavramına bırakmış, yeni bir kamu yönetimi anlayışı kazanılmış ve esnek hizmet sunma hakkına değer verilmiştir (Küp, 2012:91).

Yeni Kamu Yönetimi anlayışı her ne kadar geleneksel yönetim modelinin yerine aday gösterilse de literatürde yazarlar ortak bir tanım üzerinde görüş birliğine varamamışlardır. Bu yaklaşım birçok yazar tarafından işletmecilik, pazar merkezli kamu yönetimi ve girişimci devlet olarak anılmıştır (Gözel, 2003:196). Yeni kamu yönetiminin temel özelliği, kamu hizmetlerinin sunumunda ekonomi, verimlilik, etkinlik ve kalite sağlamaktır. Bunu başarmak için rekabetçi piyasa ortamını kamu sektörüne aktaracak mekanizmalar geliştirilmiş, işletme yönetimi teknik ve uygulamaları kamu yönetimine uyarlanmıştır (Sözen, 2005). Yeni bir kamu yönetimi anlayışı ile tüm dünyadan öne çıkan etkin, ekonomik ve yüksek verimlilik anlayışı ile ülkemizde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu mevzuata girerken etkin kullanım ihtiyacına işaret etmektedir (Bozkurt, 2013:58).

Yeni kamu yönetimi anlayışının temel ilkeleri genel olarak literatürde yer almaktadır; küçülme, özel sektör uygulamalarından yararlanma, girişimcilik, yerleşme, bürokrasinin azaltılması ve özelleştirme. Bütün bu ilkelere birçok eleştiri getirilmekte ve çeşitli alanlar da bu eleştirilere dayalı olarak reformlar gerçekleştirilmektedir (Küp, 2012:93).

Devletin bazı ekonomik faaliyetlerden çekilmesi ve halka daha fazla seçenek ve özgürlük vermesi sonucunda YKY daha da büyümüş ve yeni kamu yönetiminin

özünün süreç yerine sonuç, siyaset yerine üretim, güç yerine yetkilendirme, çatışma yerine iş birliği olduğuna inanılmıştır (Haktankaçmaz, 2009:31). Devletin sorumluluğu her zaman oyunun kurallarına uyulmasını sağlamak olmuş, devletin siyasi güç ve yetkisinin kanunlar ve anayasal kurallarla sınırlandırılması bir zorunluluk olarak önerilmiştir (Özer, 2010:20).

1980'li yıllardan itibaren gelir düzeyi ve gelir dağılımının bozulmasına bağlı ekonomik faktörler ve sosyo-teknik sistemlerdeki değişiklikler kamu ve özel sektör arasındaki sınırları azaltmış, profesyonel parti stratejistleri politika yapma sürecinde bürokratlardan daha etkin hale gelmiş, güç politika yapıcılara kaymış ve böylelikle YKY'nin gelişimi hızlanmıştır (Hood, 1991:7-8; Akt. Boztepe, 2018:193).

Yeni kamu yönetimi kavramının işletmecilik fikrine ve yeni bir kurumsal ekonomi anlayışına dayandığı varsayılmaktadır. Kamuda mükemmellik sağlanacaksa, özel sektörün avantajı olarak görülen düşük maliyet, yüksek kalite ve sağlıklı yönetim gibi faktörlerin kamu yönetimine aktarılması gerekmektedir. Bu fikirler 1980'lerde ve 1990'larda o kadar geniş çapta kabul gördü ki bazı insanlar onları basitleştirdi; Yönetimin iyi, bürokrasinin kötü olduğunu ya da masumiyeti ispatlanana kadar kamu sektörünün suçlu, suçu ispatlanana kadar özel sektörün iyi olduğunu belirtmişlerdir (Kutlu, 2006:70). Yeni kamu yönetimi anlayışının en önemli özelliklerinden biri, önceki yönetim teorilerinin ortaya çıkmasının aksine, önce pratikte kendini kanıtlamış, ardından bilim adamları tarafından sistematize edilmiş olmasıdır. Bunun temel nedeni, geleneksel yönetim anlayışının bir parçası olarak kamu hizmetlerinin sunumunda ortaya çıkan aksaklıkların ilk olarak siyasi güçler tarafından fark edilmesi ve her şeyden önce politikacıların bu geleneksel modelin temel ilkelerini sorgulamasıdır (Dunsire, 1995:21; Akt. Boztepe, 2018:193).

Yeni kamu yönetimi, hem küreselleşmenin hem de onunla başa çıkma stratejisinin bir sonucudur. Bu anlayış doğrultusunda; Verimlilik önemlidir, çünkü dünya çapında hükümetler bütçe kesintilerinden muzdariptir ve kamu sektörü kuruluşlarına tahsis edilen kaynaklar ekonomik kalkınma için bir fırsat maliyeti olarak görülmektedir. Küreselleşmenin bir sonucu olarak hızla değişen ekonomik ve siyasi ortama uyum sağlamada esneklik büyük önem taşımaktadır. Eskiden devletin sorumluluğu olan uygulamaların uygulanmasına giderek daha fazla aktör dahil olurken, 'yönetim' terimi devlete odaklanmanın yerini almaktadır. Durum artık

"kürek çekme" işlevi yerine "yönlendirme" işlevine sahip görünmektedir. Bu, devletin giderek daha az doğrudan hizmet sağladığı anlamına gelmektedir. Ayrıca uygulanan politikalar bir dizi yarı kamu ve yarı bağımsız kuruluş tarafından belirlenmektedir. Özel sektör kuruluşları ve kamu kurumları da dahil olmak üzere hükümetler, vatandaşları müşterileri olarak görmeye başlamışlardır. Genel olarak, kamu yönetimine yönelik yeni yaklaşım, özelleştirmeye ve sözleşmeye dayalı ilişkilere, somut sonuçlara ve müşteri hizmetlerine (vatandaşlara karşı) yapılan vurguya dayanmaktadır (Pratt, 2006; Akt. Güler, 2019:15).

1.3.Yönetişim

Yönetişim kavramı, özellikle 1990'lı yıllardan sonra uluslararası kuruluşlar (Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, IMF ve OECD) tarafından yayınlanan raporlarda sıklıkla kullanıldığı kamu yönetimi literatürüne girmiş ve akademik araştırma ve tartışmaların önemli bir konusu haline gelmiştir. Yönetişim kavramı üzerine araştırmalar yapılmıştır ancak herkesin üzerinde uzlaştığı tek bir tanım yoktur (Sobacı, 2007:220).

Yönetişim, sosyal ve politik sistemdeki ilgili tüm aktörlerin ortak çabalarıyla oluşturulan yapı veya düzen olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımın dışında kavramların içeriklerinin oldukça farklı olduğu görülmektedir. Ancak genel kabul gören tanımında yönetişim, daha iyi yönetişim için yönetimin yeniden düzenlenmesine vurgu yapan, kamu kurumları ile özel sektör arasında gelişen bir yönetim tarzını göstermektedir (Özer, 2006:63).

Yönetişim kavramının tek tip bir tanımının olmamasının nedeni, hukuktan siyasete, yönetimden işletmeye, uluslararası ilişkilere kadar birçok alanı kapsamaması ve yerel, ulusal ve küresel mekânsal ölçeklerde uygulanmasıdır (Bayramoğlu, 2005:35; Güzelsarı, 2003:18).

Yönetişim kavramı, yönetsel, politik ve sistemik olmak üzere üç boyutta ele alınabilir. Sistemik olarak yönetişim, klasik otoriter karar alma süreçleri ve devletin resmi kurumsal yapısı tarafından belirlenen hükümetten daha geniş bir kavram olarak tanımlanır (Ökmen vd., 2004:41). Siyasi düzeyde yönetişim, yalnızca devletin meşruiyetine ve resmi demokratik yönetimine değil, aynı zamanda vatandaşların mümkün olan her alan ve biçimde katılımına da sahiptir. Yönetimsel boyutta ise

etkin, bağımsız, şeffaf ve dolayısıyla denetlenebilir bir kamu hizmeti olarak anlaşılmakta ve hizmet etmesi amaçlanmaktadır (Göymen, 2000:6-7).

Yönetişim, birbirine bağımlı konular ve çıkar çatışmaları ile karşıt katılımcılar tarafından oluşturulan farklı ağ yapılarını koordine etme süreci olarak da görülmektedir. Çünkü yönetim, toplumdaki katılımcıları ortak olarak görür ve toplumdaki ekonomik, politik ve sosyal katılımcıların etkileşimi ile üretilen bir yönlendirme ve kontrol şekli olarak kabul edilir. Dolayısıyla yönetim, farklı katılımcıların etkileşiminden kaynaklanan bir süreçtir (Özer, 2006:60).

Bu anlamda yönetim (yönetilebilirlik), karmaşıklığı bir kavram olarak ifade eder, tek yönlü bir nedensel ilişki değil, çok yönlü bir etkileşimdir. Dolayısıyla yönetim, kamu ve özel kuruluşların, bireylerin ve sivil toplum kuruluşlarının toplumdaki yönetime yönelik genel tutum ve davranışları olarak tanımlanabilmektedir. Yönetişim kavramının anlambiliminde dinamik bir boyut olduğu söylenebilir, dolayısıyla farklı ve çoğu zaman çatışan çıkarların koordine edildiği ve uzlaşma eylemlerinin formüle edilip uygulandığı sürekli bir süreçten söz edilebilmektedir (Şaylan, 1996:15).

Yönetişim bir terim olarak önce Kuzey Avrupa'da kullanılmış, daha sonra tüm dünyada kullanılmıştır. Kelimenin kökeni 16. yüzyıla kadar izlenebilir. Özellikle 17. yüzyılda Fransa'da hükümet ve sivil toplumu uzlaştırma veya birleştirme girişiminden ilham aldığı söylenmektedir (Yüksel, 2000:147).

Günümüzde klasik yönetim yöntemleri siyasal iktidar ile yurttaşlar arasındaki ilişkiyi açıklayamamaktadır. Kalkınma yönetimi kavramı, bu tür eksikliklerin ve sınırlamaların neden olduğu yüzeyselliği ortadan kaldırmaktır. Bu nedenle devlet ve yönetimi ile ilgili devlet aktörlerini ve uluslararası örgütleri dikkate alan yeni bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur (Çukurçayır, 2003:260).

Bugün, 1980'lerde Latin Amerika'da demokratikleşme dalgasının belirginleşmesi ve 1990'lardan itibaren Afrika'da yayılmasıyla birlikte, terimin tüm dünyada gelişimi güçlenmiştir. Bu dönemde neoliberal teorisyenler daha yapıcı ve politik yöntemler benimseyerek yönetim model ve kavramlarına dikkat etmeye başlamışlardır (Yüksel, 2000:153).

Yönetişim kavramının 16. yüzyılda ortaya çıktığı ve bu kavramın temeline Fransızca "gouvernance" kelimesini yerleştirdiği yönünde bir görüş olsa da kavram ilk olarak Dünya Bankası tarafından 1989 Afrika Kalkınma Raporu'nda kullanılmıştır. Bu raporda yönetim, "ulusal işlerin yönetiminde siyasi gücün kullanılması" olarak tanımlanmaktadır (Sobacı, 2007:220). Bu süreçte Dünya Bankası, bu ülkelerin kalkınmasını ve yönetimini Afrika ülkelerinin yönetim kavramlarına dayalı olarak devleti veya kamu yönetimini aşan bir olgu olarak görmektedir (Şaylan, 2000:20). Aslında yönetim kavramı açıklanırken gemiyi yönlendirmek anlamına gelen "steering" kelimesinden çokça bahsedilmiştir. Aslında bu kavram, devletin yönetim modelindeki rolünü de belirlemekte ve bu rol "devlet kürek çekmez, dümen tutar" cümlesine yansımaktadır. Aslında bu, kavramı eleştirenlerin endişe duyduğu noktalardan biridir (Sobacı, 2007:221).

Bu gerçeklerle karşı karşıya kalan yönetim kavramı, yukarıdan aşağıya tek taraflı bir yönetim anlayışından ziyade, toplu yönetimi öngören bir sistem önermektedir. Sivil toplum kuruluşlarının ve özel sektörün karar verme aşamasından denetime kadar her aşamada yönetime katılımı bu kavramın temelini oluşturmaktadır (Yılmaz, 2001:7). Yönetişim kavramına dair şüpheli görüşlerin aksine, doğasının zaman içinde değiştiğini ve uluslararası sermayenin önündeki engelleri kaldırmak ve "piyasa dostu" bir devlet yaratmak için ortaya konduğunu savunurlar. Yönetişim kavramı, yöneten ile yönetilen arasındaki ilişkiyi yeniden düşünmeyi öneren bir kavramdır (Sobacı, 2007:222).

1.4. Yeni Kamu Hizmeti

Son dönemde yeni bir hak anlayışı ve yeni bir kamu yönetimi anlayışı ile yeni kamu hizmeti uygulamaları ön plana çıkmakta ve birçok ülkenin dikkatini çekmektedir. Kamu hizmeti, bir devletin veya diğer bir kamu tüzel kişiliğinin genel toplu ihtiyaçları karşılamak ve kamu yararını sağlamak amacıyla kamuya sunduğu süregelen ve dönemsel faaliyetlere verilen isimdir (Versan, 1990; Akt: Küp, 2012:68). Yeni Kamu Hizmeti (YKH) kavramı, 2000'li yıllardan sonra Amerikalı bilim adamları Denhardt ve Denhardt tarafından önerilmiş ve yaygın yankı uyandırmıştır. Denhardt ve Denhardt tarafından önerilen anlayışın geçici bir model olmadığını, demokratik vatandaşlık teorisi, örgütsel hümanizm, sivil toplum ve

söylem teorisine dayandığına dikkat çekilmektedir (Denhardt ve Denhardt, 2007; Akt: Ayhan ve Önder, 2017). Kamu görevlilerinin temel sorumluluğunun toplumu kontrol etmek değil, vatandaşlara yardım etmek ve geleneksel kamu yönetiminin yukarıdan aşağıya kontrolü değil, ortak çıkarlarını korumak olduğuna dikkat çekmiştir (Denhardt ve Denhardt, 2000:27-45). Denhardt ve Denhardt, NDA'nın olumsuz etkilerini değerlendirirken konuya geleneksel kamu yönetimi açısından yaklaşmakta ancak farklı çözümler önermektedir. Örneğin, kamu kuruluşlarındaki yetkililerin "müşterilere veya tüketicilere" değil, "vatandaşlara" hizmet edecek şekilde örgütlenmesi gerektiğini öne sürüyor. Denhardt ve Denhardt, bir hükümet yetkilisi olarak bir kariyerin halka ve vatandaşa hizmet etmek anlamına geldiğini savunmaktadır (Maesschalck, 2004:468; Akt. Genç, 2010:153).

YKH, diğer yöntemler gibi farklı prensiplere sahiptir. Bazıları bu yaklaşımı desteklerken bazıları bu yaklaşıma karşı çıkmaktadır. Eleştirmenlere göre YKH'yi önerenler yöntemin ne olduğuyla değil nasıl olması gerektiğiyle ilgilenmektedir (Perry, 2007:8; Akt: Kaya, 2017:469). Öncelikle “demokrasi” ve “vatandaş” kavramlarını değerlendirme için bir araya getirmeliyiz ki yurttaşlar daha aktif katılabilir. Vatandaşlık kavramı, bireyin topluluk üyesi olarak hak ve sorumluluklarını içeren bir tür yasal statüdür. Demokratik vatandaşlık kavramı ise bireylerin yasal hak ve sorumluluklarının devlet tarafından garanti altına alınması anlamına gelmektedir (Denhardt ve Denhardt, 2007; Akt. Ayhan ve Önder, 2017). YKH'nin temel ilkelerinden bazıları şunlardır; ilk olarak, kamu yöneticileri halka hizmet etmelidir. Kamu yöneticilerinin birincil sorumluluğu vatandaşları kontrol etmek değil, onlara yardım etmektir. İkincisi, kamu yöneticilerinden sadece kısa vadeli çözümler bulmaları beklenmemektedir. Üçüncüsü, ortak sorumluluk duygusu geliştirmeyi ve geliştirmeyi amaçlamalıdır. Dördüncüsü, kamu politikalarına karar vermek ve ardından hükümetin kararlı bir politika uygulamasını beklemek yeterli değildir (Denhardt ve Denhardt, 2000:553-557; Akt. Kaya, 2017:469).

Bu çerçevede yeni kamu hizmetlerinin ortaya çıkan ilkeleri şunlardır (Özer, 2005:429):

- Yeni anlayışa göre kamu görevlilerinin asli görevi vatandaşlara yardım etmek yerine onların çıkarlarına cevap vermek, toplumu yeni gelişmelere göre yönlendirmek ve denetlemek olmalıdır.

- Kamu yöneticileri, ortak kamu yararı olgusunu ortaya çıkarabilmelidir. Amaç, kişisel tercihlere göre hızlı çözümler bulmak değil, faydaların ve sorumlulukların paylaşılmasını sağlamak olmalıdır.
- Politikalar ve planlar kamu ihtiyaçlarını karşılamalı ve bu toplu çaba ve süreçlerle gerçekleştirilmelidir.
- Kamu yararı, paylaşılan değerlerle ilgili kişisel çıkarların toplamı değil, diyalogun sonucu olmalıdır. Bu nedenle kamu görevlileri, tüketicilerin ihtiyaçlarını karşılamaktan ziyade, tüketicilerle iş birliğine dayalı ilişkiler kurmaya çalışmalıdır.
- Kamu görevlileri özel sektör yöneticilerinden daha dikkatli olmalıdır. Kanuni kanunları ve anayasayı ihlal etmemelidirler. Sosyal değerlere, siyasi normlara, mesleki standartlara ve vatandaşların çıkarlarına dikkat etmelidirler.
- Kamu kurumları ve birimleri uzun vadeli başarılarla imza atabilir. Ancak süreç, herkesin birbirine saygı duyduğu paylaşılan liderliğe dayandığı ve işbirlikçi bir süreç izlendiği takdirde mümkündür.
- Kamu görevlileri ve vatandaşlar, "halkın parasını kendi paraları gibi alan" girişimci yöneticilerden daha fazla topluma katkıda bulunduğu anda, kamu yararı gelişir.

YKH kapsamında vatandaşın bakış açısının büyük değişikliklere uğradığı görülmektedir. Bu değişikliklerden bazıları; yeni yöntemlerle desteklenen vatandaş katılımı, sorumluluk duygusunun gelişmesine yardımcı olur. Hizmet müşterilere değil, vatandaşlara sunulmalıdır. Bireylere vatandaş olarak davranmak, bir güven ve iş birliği duygusu oluşturmaya yardımcı olacaktır. Kamu yönetimi artık kendi başına karar vermemektedir, bu nedenle vatandaşlarla diyalog esas kabul edilmektedir. Üretim önemli olmakla birlikte, uzun vadeli başarıyı sağlamak için vatandaşlara değer verilmesi gerekmektedir. Kamu yöneticilerinin vatandaşların katılımını takdir etmesi beklenmektedir. Kamu hizmeti sunan yöneticileri unutulmamalıdır ki hizmetlerin gerçek sahipleri vatandaşlardır (Denhardt ve Denhardt, 2000:553-557; Akt. Kaya, 2017:469). "YKH hem teoriden hem de pek çok kamu yöneticisinin yenilikçi ve gelişmiş uygulamalarından etkilenmiştir. Kamu yönetiminde eşitlik ve

etkinlik yanında sosyal adaleti öneren, pozitivizmi reddeden, kapitalizm-demokrasi çatışması üzerinde duran, kamu yönetiminin teori kadar güncel sorunlarla da ilgilenmesi gerektiğini savunan, siyaset-yönetim ayrımına karşı çıkan, katılım ve temsilin önemine vurgu yapan, D.Waldo, G.Fredericson, M.Harmon, J. Raws'un fikirleriyle öncülüğünü yaptığı Yeni Kamu Yönetimi Hareketi , Waldo'nun çalışmaları, Sheldon Wolin'in çalışmaları, demokratik vatandaşlık teorisi, topluluk ve sivil toplum modelleri, örgütsel hümanizm ve söylem teorisi gibi yaklaşımlar YKH'ne temel oluşturmuştur'' (Denhardt ve Denhardt, 2000:552; Akt: Genç, 2010:150).

YKH'de tüketici ve vatandaş ayrımı önemlidir. YKI'nin argümanlarına rağmen, vatandaşları devlet hizmetlerinin tüketicisi olarak görmek pek inandırıcı olmadığı gibi çoğu durum için de uygun değildir. Kamu hizmetlerinin tüketicilerini belirlemek, şirketlerin müşterilerini belirlemekten daha zordur. Vatandaşların temel gereksinimleri birbirinden farklı olabilir veya birbiriyle çelişebilir. Özel sektörde tüketiciler daha fazla para ve nüfuz sahibi olmak için özel düzenlemeler yapabilir veya ekonomik güçleri dahilinde farklı malları tercih edebilirler (Genç, 2010:151).

Yeni kamu hizmeti modeli kapsamında, kamu hizmetinde müşteri kavramının yerine vatandaş kavramının kullanıldığı, küresel çıkarın yerini ise kamu yararının aldığı görülmektedir. Bu nedenle bazı kişiler küreselleşme ve kamu hizmetleri sürecindeki olumsuz etkilerin bir kısmının yeni kamu hizmeti yöntemleriyle giderilebileceğini düşünmektedir (Göküş, 2010:212-213).

Bilgi çağının gereği olan yeni bir kamu hizmeti, müşteri odaklı bileşen aracılığıyla yayılmıştır. Küreselleşme karşısında bireycilik, girişimcilik ve rekabet edebilirlik gibi piyasa odaklı değerler etrafında yeniden yapılanma arayışları, gelişmekte olan kamu sektörünün israfı ve kaynak kullanımındaki verimsizlik ekonomiye yük olmaya başlamış ve bu durum ülkelerin rekabet gücünün olumsuz yönde etkilemiştir. Bu nedenle bu anlayış, özel sektör kuruluşlarında olduğu gibi yönetimin yeniden düzenlenmesinde ve kamu hizmetlerinin sunumunda esnek ve yalın örgütlenme ihtiyacı, karlılık ve verimlilik gibi piyasa ve insan ilke ve uygulamalarıyla bugünkü konumuna gelmiştir (Saran, 2001:43).

1.5. Kamu Değeri

Değişim, toplumsal yapının ve sürecin en tipik özelliklerinden biridir. 1980'li yıllardan itibaren kamu yönetimi departmanları bu özelliğinden hareketle hızlı bir dönüşüm geçirmiştir. Bilgi ekonomisinin gelişmesi, nüfusların hareketliliği ve kültürel çeşitliliği, eşitsizliğin ve sivil itaatsizliğin artması, toplumsal güvenin azalması, kamu hizmeti, yurttaşlık, kamu yararı, kamu politikası ve kamusal alan gibi kavramların içeriği de aynı şekilde ele alınmaktadır. Geleneksel kamu yönetimi ve onun halefi olan yeni kamu yönetimi, mevcut yapıdaki değişikliklere ayak uyduramamaktadır. Bu nedenle, insanlar bu iki yöntemin temel yönlerini sorgulama eğilimindedir (Kernaghan, 2003:713; Scott, 2006:47; Turkel ve Turkel, 2016:6). Bu eğilimin ortaya çıkardığı sonuçlarından birisi de kamu değeri yaklaşımı olduğu bilinmektedir (Stoker, 2006:42).

Kamu yararı, kamu çıkarı, kamu malları ve kamu hizmetleri kavramları genellikle kamu değeri ile karıştırılmakta ve hatta zaman zaman birbirinin yerine kullanılmaktadır. Ancak bu kavramlar ile kamusal değer arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Kamusal mal ve kamu hizmetlerinden farklı olarak, kamu değeri, olumsuz dışsallıklar, tekel ve kamu kuruluşlarının bunlardan yararlananlar için anlamlı olan sonuçları ve çıktıları da dahil olmak üzere eksik bilgi gibi piyasa başarısızlıklarını iyileştirme eğilimindedir (Alford ve O'Flynn, 2009; Akt. Köseoğlu ve Tuncer, 2014:176).

Geleneksel kamu yönetiminde değer tarafsızlığını ve takdir yetkisini sınırlayan kurum ve idari yapılar, kamu personelinin yönetsel verimlilik ve siyasi bağlılık çerçevesinde çalışmasına olanak tanır. Bu durum, kamu personelinin kamu menfaat, ihtiyaç ve beklentilerinden uzaklaşmasına ve dolayısıyla kamu yönetimi ile vatandaşlar arasında güven sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Öte yandan Yeni Kamu İşletmeciliğinde daha performans odaklı bir yönetim anlayışının benimsenmesi ve vatandaşın müşteri olarak görülmesi meşruiyet ve güven açısından benzer sorunlar yaratmıştır. Bu bağlamda Kamu Değerleri Teorisi, kamu kurum ve personelinin rollerini ve kamu yönetimi ile vatandaşlar arasındaki ilişkiyi yeniden tanımlayarak kamu yönetimi konularını ele almayı amaçlamaktadır (Wang ve Wang, 2020:2; Akt. Erten, 2020:105).

Öte yandan, kamu yararı; kamu değeri, insanlar (kamu) için anlamlı olan şeylere odaklanan ve politikacıların, bürokratların ve baskı gruplarının savunabilecekleri belirli politikaları haklı çıkarmak için kullandıkları değer kavramının kendisidir. Ek olarak, kamusal değer, çıkarları pasif bir şekilde korumaktan ziyade aktif olarak değer katmayı ifade eder (Köseoğlu ve Tuncer, 2014). Kamu yararı; kamu refahı, genel refah ve kamu yararının biçimsel yönlerini içeren hukuki bir kavramdır. Ancak kamusal değer, insanların yasa ve kuralların uygulanması yoluyla deneyimlerini değerlendirme algısında oluşur. Bu bağlamda, herhangi bir yasal yükümlülüğü olmamasına rağmen etik olmayan davranışlarda bulunan politikacıların istifa etmesi gibi kamusal değerler, yasal çerçeveye dayalı olarak kamu çıkarları ile çatışabilmektedir (Meynhardt, 2009)

Bu çerçevede, yeni kamu yönetimi yöntemlerinin yani piyasa odaklı kamu yönetimi reformlarının etkisini standartlaştırmak için 1990'lardan sonra çeşitli alternatif yöntemler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu yöntemlerden biri de Moore'un 1995 yılında "Kamu Değeri Yaratmak: Devletin Stratejik Yönetimi" adlı çalışmasıyla öne çıkan kamu değeri kavramı ve kamu değeri yönetimi kavramıdır (Köseoğlu ve Tuncer, 2014:147-148).

Mark Moore'un Kamu Değeri Yaratmak: Kamuda Stratejik Yönetim adlı kitabında yer alan ve kamu yönetimi literatüründe yer edinen kamu değeri kavramı, kamu üretimi ve işleyişi dahil olmak üzere kamu değeri yaratma politikasıdır. Kamu kurumlarının kaynakları ve vatandaşlar, sonuçlara değer verir ve bunlardan yararlanır. Hizmet sunumu ile ilgili bir kavramdır (Köseoğlu ve Tuncer, 2014:150). Kamu değeri görüşü, rasyonel kamu tercihi teorisine bir alternatif olmasının yanı sıra (Benington, 2007:31; Akt: Ökten, 2019:2396), siyasi temsilcilerden talimat olarak bürokratların kamu hizmetlerini toplumdaki bağımsız olarak tasarlayıp ürettiği klasik kamu yönetimi modelinin karşıtı olarak değerlendirilebilir (Karkın, 2012:251).

Kamusal değerler, dini sistemler, ekonomik sistemler veya anayasalar, insan hakları ve demokrasi gibi belirli değer sistemleri ile sınırlı olmayan tüm sosyal bağlamlarda ortaya çıkar. Bireyler ve toplum arasındaki ilişkiyi karakterize eden ve nihayetinde bireylerin veya grupların temel ihtiyaçlarını nasıl karşıladıklarını etkileyen değerlere "kamusal değerler" denir. Kamusal değer, sosyal deneyimden kaynaklanır (Meynhardt, 2009; Akt. Köseoğlu ve Tuncer, 2014:150). Bu bağlamda,

kamu değeri yalnızca piyasa başarısızlıklarını iyileştirmekle kalmaz, aynı zamanda ilişkilerde dinamik ağ değerlendirmeleri yoluyla bireyler ve toplum arasındaki karmaşık bağlantıyı da içerir (Meynhardt ve Metelmann, 2009; Akt: Köseoğlu ve Tuncer, 2014:150). Bu nedenle kamusal değer yaratırken hem kişisel hem de sosyal yönleri dikkate almak gerekir. Bu nedenle insanların değer algıları ile büyük topluluklar için üretilen değer birlikte değerlendirilir (Spano, 2009).

O'Flynn (2007), kamu değerini model almakta ve kamu yönetimini özel sektörden bağımsız bir değer üretim disiplini olarak görmektedir. Kamu değeri kavramı, yeni kamu işletmeciliğinde kişisel tercihlerin toplamının kamu yararı oluşturduğu görüşüne karşı çıkmaktadır. Yeni kamu yönetimi sonuçlara odaklanır, bunu bürokratik ve rekabetçi yapılar izler. Bu yaklaşımda kamu yöneticileri belirli performans hedeflerine ulaşmaya odaklanır. Hedefler ve performans önemlidir. Kamu değeri kavramında kamu yöneticilerinin birçok amacı vardır. Performans hedeflerine ulaşmak için çabalar, ancak daha çok kamu değeri yaratmaya, kamu güvenini oluşturmaya ve sürdürmeye ve vatandaşların ve müşterilerin toplu tercihlerine yanıt vermeye odaklanır. Kamu yöneticilerinin birden fazla amacı vardır. Sonuçları yaratmak ve sürdürmek için güven ve meşruiyet diğer amaçlardan daha önemlidir (Akt. Kocaoğlu ve Saylam, 2015).

Faulkner ve Kaufman (2018), kamu değeri kavramının, kamu değeri üzerine yapılan araştırmalarla ilişkili ancak ondan farklı olduğuna inanmaktadır. Nabatchi (2012) kavramlar arasındaki farkı “değer” kavramının anlamı ile ilişkilendirir. Bu durumda kamu değeri söz konusu olduğunda, halk adına yaratılan bir şeyin “kıymet takdiri”dir. Öte yandan, kamusal değerler, kamusal alanda bireysel davranışlara rehberlik eden çeşitli ve nispeten istikrarlı duygusal bilişsel değerlendirmelere karşılık gelir (Erten, 2020:107).

Benington (2007) da kamusal değer, vatandaşlar tarafından kamu kurumları ve yöneticileri tarafından değer verilen şeylere sahip olunması ve bunların zenginliği olduğunu kabul etmektedir. Kamusal değer, bireylerin kamusal alana ve kaynaklara değer verdikleri şeylerin kalitesinin ortak gelişimi çerçevesinde tanımlanır ve bir anlamda bireyler/vatandaşlar adına kamu hizmetlerini sürekli iyileştirmenin bir yolunu temsil eder. Stoker (2006) ayrıca kamu değerini, bireysel veya kamu hizmeti sağlayıcılarının tercihlerinin toplamından ziyade, seçilmiş ve atanmış hükümet

yetkilileri ve kilit paydaşlar/vatandaşları içeren ortak müzakerelerin sonucu olarak görmektedir. Kamu değeri kavramı kısmen "kamu kurumlarının kamu kaynaklarının vatandaşların değer verdiği ve keyif aldığı sonuçları içerecek şekilde kullanımı" ile ilgilidir (Köseoğlu ve Tuncer, 2014:150).

Kamusal değer, yurttaşların kolektif ihtiyaçları ve arzuları biçiminde ortaya çıkmalıdır. Ancak, farklı vatandaşların farklı ve çoğu zaman çelişen tercihleri olsa da, bu tercihler zaman içinde, bazen de hızlı bir şekilde değişebilmektedir (Alford ve Hughes, 2008:133; Akt. Ökten, 2019:2397). Ayrıca toplum tarafından kabul edilen gerçek kamusal değer ve hukuk kavramları önemli ölçüde farklılık gösterebilmektedir. Örneğin, bir vatandaşın belirli bir hukuka uygun davranışı kamu yararına ise, vatandaşlar o davranışla ilgili diğer değerleri özümsemiş olabilir. Bu nedenle, kamu yararının kamu değerine dönüştürülmesi her zaman uygun değildir (Meynhardt, 2012:21; Akt. Ökten, 2019:2397).

Kamu değeri yaklaşımı, kamu ve özel sektör arasındaki farka dayanmaktadır. Kamu değeri yöntemine göre, kamu sektörü kuruluşlarının finansal performanslarına dikkat edilmesi, değer yaratma yeteneklerinin hayatta kalması ve gelişmesi için önemli olmakla birlikte, bu kuruluşların misyonlarında net bir kamu değeri üretip üretmediği de sorgulanmalıdır. Misyonları, kamu kuruluşlarının elde etmeye veya ulaşmaya çalıştığı değerleri tanımlar. Bu nedenle özel sektörün mali performansının yerini kamu sektörünün misyon başarısına bırakmaktadır (Moore, 2000; Akt. Köseoğlu ve Tuncer, 2014:151-152).

Meynhardt (2009) kamusal değeri bir teori olarak görmekte ve değeri "yapılandırılmış bir şey" olarak görmektedir. Kamusal değer yaratmayı bir süreç olarak görür. Bu süreç, bireylerin veya grupların psikolojik değerlendirmesiyle belirlenir. Değer yaratmada gerçekler önemli değildir. Bir kişinin düşüncelerinin değeri yoksa, değer doğru kabul edilemez. Kamusal değeri kavramsal olarak benimseyen Kelly ve diğerleri (2002), kamu değeri kavramının hizmet, performans, güven ve meşruiyet olmak üzere üç bileşenden oluştuğunu ileri sürmüşlerdir. Kullanıcılara veya müşterilere hizmet dağıtarak, kamu değeri oluşturmaya ve adalet, eşitlik ve güven gibi vatandaşlarla ilgili kamu değerleri oluşturmaya yardımcı olurlar. İkincisi, kamu değeri çıktıdan çok sonuçlarla ilgili olduğundan, bir bütün olarak toplum için yaratılan değerle ilgilidir. Üçüncüsü, meşruiyet ve güven, aynı zamanda,

kamu değerinin yok edilebileceği kamu değerinin kilit bileşenleridir. Albert ve Passmore (2008) vatandaşların kamu hizmetlerine olan güveninin azalması, kişisel gelirin artması ve tüketim alışkanlıklarının değişmesi nedeniyle kamu görevlilerinin kamu değerine yöneldiğini ve bunun sonucunda kamu değerinin kökenini ele aldığını vurgulamaktadır. Bu çıktıyı, kamu yöneticilerine ve politikacılara olan güveni yeniden tesis etmek ve seçmen katılımını artırmak için bir araç olarak görmektedir. Onlara göre kamu değeri, halka halkın istediğini vermeyi ve vatandaşların kamusal karar alma süreçlerine katılmasını sağlamayı amaçlar. Bryson ve diğerleri (2014) yeni kamu yönetimi yaklaşımının sorunlarına yönelik ortaya çıkan yaklaşımları "kamu yönetiminde yeni hareketler" olarak adlandırmış ve ortaya çıkan yaklaşımlarda tutarlı bir yaklaşımın olmadığını ve yeni yaklaşımların altında yatan yeni yaklaşımları bulmuştur (kamu değeri yönetişimi, yönetişim, yeni kamu hizmeti, yeni kamu yönetişimi, kamu değeri yönetişimi gibi). Kamu değerini, kamu değeri yönetişimi olarak ele almışlardır (Kocaoğlu ve Saylam, 2015:149).

İKİNCİ BÖLÜM

2. SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMI VE TÜRKİYE'DE

SOSYAL BELEDİYECİLİK

Tez çalışmasının ikinci bölümünde sosyal belediyecilik kavramı ve kapsamı, Türkiye'deki sosyal belediyecilik anlayışı, sosyal belediyeciliğin kanuni çerçevesi, Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulama örnekleri ve Türkiye'de eğitim faaliyetleri alanında sosyal belediyeciliğin rolü konularına değinilmiştir.

2.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı ve Kapsamı

Refah devleti anlayışıyla paralel olarak gelişen ve başta yerel yönetimler olmak üzere kamu idarelerinin hizmet ve yönetim alanlarındaki farklılıklardan güç alan sosyal belediyeler, özünde sosyal politika ve sosyal hizmetlerle bağlantılıdır. Sosyal belediyecilik, zengin bir hizmet çeşitliliği sunmaya, demokrasinin gelişmesini sağlamaya ve vatandaşların memnuniyetini sağlamaya yönelik faaliyetlerden oluşan belediyenin yerel otoritesi haline gelmiştir (Keleş, 2008).

Sosyal belediyecilik kavramı ademi merkeziyetçiliği uygulaması nedeniyle genel olarak "yerel sosyal politikalar", daha spesifik bir anlamda "yerel sosyal hizmetler" ve "yerel çocuk ve gençlik (refah) hizmetleri" anlamına gelmektedir. Sosyal belediyelerde, yerel sosyal politikaların yerel sorumlulukları olan yerel yönetimler tarafından daha etkin bir şekilde uygulanabileceği savından hareketle belediyeler, yerel refahtan sorumlu sosyal politika katılımcıdır (Yavuz, 2013:16). Sosyal belediyecilik sosyal devlet çalışmalarının bir devamı olarak gelişim göstermiştir (Pekşen, 2014:5).

Sosyal belediyecilik, geleneksel belediye hizmetlerinden farklı olarak; eğitimden sağlık, kültür ve sosyal refah kurumlarına dönüşüm sürecini ifade eder ve temel hizmetlerin sunumunun iyileştirilmesi kentsel toplumsal yapıyı etkiler. Belediyelerin hizmet sunması çeşitli talepleri artırmış ve belediyelerin kaynakları ve yetkileri zaman içinde önemli ölçüde iyileşmiştir. Belediyelerin gelişmesiyle birlikte

gelişen sosyal belediyeçilik tanımı da içeriğine yeni unsurlar katmaktadır (Şahinoğlu, 2014:68).

Bu bağlamda literatürde sosyal belediyeçilik ile ilgili en önemli tanım Akdoğan'a (2002) aittir.

"Sosyal belediyeçilik, mahalli idareye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mevhumunu güçlendirmeye yönelik olarak mahalli idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir."

Sosyal belediyeçilik, kimsesiz, yardıma muhtaç, yaşlı ve engellilere dönük ekonomik desteğin yanında toplumun sosyal ve kültürel ilişkilerini geliştiren ve insanların refahı açısından çok geniş ölçekli görevleri içerisinde barındıran belediyelere yeni birtakım görev ve sorumluluklar yükleyen bir anlayıştır. Sosyal belediyeçilikte amaç; insanların yaşam kalitesini artırmak, yardıma ihtiyacı olan kişilere destek olmak ve gençlerin geleceğe dair ümitlerini yeşertmek için belli kesimlere yönelik aktiviteler kazandırmaktır. Bundan dolayı günümüzde belediye yönetimleri, sosyal olma algılarını değiştirmek ve geliştirmek zorundadırlar. Özellikle sosyal belediyeçiliğe ilişkin faaliyetlerde kaynakların kullanımı belediyeler için ayrı bir önem arz etmektedir (Önen vd., 2018).

Başka bir tanımla sosyal belediyeçilik; kamu harcamalarını sağlık, eğitim ve kültür gibi faaliyetlere yönlendiren, istihdam politikaları geliştiren ve uygulayan, ihtiyaç sahiplerine koruma ve maddi destek sağlayan, yerel toplulukta sağlık ve eğitim olanaklarının geliştirilmesine katkıda bulunan, sosyal adaletin sağlanmasına ve kamunun kalkınmasına yardımcı olan bir modeldir (Kaya, 2003:68).

Günümüzün küreselleşen ve yerelleşen dünyasında yerel yönetimlerin önemi her geçen gün artmaktadır. Türkiye'nin merkezi yapının geldiği noktaya kadar

yaşadığı tıkanıklık ve tıkanıklık, yerel aktörlerin öne çıkmasını gerektiriyor. Türkiye'de yerel örgütler üçlü bir yapı içinde ortaya çıkmaktadır: belediyeler, il özel idareleri ve köy idaresi. Literatürde bir "sosyal belediye" olarak kullanılsa da, belediyeler dışındaki yerel yönetim birimlerinin özellikle dezavantajlı grupları hedef alan ve sosyal adaleti artırmaya yönelik eylemleri çoğunlukla "sosyal belediyecilik" kavramı altında değerlendirilmektedir (Öz ve Yıldırım, 2009).

Kısaca sosyal belediyecilik, sosyal mal ve hizmetleri ile vatandaşlarına daha iyi bir yaşam standardı sunmayı ve sosyal adaleti sağlayarak bütçesine katkıda bulunmayı amaçlayan bir belediyecilik anlayışını ifade etmektedir. Bu kapsamda belediye yetkilileri tarafından önerilen sosyal politika ve uygulamalarla bir yandan kentlilerin refahını, huzurunu ve refahını artırması, toplumsal barışı, adaleti ve dengeyi sağlaması beklenmektedir. Öte yandan toplumsal kalkınma yerel ölçekte gerçekleştirilecektir (Aygen, 2014:174). Bu nedenle sosyal belediyecilik, yerel fiziki yapı ile ilgili sosyal alanda ve hizmetlerde belediyeye planlama ve düzenleme işlevlerini veren bir anlayıştır. Bu bilinç çerçevesinde belediyenin kültür, sağlık, eğitim, turizm, kentleşme, barınma, sosyal yardımlaşma ve dayanışma gibi birçok sosyal faaliyette bulunması beklenmektedir (Adıyaman ve Demirel, 2011:117).

1980'lerden itibaren çeşitli ülkelerde yerel yönetimlerin sorumluluklarının gelişimi ve değişimi sorgulanmıştır. Bu kapsamda yerel yönetim birimlerinin yetki ve sorumluluklarında yeniliklere gidilmesi mümkün olmaktadır. Bu dönemde yerel yönetimde etkili olan bazı unsurlar vardır. Bunlar: yönetişim, yerinden yönetim anlayışı, küreselleşme, yerelleşme, yerel bağlamda özerklik ve amaca uygunluk ilkeleridir. Yerel yönetimlere küreselleşme ve yerelleşme katkı sağlamıştır. Küreselleşme bağlamında yerelleşmeden de söz edilmektedir. Çünkü küreselleşme ile birlikte yeniden yönetim ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda yerel ve bölgesel idari birimlerin sivil katılımı ve özerkliği olumlu yönde gelişmektedir (Öztürk, 2012:92).

Yerel yönetimler, bir coğrafi bölgede yaşayan yerel topluluklara kanunla kendilerine verilen bütçe, yetki, araç ve insan kaynaklarını kullanarak hizmet veren, karar organları vatandaşlar tarafından seçilerek en iyi şekilde yararlanmaları sağlanan kamu tüzel kişileridir (Ökmen ve Parlak, 2008:18). Bu nitelikleri ile yerel yönetimler, sosyolojik faktörlerin yanı sıra özellikle hizmet sunumunda demokratik bir yönetişim yapısı oluşturmak ve verimliliği artırmak için özel yöntemler

kullanılmaktadır. Bu yaklaşımlar, merkezi ve yerel yönetimler arasındaki sorumluluk ve yetki dağılımını yeniden düzenlemiş ve sosyal devlet fikri giderek önem kazanmıştır. Ancak, merkezi yönetimin belediyelere sunduğu bazı hizmetler veya belediyeler tarafından sağlanan hizmetler, merkezi yönetim tarafından üstlenilmiştir (Urhan, 2008:85).

Yerel yönetimlerin yerel düzeyde önem oluşturması özellikle belediyeler için büyük önem teşkil etmektedir. Yeni düzenin bir gereği olarak belediyenin sosyal yönü, toplum menfaatleri kapsamında daha da geliştirilmiştir. Bu durumda sosyal belediyecilik ön plana çıkmıştır. Sosyal belediyecilik, sosyal alandaki planlama ve uyum görevlerini yerel yönetim birimine bırakmaktadır. Ayrıca belediyeye tahsis edilen kamu harcamalarının bir kısmı sosyal hizmetlerin sağlanmasında da kullanılabilir. Toplumsal birlik ve bu birliğe dayalı bütünleşme, sosyal belediyecilikle de ilişkilendirilebilir. Aynı şekilde sosyal ve kültürel faaliyetler, altyapı yatırımları, yerel yönetimlerin sosyalleşmesi, sosyal güvenliğin sağlanması ve sosyal adaletin sağlanması sosyal belediyeler için fırsatlardır. Sosyal belediyeciliğin temel yapısı sosyal refahın gerçekleştirilmesidir. Belediyeler özellikle 1980'lerden sonra sosyal hizmet ve sosyal yardım hizmetlerini artırmışlardır. Bu durumda büyükşehir belediyeleri ön plana çıkmıştır (Sezer ve Önder, 2012:257).

Kamusal alanda yaşanan son değişimler, yerel ve merkezi yönetimin hem değişmesine hem de yenilenmesine neden olmuştur. Ayrıca kamu yönetiminin vatandaşlara hızlı bir şekilde ulaşmasını ve etkin hizmetler sunmasını sağlayan düzenleme ve değişiklikler de devam etmektedir. Bu kapsamda belediyeler tarafından korunma ve bakıma muhtaçlar için mesleki eğitim kursu, eğitim bursları, sıcak yemek dağıtımı ve aşevleri açılması, yakacak ve gıda yardımı, sağlık yardımı, yaşlılara evde bakım, engelli ve yetimlere yönelik hizmetler, barınaklar sağlanmaktadır. Ayrıca belediyeler, toplum merkezleri ve bilgi merkezleri açarak sosyal ve kültürel hizmetler sunmaktadır (Sönmez, 2010:58).

Sosyal devlet ilkelerinin uygulanmasından, hassas grupların topluma kazandırılmasından ve toplumsal eşitsizliklerin giderilmesinden sadece merkezi yönetim değil, yerel yönetim birimleri de sorumludur. Demokrasi, hızlı kentleşme, yerelleşme, göç, yerel yönetim hizmet kalitesi vb. yerel yönetimlerin dünya genelinde artan önemi, toplumsal talepler, kamu yönetimindeki iç yetersizlikler ve

modernleşme çabaları yerel yönetimleri gündeme getirmiş ve bu konudaki önemini vurgulamıştır (Yıldırım ve Öner, 2009:363). Sosyal belediyecilik, bu noktada ortaya çıkan ve belediyelere sosyal işlevler yükleyen bir anlayıştır.

Literatürde sosyal belediyecilik kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Örneğin Can (2006), sosyal devletin klasik görev ve hizmetlerini adeta belediyelere tahsis ederek sosyal belediyeleri sosyal model ekseninde ele almaktadır. Bu nedenle sosyal belediyecilik;

- Sosyal açıdan dezavantajlı grupları korumaya yönelik yerel kamu harcamalarına,
- Toplumdaki dezavantajlı grupların kapasitelerini geliştirmeye,
- Mali destek almaları için yönlendirilmesine,
- Yerel düzeyde eğitim ve sağlık olanaklarının geliştirilmesinde pay sahibi olan,
- Sosyal eşitliğin kurulmasına katkı sağlayan ve sosyal sermayenin geliştirilmesine vurgu yapan bir modeldir.

Bütün bunlarla beraber dünyada ve ülkemizde sürekli artan nüfus, kamu sektöründeki değişimlerin temel nedenidir. Bu bağlamda belediyelere çok fazla yükümlülük yüklenmektedir. Aslında belediyeler iş yapış şekillerini, vizyonlarını, misyonlarını ve organizasyon şemalarını hem yenilemek hem de değiştirmek zorunda kalmışlardır. Öte yandan, merkezi otoritelerin kanunlarda yaptığı değişiklikler, komünlerin metropole göç ve hızlı kentleşme konusunda değişikliklere uğramasına neden olmuştur (Varol, 2019).

Bu bağlamda sosyal hizmetler, sosyal yardım ve sosyal belediyeciliğin işlevleri ve uygulama biçimlerinden bahsedilecektir.

2.1.1. Sosyal Hizmetler

Yerel yönetimler, özellikle belediyeler tarafından yapılan servet dağılımı sosyal devletin bir gereğidir. Bu devlet anlayışı haklara vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda belediyelerin sosyal haklara saygı duymaları, sosyal hizmet uygulamasına verdikleri önemi ortaya koymaktadır. Sosyal hizmet, hak temelli sosyal politika ve sosyal yardımı da içerir. Devletlerin hakların unsurlarını toplum ve insan hakları bağlamında ele almaları önemlidir. Hukuk, sosyal hizmette de önemli bir kavramdır. Bu sadece kavramsal bir çerçeve değildir. Bu bir insan hakkı olduğu için öne

çıkılmaktadır. Bu nedenle sosyal haklar, sosyal hizmetin temel taşıdır. Başka bir deyişle, bu temelde sosyal hizmet, bireyin yeteneklerine göre çalışabilme yeteneğini ortaya koymaktadır (Meydan vd., 2015:6).

Sosyal hizmetler; insan hakları ve sosyal adalet değerleri çerçevesinde toplumsal ve sosyal değişimleri destekler, insanlar arasındaki ilişkilerde karşılaşılan sorunlara çözüm üretir. Ayrıca kişilerarası ilişkileri güçlendirmeyi amaçlar, toplumun ve insanların refah düzeyini yükseltmek için çalışır. Aynı zamanda insanların hem toplum hem de çevre ile etkileşimini artırmak için profesyonel müdahaleler gerçekleştiren dinamik bir meslektir (Yılmaz vd., 2018).

Sosyal hizmetler, yoksullukla mücadele fikri ve yoksulluğun toplum üzerindeki olumsuz etkisi üzerine kuruludur. Bu nedenle, sosyal hizmet hayırseverlikle yakından ilişkilidir, ancak kapsamı daha geniştir. Sosyal hizmet, sosyal değişimi ve sosyal refahı sağlamayı amaçlayan akademik ve profesyonel bir disiplindir (Sarıkaya, 2011:195)

Sosyal hizmetler, bireylerin birbirlerine ve çevrelerine uyum sağlamalarını teşvik etmek için tasarlanmış organize faaliyetlerdir. Bu amaca, bireylerin, grupların ve toplulukların ihtiyaçlarını karşılamalarına ve sosyal yapıdaki değişikliklere uyum sağlama sorunlarını çözmelerine yardımcı olmak için tasarlanmış yöntemlerle ulaşılır; ekonomik ve sosyal koşulları iyileştirmek için toplu önlemler aynı amaca sahiptir (Dilik, 1980).

Sosyal hizmetler, sosyal devletin temel sorumlulukları devletin ihtiyaç sahibi vatandaşlara sunduğu, eğitim, sosyal refah, sosyal güvenlik, sağlık, barınma hizmetleri ve sosyal yardım ihtiyaçlarını karşılayarak insanların mutlu bir şekilde yaşamlarını sürdürmelerini sağlayan hizmetlerdir (Şeker, 2012:12). Sosyal devletin sosyal adaleti sağlaması sosyal hizmetlerin temeli olarak kullanılmıştır. Çünkü sosyal devletin bir gereği olarak hizmetin halkın içinde bulunduğu şartlar incelenerek sunulması, sosyal devletin gerekliliğini, sosyal adaletin sağlanmasını ve sosyal hizmetlerin sağlanmasını içermektedir. Diğer bir deyişle sosyal devlet, vatandaşlarını koruyan ve koruyan özelliklere sahiptir (Negiz, 2011:325).

Sosyal hizmetlerin farklı çıkış noktaları olmasına rağmen temel sebep, sosyal yapıda ortaya çıkan ekonomik ve sosyal sorunları liberalizm üzerinden çözmeye çalışmaktır. Sosyal hizmet kavramını açıklamak için kullanılan bir diğer yaklaşım ise

sosyal refah tanımlarıdır. Bu tanımın temeli, sosyal hizmetlerin geliştirilmesinde bireylerin refahına yönelik meslek olmasından kaynaklanmaktadır (Kongar, 1972:4-5).

Sosyal hizmet kavramına ilişkin çeşitli tanımlar yapılmıştır. En basit ifadeyle sosyal hizmet, “insanları acılardan uzaklaştırma” sanatı olarak ifade edilebilir (Albayraktaroğlu, 2010:76). Sosyal hizmetler, sosyal hizmet uzmanları ve diğer meslek grupları aracılığıyla bireylerin refah ve sağlıklarını iyileştirmelerine, bireylerin kendi kendilerine yeterli bir düzeye ulaşmalarına ve diğer bireylere bağımlılığı önlemelerine, aileler arasındaki bağı güçlendirmelerine bireylerin veya toplulukların sosyal işlevlerini yerine getirmelerine yardımcı olmak için yürütülen program ve faaliyetlerin bütünüdür (DPT, 2001:11). Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumları Kanunu'nun 3a maddesinde “Birey ve ailelerin fiziksel ve çevresel koşullarından kaynaklanan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunlukların giderilmesine, ihtiyaçlarının karşılanmasına, toplumsal sorunlarının önlenmesine ve çözülmesine yardımcı olunması ve yaşam standartlarını iyileştirmeyi amaçlayan sistematik ve programlı hizmetler bütünü” olarak tanımlanmaktadır (Şengün, 2019). Başka bir tanımda sosyal hizmet, çeşitli olanaklar çerçevesinde sosyal, ruhsal ve fiziksel refahın en üst düzeyde sağlanması için bireylere, gruplara ve topluma yardım sağlamaktır (Dilik, 1980).

Sosyal hizmetler tipik olarak bireyleri, aileyi, toplumu ve devleti benzer şekilde içeren bir grubun üyeleri olarak ele alır. Sosyal hizmetler, bireylerin ülkenin genel koşullarında, ait oldukları grup ve toplumun bir parçası olarak hayatlarını onurlu bir şekilde sürdürebilecekleri ve görevlerini yerine getirebilecekleri bir sosyal ortam oluşturmayı amaçlar. Sosyal hizmetler ayrıca, geçici veya kalıcı olarak yardıma ihtiyacı olan topluluk üyelerine temel hizmetleri sağlayabilir (Dilik, 1980).

Sosyal hizmetler, dezavantajlı grupların toplumda insanca ve uyumlu bir şekilde yaşamasını sağlar. Bu hizmet kapsamında bireylerin ekonomik, sosyal, maddi ve manevi ihtiyaçlarının karşılanması esastır. Hem devlet hem de özel kuruluşlar tarafından yayınlanmaktadır. Gerekliliği, bireylere uygun bir sosyal çevre sağlamaktır. Bu kapsamda sosyal hizmet alanları şu şekildedir; sosyal yardım alanı, refahın sağlanması için alan, çocuklar ve aileler için alan, ıslahevi alanı, sosyal güvenlik alanı, aile planlaması alanı, engelliler için oluşturulan alan, barınma

sorunları ile ilgili alan ve alan toplumsal kalkınmayı sağlayacak alandır (Aydın, 2008:29).

Diğer bir ifade ile sosyal hizmet kavramı, kendi kontrolleri dışında gelişen koşullar nedeniyle kendilerini ihtiyaç ve yoksunluk içinde bulan, zihinsel veya bedensel engelleri olan bireylerin, maddi, manevi, sosyal ve ekonomik kaynaklara ulaşmaları anlamına gelmektedir. Devletin genel şartları içinde, toplumla onurlu bir şekilde uyum içinde yaşamak, gönüllü özel yönetim ve devletin ihtiyaçları karşılamaya yönelik sunduğu hizmetlerin toplamı olarak ifade edilmektedir (Şenocak, 2009:443). Sosyal hizmetlerin tanımı gözden geçirilirken, ekonomik yoksunluktan sosyal veya sağlık risklerine kadar uzanan ve çerçeveden çerçeveye değişen alanları tanımlamak için de kullanılmaktadır (Güleç, 2014:17). Sosyal hizmetler sisteminin kapsadığı hizmetler şunlardır (Dilik, 1980:74-76):

- Çocuk ve aile yardım ve bakım hizmetleri,
- Çocuk esirgeme kurumları,
- Yaşlılara olanak sağlanan yardım ve bakımlar,
- Yoksul ve kimsesizlere olan bakımlar,
- Aşevleri ve yemek dağıtımları,
- Rehabilitasyon hizmetleri,
- Yetişkinlere yönelik eğitimler,
- Suçlulara yardım hizmetleri,
- Konut yapımlarında sosyal hizmetler olarak söylenebilir.

Sosyal hizmetler, toplumun sosyal gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bir toplumun tek başına ekonomik olarak gelişmesi ve büyümesi, o toplumun tüm sorunlarını çözemez. Bu nedenle, ekonomik kalkınmanın yanı sıra refah devletini temsil eden sosyal hizmetler, ihtiyaç sahiplerine ve yoksullara hizmet vermekte, yaşam standartlarını yükseltmekte, adil gelir dağılımı sağlamakta, eşitsizliği azaltma çabalarında önemli bir rol oynamakta ve toplumsal yapının değişmesine izin vermektedir (DPT, 2001:12).

2.1.2. Sosyal Yardım

Neoliberal anlayış beraberinde birçok değişimi de getirmiştir. Bu gerçekleşme sonucunda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yerel uygulamalar değişmiştir.

Özellikle 1980 sonrasında yerelliğe yönelik değişen tutumları sorgulanmıştır. Yeni dönemle birlikte yerel yönetimlerde yönetim kavramı ön plana çıkmıştır. Sonuç olarak, merkezi hükümet, toplumun iyiliği için sorumluluğu yerel yönetimlerle paylaşmıştır. Bu bağlamda katılım ve yerellik ilkeleri de ortaya çıkmıştır. Yukarıdaki anlayış gereği, yerel yönetimlerin ekonomik açıdan etkin olmaları, yardım konusunu gündeme getirmiştir. Bunun nedeni devletin ekonomiye müdahalesidir. Yoksulluk, devletin, sivil toplum kuruluşlarının ve gönüllü kuruluşların çözüm aradığı bir sorundur. Ancak yeni dönemde bu çözüme yerel yönetimler de dahil edilmiştir. Ayrıca sosyal yardımın devlet tarafından siyasi amaçlar için bir araç olarak kullanıldığını belirtmiş ve yerel düzeyde belediyeler tarafından üstlenildiği tespit edilmiştir (Akpınar vd., 2012:22).

Sosyal kelimesini kesin olarak toplumsal kelimesiyle tanımlayan Türk Dil Kurumu yardım kelimesini ise; kendi kaynaklarını ve gücünü, ülkeye yapılan bağışlar, başkalarına yapılan iyilikler, ödünç alınan ihtiyaçlar ve paralar, bağışlar, destekler ve işin gelişmesine katkılar şeklinde tanımlamıştır. Sosyal yardım kavramını, yoksullara giyecek, yiyecek, yakacak, ilaç ve tedavi yoluyla sağlanan ücretsiz yardım olarak tanımlamıştır (TDK, 2022). Sosyal yardımlar tarihin ilk döneminden beri farklı isimler altında var olmuştur. "Sosyal yardım" adının görünümü belirsiz olmakla birlikte, sanayileşme döneminin bir ürünüdür. Bu bağlamda modern anlamda sosyal yardımın uzun yıllardır bir araç olarak var olduğu, sanayileşme sürecinde özellikle gelirin yeniden dağılımında rol oynadığına dikkat çekilmektedir (Karataş, 1999:42).

Sosyal yardım, genel olarak toplumda çok eski çağlardan beri var olan ve sosyal güvenliğin ilkelerinden biri olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal yardım hemen hemen tüm toplumlarda mevcuttur. Kamu yönetimi açısından sosyal yardımlardan kimin sorumlu olduğu önemlidir. Ayrıca yapılan yardımın miktarı, kime verileceği ve ne tür bir yardıma tabi olacağı da önemlidir. Bu yardımlar için gerçek kişilerden herhangi bir ücret beklenmemektedir. Aynı şekilde, bu insanlar fakir olduklarından, bu onların yaşam standartlarını yükselterek sosyal statülerini iyileştirmektir. Sosyal hizmet ve sosyal yardım yapıları ile ilişkilidir. Hatta bazı durumlarda birbirlerini tamamlarlar. Sosyal yardım, mali yardım olarak tanımlanır. Bu yardım hem kendi imkânlarının imkânsızlığı hem de çevre koşulları nedeniyle

yoksullara yapılmaktadır. Aynı zamanda hem maddi hem de maddi olarak fakirlere yapılır (Kesgin, 2016:451).

Sosyal yardım, tarihsel olarak loncalar ve sendikalar, aile dayanışması ve dini törenler aracılığıyla çeşitli yerlerde kullanılmıştır (Dilik, 1988:42). Toplumların var olduğu ilk andan itibaren çeşitli gruplar, mağdurların sosyal hayattan dışlanmalarını için çeşitli amaçlarla yardımlarda bulunmuşlardır. Sosyal yardımın temelleri hem Hıristiyan hem de Müslüman geleneklerinde görülmektedir. Günümüz sivil toplum kuruluşlarının işlevlerini yerine getiren o yüzyılın toplumları, sosyal yardımlarda büyük etkinlik göstermiştir (Aydın, 2008:23). Bu kavram geniş anlamlar içerdiği için farklı tanımlamalar ortaya çıkmıştır. Bu tanımlamalara aşağıda yer verilmiştir.

Sosyal yardımlar, toplumdan, yoksullardan ya da sosyal gruplardan dışlanma tehlikesiyle karşı karşıya olan, zor durumda olan kişilerin hayatlarının korunmasında önemli bir rol oynamaktadır (DPT, 2001:51). Ayrıca, yoksullukla mücadele amacıyla ihtiyaçların belirlediği duruma göre ihtiyaç sahibi kişilere her türlü nakdi ve ayni yardımlar yapılmaktadır (ASAGM, 2010:28). Sosyal yardım, yoksulların aile veya kişisel durumlarından, çevre koşullarından etkilenen veya onların kontrolü dışında gelişen sorunları çözmek için yapılan yardımları da ifade etmektedir (Kesgin, 2013:38).

Barrientos'a göre sosyal yardım, birincil amacı yoksulluğu önlemek, azaltmak veya ortadan kaldırmak olan ölçülebilir yoksulluğa odaklanan bir plan, politika veya kurumdur (Barrientos, 2013:45). Dünya Bankası, sosyal yardımı “amaçları ve gelir testi yöntemleriyle yoksul ailelere sağlanan nakdi yardımlar” olarak tanımlamaktadır (Ringold ve Kasek, 2007:4). Öte yandan, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), sosyal güvenliğin benzersiz bir biçimi olarak görmekte ve bunu “ihtiyaç düzeyindeki insanların bir hakkı olarak asgari talep seviyesini etkin bir şekilde karşılayan vergilendirme yoluyla sağlanan faydalar” olarak nitelendirmektedir (Midgley, 1984:19; akt. Yılmaz vd., 2018). Sosyal yardım bir teminat olarak görüldüğünde, genellikle sosyal sigortadan daha politik ve daha zayıf bir sosyal güvenlik biçimi olarak görülmektedir (Clegg, 2002:212; akt. Yılmaz vd., 2018).

Bu tanımlara bakıldığında sosyal yardımın, devlet ve gönüllü kuruluşlar aracılığıyla bu kişilerin yaşam standartlarını yükselterek toplumdan dışlanmalarını

önlemek için maddi veya manevi destek sağlama aracı olarak tanımlandığı söylenebilir. Yoksullukla mücadelede de önemli bir yöntem aracı olarak kullanılmaktadır (Şengün ve Akman, 2020). Sosyal yardım, bireylere kendilerini ve ailelerini geçindirememeleri nedeniyle yapılan yardımlar olarak da ifade edilmektedir. Yapılış amacı, bireylerin kendi kendilerine yeterli olamamaları nedeniyle kendilerini ve ailelerini geçindirmekte yetersiz kalmalarıdır. Gerektiğinde amaç, yoksul insanları yaşanabilir kılmaktır. Aynı zamanda bu segmentin ihtiyaçlarının giderilmesidir. İhtiyaç sahiplerinin ihtiyaçları karşılanıncaya kadar yoksullara gelir güvencesi sağlanmaktadır. Sosyal yardım, insana verilen değeri açıkça göstermektedir. Ana hedeflerinden biri kendilerine uygun bir yaşam sürmektir. Bu nedenle insanları bu bağlamda korumak çok önemlidir. Sosyal yardım yoksulluğu tamamen ortadan kaldıramaz. Bu bakımdan bir destek mekanizması olarak görülmektedir. Çünkü ihtiyacı olan kişilerin sorunlarından geçici de olsa kurtulmalarına yardımcı olmaktadır (Doğan, 2016:74).

2.1.3. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri ve Uygulama Biçimleri

Yerelde sosyal belediyecilik uzun yıllardır tam anlamıyla gerçekleştirilemese de son zamanlarda önemi artmıştır. Sosyal belediyeciliğin temel işlevleri (Kaya, 2022);

- Sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon,
- Yönlendirme, kılavuzluk, rehberlik ve mobilize etme,
- Yardım ve gözetimde bulunma,
- Yatırım faaliyetleridir.

a) Sosyalleştirme, Rehabilitasyon, Sosyal Kontrol

Sosyalleşme, toplumun bir parçası haline gelen; aile, okul, meslek kuruluşu ve diğer sosyal kurumlar ile kişinin içinde yaşadığı kültürel çevreye uygun davranmayı ve diğer insanlarla uyum içinde geçinmeyi öğrenme sürecidir. Bireylerin ulusal sosyal ağdan dışlanmış olmaları birçok soruna neden olabilmektedir. Bu bağlamda belediyeler sosyal bir eğitim işlevi görmektedir. Cezai anlamda belediyeler, bahçesindeki hayvanları besleyerek, yüksek sesle müzik dinleyerek veya

hoş olmayan koku ve resim yayarak çevreyi rahatsız eden vatandaşlarla baş etme yetkisine sahiptir (Akdoğan, 1999).

Yerel yönetimler, toplumsal düzenin devamını sağlamak için toplumsal beklentiler doğrultusunda bireye davranış, kural ve değerlerin atanması anlamında bir toplumsal denetim mekanizması işlevi görebileceklerdir. Belediyeler kahvehane toplantıları, halk toplantıları, tüccar gezileri, afişler ve komşu kütüphaneler aracılığıyla halka daha yoğun bir mesaj iletebilmektedir (Akdoğan, 1999:35).

b) Mobilize Etme, Yönlendirme, Kılavuzluk ve Rehberlik Etme

Belediyeler, topluluk gruplarına danışmanlık hizmeti vermek, belirli gün ve etkinliklerde onları gezdirmek, sorunları nasıl çözecekleri konusunda vatandaşları bilgilendirmek gibi işlevleri yerine getirebilmektedirler (Akdoğan, 1999:35).

Halkın sorunlarını çözmeye yardımcı olacak yol ve kurumlar belediyenin genel sosyal hizmet faaliyetleridir. Yerel yönetimlerin bu hizmetlere sosyal yatırımları genellikle kaçınılmazdır. Aşevleri, sığınma evleri, gençlik merkezleri, sağlık ocakları, halk kütüphaneleri, rehabilitasyon merkezleri gibi sosyal hizmet birimlerinin kurulması, hizmetlerin kurumsal düzeyde olduğunu göstermektedir (Koç, 2015).

c) Yardım Etme, Gözetme

Belediyeler, ilçelerinde yaşayan yoksul ve muhtaç vatandaşların bilgilerini kolaylıkla tespit edebilmekte, sosyo-ekonomik durumlarını takip edebilmekte ve en azından yaşamın sınırında olanlara gıda, yakıt, kırtasiye, ilaç, tekerlekli sandalye, ulaşım ve su hizmetleri gibi yardımlarda bulunarak destek olabilmektedir. Mevcut yapıda vatandaşların ne yediğini, ne yaktığını, eğitimlilerin ihtiyaçlarını kış ev ziyaretleri ile takip edebilecek ve izleyebilecek bir kurum ve sistem tam olarak geliştirilememektedir (Akdoğan, 1999:35).

d) Yatırım

Yerel yönetimler insanların geçim kaynaklarını ortadan kaldırmak için radikal önlemler almasalar da bazı uygun hizmetlere yönelebilirler. Bakkallar, fırınlar, aşevleri, sığınaklar, sağlık ocakları, halk kütüphaneleri bunlardan sadece birkaçıdır. Yerel yönetimlerin bu hizmetlere yatırım yapması zorunlu görünmektedir (Akdoğan, 1999). Sosyal belediyeçilik bünyesinde verilebilecek hizmetler şu şekilde özetlenebilir (Toprak ve Şataf, 2009):

- Yetimlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının ve yoksul kadınların barınma ihtiyaçlarını karşılamak, yetimler için kreş ve kreşler yapmak, yaşlılar için huzurevleri yapmak,
- Sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, teşhis merkezlerini hizmete sokmak,
- Hastane çevresinde yakın hastalar için pansiyonların açılması, kültür, sanat ve spor tesislerinin açılması,
- Tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerinin mahallelere kadar yaygınlaştırılması,
- Yoksullar, muhtaçlar ve yaşam mücadelesi verenler için aşevleri ve imarethaneler kurmak, engelliler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamları kolaylaştırıcı faaliyetlerde bulunmak,
- Beceri ve meslek kurslarının açılması, bahçelerin ve piknik alanlarının genişletilmesi,
- Doğal dengeyi ve düzenlenmiş çevre koşullarını koruyan düşük maliyetli konutlar oluşturmak, iş kuran kadınlara ve gençlere rehberlik etmek, makine ve teçhizat desteği sağlamak,
- Tanzim satış dükkanları ve ekmek fabrikaları kurmak, gıda, kömür, ilaç, kağıt yardımı sağlamak, sosyal grupları, Sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütlerini yönetmek, onlarla dayanışma ve işbirliğini geliştirmek, gençlerin, engellilerin ve kadınların sosyalleşmesini sağlayacak merkezler açmaktır.

2.2. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı

Sosyal belediyecilik anlayışı Türkiye’de ilk olarak 1970’lerde ortaya çıkmış olsa da 1990’ların sonunda belediyeler tarafından kabul edilen bir anlayış haline gelmiştir. Bu anlayış belediyelere sosyal politika alanında çok önemli yetki ve sorumluluklar vermekte ve Türkiye’de kamu yönetimi alanında gerçekleştirilen reformlara uygun olarak kanun ve yönetmelikleri formüle etmektedir. Başta büyük şehirler olmak üzere birçok belediye sosyal belediyecilik uygulamasında ivme kazanmaya başlamıştır. Belediyeler, içinde bulunduğumuz çağda uygulanan hizmetlerden yola çıkarak çocuklara, yaşlılara, gençlere, kadınlara, mültecilere işsizlere, engellilere ve yoksullara yönelik çok çeşitli hizmetler sunmaktadır. Bu

nedence belediyeler, toplumdaki dezavantajlı bireylerin güçlendirilmesinde ve topluma kazandırılmasında çok önemli bir rol oynamaktadır (Şengün, 2019).

Türkiye'de sosyal belediyeciliğin birçok tanımı vardır; bu tanımın genellikle “yerel sosyal politika” benzetmesi içinde yapıldığı söylenebilir. Seyyar, sosyal belediyeciliği bir "yerel sosyal politika" olarak görmekte ve yerel sosyal politikaların gelir dağılımından çevrenin korunmasına, sağlık politikalarından istihdama kadar birçok alanı kapsadığına inanmaktadır (Seyyar, 2008). Sosyal belediyecilik, "sosyal alanlarda yerel yönetime planlama ve düzenleme işlevleri atamak, kamu harcamalarını sağlık, eğitim, barınma ve çevre koruma dahil olmak üzere sosyal hedeflere tahsis etmek; işsizlere ve yetimlere yardım etmeye yönelik bilinçli bir politikanın oluşturulmasını, sosyal dayanışma ve sosyo-kültürel faaliyetler ve çalışmalar için gerekli altyapı yatırımlarının yapılmasını sağlar; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet olduğu anlayışını güçlendirmek için yerel yönetimlere sosyalleşme ve sosyal kontrol işlevlerini yükleyen bir modeldir (Akdoğan, 2002). Belediyelerin, vatandaşlarına insan onuruna yaraşır bir asgari yaşam standardı sağlamak olan devletin sosyal anlayışına yerel düzeyde belediye sosyal uygulamalarıyla katkıda bulunmalarının beklendiği de belirtilmiştir (Adıyaman ve Demirel, 2011:116). Diğer bir deyişle, sosyal belediyecilik bünyesinde çeşitli kültür, sanat, eğitim ve spor faaliyetleri değerlendirilebileceği gibi, belediyede yaşayanların yaşam standartlarını iyileştirecek sosyal yardım ve sosyal hizmetler de değerlendirilebilir. Bu tanımdan anlaşılacağı üzere sosyal yardım ve hizmetlerin yanı sıra, özellikle 1994 yılından sonra belediyeler tarafından daha fazla yapılmaya başlanan mesleki ve kişisel gelişimi destekleyici çeşitli kültürel faaliyetler, sanatsal faaliyetler, spor faaliyetleri ve eğitim hizmetlerinin tamamı sosyal belediyecilik olarak nitelendirilebilir (Beki, 2009).

2.2.1. Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi

Bu bölümde Türkiye’de sosyal belediyeciliğin tarihsel süreci, cumhuriyet öncesi, Cumhuriyet yılları ve Cumhuriyet sonrası olarak incelenecektir.

a) Cumhuriyet öncesi sosyal belediyecilik

Osmanlı Devleti'nde belediye hizmetlerinin yürütülmesi görevleri vakıflar ve mahalli idareciler tarafından yerine getirilirdi. 1854'ten başlayarak, Fransız komün sistemi örnek alınarak, doğrudan Merkezi Hükümet'e bağlı bir belediye kurulmaya

çalışıldı. Aynı şekilde 1854 Kırım Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nin ilk belediyesi İstanbul'da kurulmuştur. Öte yandan eşraf ve politikacılar tarafından kurulan vakıf sayesinde temizlik, sağlık, sosyal hizmetler ve imar ile ilgili tüm çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca çarşının temizliği tüccarlar tarafından, sokakların temizliği ise sokak sakinleri tarafından yapılmaktadır (Varol, 2019).

Osmanlı tarihinde ihmal edilemeyecek derecede olan ve gönüllü olarak anılan sosyal hizmet kurumları, yollar, çeşmeler, köprüler, hastaneler, şifahaneler, su tesisleri, hanlar, hamamlar, konutlar, kervansaraylar, ibadethane ve sığınaklar, kütüphaneler, medreseler, günümüz sosyal belediyeçilik anlayışının temel işlevlerini yerine getirmekten çekinmemiştir (Negiz, 2012:211). Osmanlı İmparatorluğu döneminde tüm bu belediye hizmetlerinin yürütülmesinde kadınlar önemli bir rol oynamıştır. Kadılık kurumlarının yanı sıra lonca ve vakıflar da her zaman sosyal yardım ve hizmetlerin sağlanmasında önemli rol oynayan kurumlar olmuştur (Şengün ve Akman, 2020).

Osmanlı şehirlerindeki kadınlar, bugün şehir modelinde olmayan bir yapıda, bölgenin baş idarecisi olarak yerel hizmetlerin yargı yetkisiyle sunulmasından sorumluydu. Bu konudaki görevlerini yerine getirerek, yerel işlevleri yerine getiren diğer devlet görevlileriyle gerçekleştirdiği yatay ve dikey ilişkiler sisteminde şehir yönetimine başkanlık etmişlerdir. Görev yaptıkları illerin belediye başkanlarını atayan kadı, muhtesip, baş mimar ve subaşı adlı görevliler aracılığıyla onların görevlerini yerine getirmelerine yardımcı oldular. Kadınların yerel sorumlulukları şu şekilde sıralanabilir (Oktay, 2008:128-129):

- Şehirde genel düzeni sağlamak,
- İnsanların zorunlu ihtiyaçlarını denetlemek,
- Pazaryerlerinin düzenli olarak kurulmasını sağlamak,
- Pazar ve çarşılarda satılan ürünlerin fiyatlarını kontrol etmek,
- Tüccarların denetiminin sağlanması,
- Bölgede düzenleyici faaliyetler ve imar faaliyetlerini yürütmek,
- Vakıf, lonca gibi kurumları denetlemek,
- Toplum arasındaki uyuşmazlıkları çözmek,
- Düzeni sağlamak için yasaklar ve önlemler getirmek,

- Yapılması ve yapılmaması gerekenlere uymayanları cezalandırmak.

Osmanlı Devleti'nde kadıların sadece hukukla değil, ekonomi ve maliye ile ilgili görevleri olduğu gibi, şehrin hayatını düzenlemek ve kontrol ve yönetimle ilgili diğer işlerle ilgilenmekle de ilgili görevleri bulunuyordu (Güllüce, 2004:11). Ayrıca şehir ve kasabalarda halk, vezirler ve padişahlar tarafından vakıflar vasıtasıyla yaptırılan fakirhaneler, lokantalar, köprüler, meyhaneler, çeşmeler ve hastaneler de o dönemin sosyal yardım ve imar hizmetlerini gerçekleştiriyordu (Tümerkan, 1946:6; akt. Varol, 2019).

Dolayısıyla cumhuriyet öncesi devletin toplumsal alandaki yükümlülüklerine karşı kurumsal bir yapı olduğu söylenemez. Ancak bu, devletin sosyal sorunlara karşı bağışık olduğu anlamına gelmez. Bu yıllarda Klasik Osmanlı dönemi olarak da bilinen Tanzimat dönemine kadar devlet işlevleri vakıflar, loncalar ve hadiler aracılığıyla yürütülmüştür. Tanzimat sonrası dönemde bu kurumlar dışında idarenin belirli yasal düzenlemelere başvurduğu görülse de toplumsal tesislerin kapsamlı bir şekilde oluşturulamadığı görülmektedir (Negiz, 2012:212-213).

b) Cumhuriyet döneminde sosyal belediyecilik (1923-1930)

Türkiye Cumhuriyeti'nde Osmanlı İmparatorluğu'ndan toplam 389 belediye kalmıştır (Erbay ve Akgün, 2013:71). 1923'ten 1930'a kadar olan süreçte, kanunların çıkarılmasına rağmen belediye içinde yapılan işler dağınık ve yüzeysel kalmıştır (Ortaylı, 1995:295). Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Osmanlı Devleti'nin belediyecilik anlayışı değişmeden kalmıştır. Cumhuriyetin ilanının ülkenin birliğini ve bölünmez bütünlüğünü tehlikeye atacağına inanıldığından, belediyelere mali ve idari özerklik verilmesi her zaman ihtiyatlıdır. Yeni başkent Ankara, Cumhuriyet döneminde belediyeciliğin uygulanmasında başı çekmiştir. Burada belediyecilik, siyasi iktidarın gerçekleştirilmesi ve korunması ile modern ve çağdaş şehirlerin yaratılmasına dayalı olarak oluşturulmaktadır (Koçak ve Ekşi, 2010:299)

Cumhuriyetin kuruluşunun ilk yıllarında belediyeler imar konusunda önemli sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Bütün bu sorunlara çözüm aranırken Cumhuriyet döneminde belediyecilik görüşü kavramı ortaya çıkmıştır. Bu dönemde belediyenin en önemli gelişimini 26 Şubat 1924 tarih ve 423 sayılı "Belediye Vergi ve Gümrük Kanunu" oluşturmuştur. Aynı zamanda 417 sayılı "Ankara Şehremaneti Kanunu" da çıkarılmıştır. Yasaya göre, Ankara Şehremaneti hükümet tarafından

atanacak ve dört üyeli "Cemaat-i Ümmiye-i Belediye" tarafından yönetilecektir. O tarihten bu yana belediyeleri ilgilendiren bir diğer önemli düzenleme ise 3 Nisan 1930 tarihli 60 1580 sayılı "Belediye Kanunu"dur. 1 Eylül 1930'da 53 yıllık "Vilayet Belediye Kanunu", "Ankara Şehremaneti Kanunu" ve "Dersaadet Belediye Kanunu" yürürlükten kaldırılmıştır. Bu kanun hazırlanırken beş temel ilke göz önünde bulundurulmuştur. Bu ilkeler (Çağdaş, 2011:397);

- Belediyeler tarafından serbestleştirme uygulaması,
- Belediyeler arası eşitlik,
- Belediyelerin merkezi yönetim kontrolü,
- Halkın etkin kontrolünü ve tek kademeli bir seçim sistemini sağlamak,
- Belediye hizmetlerinin kapsamını genişletmek.

1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Kanun, ilk kez belediyelere sosyal belediyeçilik anlamında yoksul hastalara bakmak, yetimhaneler kurmak, halk kütüphanelerini açmak gibi önemli sorumluluklar yüklemiştir (Kahraman, 2016).

c) 1930-1950 dönemi sosyal belediyeçilik

1930 yılında beş temel ilke ile oluşturulan 1580 sayılı Belediye Kanunu, belediyelerin sorumluluk ve yükümlülüklerinde oldukça belirleyici bir unsur olmuştur. Bu yasa, belediye hizmetlerine değil, sosyal politikaya dayanan belediyelere çeşitli yükümlülükler yüklemiştir (Güleç, 2014:49). 1930 yılında çıkarılan bu kanuna göre belediyelere getirilen sosyal belediyeçilik görevleri şunlardır (1580 Sayılı Belediye Kanunu);

- Dilencilerin dilenmesini önleyici tedbirler almak (Madde 15/17),
- Bulunan ve serbest bırakılan çocukları, sokakta bayılanları, delileri, afet ve kazaların mağdurlarını korumak (Madde 15/18),
- Halkın kullanımına açık okuma salonları, kütüphaneler, spor sahaları ve çocuk oyun alanları açmak (Md.15/33),
- Yoksul yetimlere giyecek, yiyecek ve barınma yardımlar yapmak (Md.15/34),
- Cezaevleri, doğumhaneler, huzurevleri ve yetimhanelerin ücretsiz inşaatı (Md.15/45),
- Evsizlere iş bulmak, kimsesiz olan kadın ve çocukları korumak (Madde 15/48),
- Yerel ihtiyaçlara göre gençler için bir stadyum inşa etmek (Md.15/54),

- Ücretsiz muayenehane ve doğum hizmetlerinden yararlanmak için yoksullara ucuz ve ücretsiz ilaç sağlamak (Md.15/57),
- Sinemalar, halk müzeleri, tiyatrolar ve hayvanat bahçelerinin açılması (Md.15/59),
- Belediye fırınlarının yapımı ve işletilmesi (Md.15/65), 61
- Yoksullar için açık pansiyonlar (Md.15/69),
- Zor durumdaki insanlar için muhtacin sandıkları kurulması (Md.15/71),
- Sosyal ve kültürel alanların ve ulaşım araçlarının engellilerin erişimine açık olmasını sağlamak (Madde 15/78),
- Engelli gençler ve yetişkinler için mesleki beceri kursları ve mesleki eğitim merkezleri sağlamak için ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak (Md.15/80).

Yine 1930-1950 yıllarında şehir kanunu demokratikleşmeyi sağlayamamış, 1930 yerel seçimlerini Hür Cumhuriyet maddesi kazanmasına rağmen kapatılmış ve memur atanırken parti müfettişlerinin rızası aranmıştır (Güllüce, 2004:14).

1946 yılında, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'de çok partili hayata geçişle birlikte önemli dönüşümler başlamıştır. Bu yıllarda liberal ekonomi politikaları izlenmeye başlanmış ve bunun sonucunda özel sektör sermaye birikiminde belirleyici bir unsur haline gelmiştir. Sonuç olarak batıdaki kentleşme ve belediyeçilik uygulamaları Türkiye'deki belediyeçilik uygulamalarını etkilemiştir (Aydın, 2008: 102). Bütün bunlarla birlikte 1948 yılında çıkarılan ve 30 yılı aşkın bir süredir yürürlükte olan 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile hem belediyelerin gelirleri düzenlenmiş hem de belediyelerin borçlanma kapasitelerinin artırılmasına çalışılmıştır (Erbay ve Akgün, 2013:73).

d) 1950-1980 dönemi sosyal belediyeçilik

Türkiye'de 1950'li yıllarda hızlanan kentleşme süreciyle birlikte şehirler nüfus olarak kalabalıklaşmış ve yerel yönetimlerin öncelikleri sosyal politikadan ziyade şehirlere temel altyapı hizmetlerinin sağlanmasına odaklanmıştır. Yıllar içinde kaynak yetersizliği, ilgisizlik ve diğer sebeplerden dolayı 1930 tarihli Belediye Kanunu başta olmak üzere çeşitli kanunlar belediyelere merkezi yönetim tarafından yerine getirilen birçok sosyal sorumluluk yüklemiştir (Keleş, 2008:41).

1950'den 1980'e kadar ülkemizde doğrudan merkezi yönetime bağlı belediyeler gecekondularıyla karşı karşıya kalmış ve geleneksel kent merkezlerinden farklı bir toplumsal ve maddi yapı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle kentsel alanlar, kentsel ve kırsal alanlar arasında eşitsiz bir yapı oluşturmaya başlamıştır. Ayrıca yaşamı, dünya görüşü ve kültürel düzeyi birbirinden çok farklı ve bütünlendirilemeyen bir toplumsal yapıya da değinilmiştir. Öte yandan, kentleşmenin sanayiden daha hızlı gelişmesi ve kentli nüfus için bir istihdam ortamı yaratmaması nedeniyle kırsal yoksulluk kentsel yoksulluğa dönüşmüştür. Ayrıca ortaya çıkan altyapı hizmetlerini artırmak için çözümler aramaya başlamıştır (Erbay ve Akgün, 2013:73).

Türkiye'de 1950 yılından sonra kentsel nüfus artmaya devam etmiş, işsizlik, yoksulluk, barınma gibi sorunlar yerel yönetimlerin sosyal politikalar açısından eksikliklerini ortaya çıkarmıştır. Bu dönemde belediye yetkilileri ağırlıklı olarak kentsel yapı ve hizmetlerin sağlanmasına dayalı faaliyetler yürütmüştür (Akkan, 2017). 1960'lı yıllarda bir yandan 1961 Anayasası'nın öngördüğü özgür toplumsal yaşam ortamı, diğer yandan kentleşme ve sanayileşme kentsel çelişkilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu dönemlerde göçmen akını ile boğuşan şehirler, yeni gelenlere hizmet vermekte büyük sorunlar yaşamıştır (Adıgüzel, 2009:105). Göç ve nüfus artışı sorunları nedeniyle yerel yönetimler çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle merkezi yönetim düzenlemeleri ile kanun ve yönetmelikler çerçevesinde faaliyetlerini yürüten belediyeler, sosyal yardım hizmetlerinin dağıtımında ve üretiminde önemli bir rol oynamakta ve insanların artan ihtiyaçlarına göre yerel yönetimlerden sosyal refah hizmetlerinden beklentiler üst düzeye ulaşmıştır (Aydın, 2008:17-18). Bu konularla birlikte merkezi hükümet 1966 yılında 775 sayılı Gecekondular Kanunu'nu çıkarmıştır. Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte belediyeye belirli yetki ve sorumluluklar verilmiştir. Ayrıca 1963 yılından önce belediye başkanının belediye meclisi içinden ve dışından seçilerek ilgili denetleme kurumunun onayı ile atanması, 1963 yılından sonra ise doğrudan halk tarafından seçilmesine karar verilmiştir (Varol, 2019).

Türkiye'de sosyal özerklik tam anlamıyla 1970'ler ve sonrasında görülmektedir. 1970 yılına gelindiğinde Türkiye'de çoğu şehirde hizmetlerde artış eğilimi vardı. Hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve vatandaşların ihtiyaçlarının

karşılanması eğilimi artmıştır. Bu süreçte belediyenin özellikle konut, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarında başarılı projeler önerdiği söylenebilir (Akkan, 2017).

1970'li yıllarda Türkiye'de belediyelerle ilgili yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu bağlamda, Avrupa'da ve hatta dünyada yerelleşme akımının gerektirdiği gibi, insanlar özerk yerel yönetimin yolundan bahsetmeye başlamış ve merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki kontrolünün "yasal denetime uymak" ile sınırlı olması gerektiği vurgulanmıştır. Demokratik Sol Belediyecilik olarak da adlandırılan bu yaklaşımın bir başka ilkesi, belediyelerin bütünleştirici ve birlikçi anlayışına ve diğer belediyelerle iş birliğine dayanmaktadır (Varol, 2019)

1970'lerle birlikte sosyal belediyecilik uygulaması kısmi de olsa kurumsallaşmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu dönemde belediyeler, kooperatifler, sendikalar ve şirketler sendikaların, meslek kuruluşlarının ve sivil toplum kuruluşlarının yönetimlerini artırarak katılımlarını artırmış ve yeni belediye uygulamalarını hayata geçirmiştir (Kesgin, 2008:97).

Sosyal Belediyecilik ilk olarak 1973'te tanıtıldı. Bu yeni özerklik anlayışı önce Marmara (özellikle İstanbul ve İzmit) ve Ankara'da gelişmeye başladı. Bu gerçekleşmeden hareketle belediye, bir STK rolünü üstlenmiştir. Yeni bir belediye anlayışı, yani üretici belediyeler ve tüketiciyi koruyan belediyeler, sadece klasik belediye hizmet sorumluluklarını yerine getirmekle kalmıyor, aynı zamanda Türk belediyeleri ve yerel hizmetler için yeni bir terim olan konut, çevre, toplu taşıma, gençlik ve kültür hizmetleri gibi kavramları da uygulamış ve bu konularda büyük sorunlar yaratmaya başlamıştır (Yıldırım, 1990:26-28). Türk sosyal belediyeleri kavramı ilk olarak 1973 ve 1977 yılları arasında aşevleri ve fırınlar açan ve bazı ihtiyaçlarını doğrudan karşılamak için yatırım yapan belediyeleri tanımlamak için kullanılmıştır (Akkan, 2017).

e) 1980 sonrası sosyal belediyecilik

1980'li yılların başlamasıyla birlikte küreselleşme sürecinin etkisi giderek daha büyük hale gelmiştir. Neoliberal anlayış çerçevesinde piyasa bir adım öne çıkmış, piyasa ve özel sektör iş birliğine dayalı faaliyetlere yer verilmiştir. Bu nedenle, kamu hizmetlerinin tanıtımı piyasa, özel sektör ve sivil toplum üçlüsünde rol oynamalıdır. Sağlık, eğitim, barınma ve sosyal güvenlik gibi alanlara da piyasa

faktörleri dahil edilmiştir. Aslında devlet hizmetleri, sosyal haklar, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar açısından değişiklikler meydana gelmiştir (Öztürk ve Gül, 2012:208).

Turgut Özal'ın 1983 yılında yerel yönetimlerdeki denetim çabaları bu dönemin liberal doğasını yansıtan özellikler taşımaktadır. Bu dönemde devlet sosyal politika alanından çekilmiş, sosyal hizmet, sosyal politika, sosyal yardım gibi hizmetler çeşitli birimler tarafından yürütülmeye başlanmıştır (Gül, 2006:294). Düzenli depolama ve çöp toplama gibi tesisler özelleştirilmiş ve yurtiçi şebeke kredilerinin yanı sıra dış krediler kanalize edilerek özel sektörden alımlara başlanmıştır. Belediyeler, yasal zorunlulukları olmamasına ve maddi yetersizliklere rağmen bu dönemde işsizlik ve yüksek enflasyon gibi ekonomik sorunlar nedeniyle yoksulluğu artan vatandaşlara birçok sosyal yardımda bulunmuştur. Sonuç olarak, yerel yönetimler, merkezi yönetimin sağlayabileceği hizmetlerin bir kısmını, güç ve finansmanın güçlendirilmesi kapsamında merkezden aktarılan fonlardan sağlamışlardır (Öz, 2010:43).

Türkiye'de 1984 yılında yürürlüğe giren 3030 sayılı Kanun ile büyükşehirler için yeni bir yönetim modeli oluşturulmuştur. Yukarıda belirtilen yasal dayanak 1982 Anayasası'nın 127. maddesinde bulunan "büyük yerleşim birimleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir" şeklindedir (Varol, 2019).

Özellikle 1994 yılından itibaren yerleşmenin de etkisiyle yerel yönetimler yoksulluğun azaltılmasından yerel kalkınmaya kaymaya başlamıştır. Bu nedenle, geçmişte merkezi yönetim kalkınma çabalarını dikkate alırken, yıllar içinde belediye yönetimleri tarafından yerel kalkınma projeleri ile birlikte hayata geçirilmiştir (Kesgin, 2008:1). Özellikle 1994 yerel seçimlerinde Refah Partisi adayları başta Ankara ve İstanbul olmak üzere birçok belediye başkanlığını kazanarak kültürel ve sosyal hizmetlerini artırmışlardır. Bu şehirler sosyal hizmetler, sosyal yardımlar, sağlık ve eğitim gibi sosyal politika alanlarında eşi benzeri olmayan hizmetler sunmuşlardır. Bu dönemde engellilere, yaşlılara, çocuklara ve kadınlara hizmet vermek için bakım ve engelli merkezleri gibi birçok belediye tesisi kurulmuştur (Ersöz, 2009:42). Tüm bu gelişmelerle birlikte küreselleşmenin etkisiyle yeni bir özerklik anlayışı edinen belediyeler, sosyal hizmet yapmaya teşvik ederek bu deneyimleri yavaş yavaş uygulamaya koymuşlardır (Kesgin, 2012:174). Ayrıca 1980

sonrası güçlü AB katılım süreci, ülkemizin yerel yönetim, kamu yönetimi ve siyasi hayatını doğrudan etkilemektedir. Bu kapsamda yasal ve anayasal değişiklikler yapılmış ve kamu yönetiminde önemli reformlar gerçekleştirilmiştir (Erdem, 2015:61). Buna ek olarak, mali ve idari güçlendirmenin yanı sıra belediyelere işlemlerinde yerellik unsurunu artıran birçok yeni yetki ve kolaylıklar sunmuştur (Erbay ve Akgün, 2013:76)

Belediyede bu tür olaylar yaşanmasına rağmen, 5 Nisan 1994 kararıyla kriz sarmalına giren Türkiye ekonomisi, bu krizi atlatabilmeden, 1998 yılındaki uluslararası Rus-Asya krizinden ağır darbe almış ve Şubat 2001'deki Üçüncü Kriz ülkeyi kaosa sürüklemiştir. Aslında, 1980'lerin ilk yarısından bu yana, ülkede yüksek enflasyon, genellikle düşük büyüme ve ücretler ve yıldan yıla artan durgun işsizlik yaşanmıştır. Bu süreç, bazı belediyeleri yoksul toplumun ihtiyaçlarını ve artan sosyal hizmet ve sosyal yardım talebini karşılamak için önlemler almaya zorladı. Öncelikle büyükşehir belediyeleri, öğrencilere burs verilmesi, yoksullar için aşevi açılması, ilaç, gıda, giyecek ve yakacak yardımı yapılması olarak başlayan faaliyetler yaşlı ve engellilere yönelik hizmetler, meslek ve beceri kursları, kapsamlı sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi kapsamlı sosyal ve kültürel faaliyetler ve kadınlar için sığınma evleri kurulması gibi faaliyetlere başlanmıştır. 17 Ağustos depreminin ve son yıllarda yaşanan ekonomik krizlerin toplumsal patlamalara yol açmamasında belediyelerin yoğun ve etkin sosyal faaliyeti önemli rol oynamaktadır (Göymen, 2004).

2000'li yıllara gelindiğinde yerel yönetimlerimizin işlevlerindeki bu değişiklik çıkarılan kanunlarla desteklenmeye başlandı. Belediye, işsizlik ve yoksulluk sorununu çözmek için çeşitli şekillerde çalışmalara başlamıştır. Bu dönemde bu gelişmelere ek olarak şehirler arası hizmet yarışmaları da başlamıştır. Bu hizmet rekabeti zamanla yerel toplumların ekonomik, sosyal, kültürel ve maddi kalkınmasından sorumlu belediyelerin “sosyal belediyeler” kavramının ötesine geçerek anlaşılmasını sağlamıştır (Akkan, 2017).

2000'li yıllara gelindiğinde Türk belediyelerinin ekonomik ve fiziksel kalkınmayı geliştirme, hizmet paketlerini genişletme, mesleki ve beceri kursları ile istihdamla ilgili hizmetleri geliştirme eğiliminde olduğu görülmektedir. Sonuç olarak Türkiye'nin belediyecilik anlayışı değişmiş olup, bu anlayış şehrin tüm sorunlarını

kapsayacak ve toplumsal kalkınmaya katkı sağlayan bir sosyal belediyeçilik anlayışına dönüşecektir (Ersöz, 2006:93).

2.2.2. Sosyal Belediyeçiliğin Kanuni Çerçevesi

Sosyal belediyeçiliğin yasal çerçevesini 1580 Sayılı Belediye Kanunu, 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (6360 Sayılı Kanun ile birlikte değerlendirilir) oluşturmaktadır. Belediyeler bu kanunlara göre yetkilerini kullanır ve görevlerini ifa ederler (Şengün ve Akman, 2020).

2.2.3. 1580 sayılı Belediye Kanunu

1580 sayılı Şehir Kanunu ülkemizde 1930 yılında yürürlüğe giren bir kanundur. Kanunun hazırlanması sırasında nüfus sayımı yöntemi kullanılmış ve belediyelerin görev ve hizmetleri tanımlanmıştır. Bu kapsamda Kanunun 15. maddesindeki yükümlülüklerle ilişkin seksen fıkra bulunmaktadır. Devamında ise öncelikle 16. maddede belediyeler hem gelir gruplarına göre sıralanmış hem de görev tanımları bu sraya göre hazırlanmıştır. İkinci olarak, 19. madde, belediyelerin görevlerini yerine getirdikten sonra vatandaşlarının tüm ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli yetkilere sahip olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte belediyelerin öncelikle kanunun öngördüğü emredici yükümlülükleri yerine getirmesi ve daha sonra kendi içlerinde yükümlülüklerini yerine getirmesi gerekmektedir (Uslu, 2011:46). Cumhuriyetin ilk yıllarına tekabül eden kanun 1930 yılında kabul edilmiş ve uzun süre yürürlükte kalmıştır (Atmaca, 2012:68).

1580 sayılı Kanununun sosyal hizmetler bakımında belediyelere yüklediği görevler aşağıdaki gibidir;

- Dilencileri önleyici tedbirler almak (Madde 15/17),
- Terk edilmiş çocukları, delileri, sokakta bayılanları, kaza ve afet mağdurlarını korumak ve bakımını yapmak (Madde 15/18),
- Kütüphane ve okuma odalarını açmak (Madde 15/33),
- Fakir ailelerin ikiz, yetim, yoksul ve evsiz çocuklarına para, doktor vb. sağlamak, yoksul hastalara ücretsiz bakmak, ilaç vermek, yoksulların cenazelerini ücretsiz taşımak, çalışamayacak durumda olanlara ve bakacak kimsesi olmayanlara bakmak (15/34),

- Kuruluş, teşkilat ve yeri Sağlık Bakanlığınca belirlenmek ve onaylanmak kaydı ile yetimhaneler, doğum ve huzurevleri, gönüllü parasız doğumevleri ve akıl hastaneleri açmak ve işletmek (Madde 15/45),
- Yoksul ve yaşlıların bakımını yapmak, bu amaçla huzurevleri inşa etmek ve işletmek (1593 Sayılı Kanun'un 15/45 ve 20/13. maddeleri),
- Evsizlere iş bulmak, çalışmayanları memleketlerine göndermek (Madde 15/48),
- Kimsesiz kadın ve çocukları korumak (Madde 15/48),
- Yoksullar için misafirhaneler inşa etmek ve yönetmek (Madde 15/69) (Uslu, 2011).

2.2.4. 5393 sayılı Belediye Kanunu

Ülkemizde 2005 yılında uygulamaya konulan kanun, belediyelere sosyal politikalar çerçevesinde kapsamlı yetkiler vermiştir. Ayrıca, sosyal özerklik bir zorunluluk haline gelmiştir. Özetlemek gerekirse, belediye kendi sorumluluk alanı içindeki vatandaşlar arasından ihtiyaç sahibi kişileri bulmalı ve gerekli çözümleri sağlamalıdır (Uslu, 2011:47). 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediye, yerel ihtiyaçları karşılamak üzere mali ve idari özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliği olarak tanımlanmıştır. Kanun, belediye yetkililerine geniş yetkiler vermekte ve sosyal belediyecilik uygulamalarını zorunlu kılmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun sosyal belediyecilik uygulamasına esas alınabilecek hükümleri şunlardır (5393 sayılı Belediye Kanunu):

- Vatandaşlar, belediye yönetiminin faydalarından yararlanma hakkına sahiptir. Ancak belediyelerin bu yardımları insan onurunu tehlikeye atmayacak şekilde sağlaması gerekir (Md. 13/1),
- Şehir yönetimi, vatandaşları için kültürel ve sosyal ilişkiler geliştirmekten ve kültürel değerleri korumak için gerekli çalışmaları yapmaktan sorumludur. Üniversiteler bu çalışmaları yürütürken sendikaların, uzmanların, sivil toplum kuruluşlarının ve kamu meslek kuruluşlarının katılımını sağlayacak tedbirleri almalıdır (Md. 13/3),

- Belediye, yerel ortaklıkları olması koşuluyla, sosyal yardım, sosyal hizmetler ve mesleki beceri eğitim hizmetlerini sağlamaktan veya vermelerine izin vermekten sorumludur (Md. 14/a),
- Nüfusu 50.000'den fazla olan belediyelerin çocuklara konukevi ve kadınlara sığınma evleri açmakla yükümlüdür (Md. 14/a),
- Belediyeler yerel ortak nitelikte olmak kaydıyla sağlıkla ilgili çeşitli tesisler açabilir veya işletebilirler (Md. 14/b),
- Gençlere spor malzemeleri temin etmek, spor kulüplerine yardım etmek ve gerektiğinde sporu özendirmek için amatör spor müsabakaları düzenlemekle yükümlüdürler (Md. 14/b),
- Belediye hizmetlerinin vatandaşlara en yakın yerlerde en uygun şekilde sunulması sağlanmalıdır. Hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, dar ve dar gelirlili kişilerin durumlarına uygun yöntemleri benimserler (Md. 14),
- Kent sakinlerinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli faaliyetler ve önlemler almak (Md. 15/a),
- İlde nüfusu 10.000'den fazla olan şehirler meclis tarafından belirlenmekte, eğitim, sağlık ve sosyal hizmet veren projeler için İçişleri Bakanlığı'nın onayıyla düşük bedelle veya bedelsiz olarak başka bir amaçla kullanmamak şartıyla gayrimenkul tahsis edebilirler (Md. 15),
- Belediyeler, yoksullara, yetimlere, dar gelirlilere, muhtaçlara ve engellilere yönelik sosyal yardım ve hizmetler için harcama ve kaynak ayırabilir (Md. 60/i),
- Belediyeler afetzedelere ve dar gelirlilere arazi tahsis edebilir (Md. 69),
- Belediyelerin kentte, çevre koruma, eğitim, sağlık, sosyal yardım ve kadın, çocuk, yoksul, yoksul ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet ve hizmetlerin üretiminde katılım ve dayanışmayı sağlamak, hizmetlerin tasarrufunu, verimliliğini ve etkinliğini sağlamak doğrultusunda gönüllü katılım programlarını uygulamaları gerekmektedir. (Md. 77/1),

Ayrıca, belediye hizmetlerine gönüllü katılım durumunda, 77. madde, yerel halkın ve sivil toplum kuruluşlarının yoksullukla mücadeleye aktif olarak katılmasını öngörmektedir. Bu nedenle sosyal ve belediyecilik uygulamaları bağlamında

gerçekleştirilen hizmetlere sivil toplum kuruluşlarını da dahil ederek düşük gelirli kent sakinlerine yönelik faaliyetleri etkin bir şekilde yürütmeyi amaçlamaktadır (Şengün ve Akman, 2020).

2.2.5. 5216 sayılı büyükşehir belediyesi kanunu

Bu yasa 07.10.2004 yılında çıkarılan ve 23 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe giren bir yasadır. Yerel yönetimlere ilişkin sosyal politika faaliyetleri Kanunda düzenlenmiş ve bu faaliyete ilişkin hükümler genişletilmiştir (Uslu, 2011:51). Bu kanunla birlikte büyükşehirler ile ilçe belediyelerine yüklenen sosyal yükümlülükleri şunlardır (5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu):

- Büyükşehir bütünlüğüne hizmet eden sosyal tesisler, kütüphaneler, spor ve eğlence vb. yerlerin yapılmasından veya sahiplenilmesinden ve gerektiğinde amatör spor kulüplerine maddi ve maddi destek sağlanmasından sorumludurlar (Madde 7/m),
- Gerektiğinde eğitim, sağlık ve kültürel hizmet tesisleri kurmakla yükümlüdürler (Madde 7/n),
- Gençlere, çocuklara, kadınlara, engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal ve kültürel hizmetlerin sağlanmasından, mesleki eğitim kurslarının verilmesinden ve bu hizmetlerin geliştirilmesinde üniversiteler, meslek liseleri, kolejler, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları ile işbirliği yapmaktan sorumludurlar (Md, 7/v) (Şengün, 2019).

Yukarıdaki kanun 5216 sayılı kanundan dönüştürülmüştür. Ayrıca siyasi, idari, mali ve diğer alanlar kanuna uygun olarak dönüştürülürken, hizmet arzında da bölgesel değişimler yaşanmıştır.

Kanunun temel ilkeleri; şeffaf, katılımcı, hesap verebilir, vatandaş odaklı, etkin ve etkin yerel yönetim yöntemlerini içermekle birlikte hizmet üretiminin verimliliğine özel önem vermektedir. Bu kapsamda il özel idareleri kaldırılmış, il özel idaresine bağlı yatırım denetim ve koordinasyon daireleri kurulmuş ve bu kuruluşların başkanlıkları valiliklere bağlanmıştır.

2000'li yıllarda başlayan radikal reform girişimi, belediyelere 2004 tarihli Büyükşehir Yasası uyarınca sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarında uygulamalarını artırma konusunda geniş yetkiler vermiştir. Yerelde yapılması

gereken sosyal faaliyetlerin yerel yönetim tarafından formüle edilmesi ve uygulanması beklenmektedir. Başka bir deyişle, kanun belediyelere vatandaşların sosyal ihtiyaçlarını karşılama ve sosyal alandaki sorunları çözüme sorumluluğu vermektedir (Şengün ve Akman, 2020).

2.3. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulama Örnekleri

Sosyal devlet krizinin tetiklediği yerelleşme, kentteki belediyelerin yoksulluk olgusunu ciddi biçimde değiştirmiştir. Günümüzde gelişip değişen kentlerin insanların yaşam standartlarını arttırmaya veya şehir içinde bulunan yoksul ve yardıma muhtaç kesimin ihtiyaçlarını gidermeye yönelik faaliyetler yapılmasında kent ağları önem kazanmıştır (Sipahi ve Şenalp, 2021:583). 1950 yılından itibaren kentlerde oluşturulan bu kent ağlarının sayısı artmış ve günümüzde sosyal belediyeciliğe güçlü bir etki kazandırmıştır (Gezici ve Kocaoğlu, 2018). Bahsedilen bu kent ağları iki gruba ayrılmıştır. Bunlardan birincisi küresel tanınırlığı olan ağlardır. Bu ağlara örnek olarak Öğrenen Kentler Küresel Ağı, Sağlıklı Kentler Ağı, Kadın Dostu Kentler, Yaratıcı Kentler Ağı ve Sakin Şehir örnek olarak verilebilir. Bu kentsel ağların ikincisi ise Bölgesel Ağlardır. Bu ağlara örnek olarak EUROCITIES, Avrupa Tarihi Kentler Birliği ve Türk Dünyası Belediyeler birliği verilebilir (Sipahi ve Şenalp, 2021). Belediyeler, özellikle sosyal belediyecilik uygulamalarını bu bahsedilen ağlarla entegre ederek geliştirebilirler.

Ülkemizde sosyal ve belediye hizmetleri ağırlıklı olarak gençlere, kadınlara, çocuklara, engellilere ve dar gelirlilere yöneliktir. Bu doğrultuda belediyeler tarafından “Eğitim ve Kültür İşleri”, “Kültür ve Sosyal İşler”, “Sosyal Hizmetler”, “Sağlık İşleri” ve “Sağlık ve Sosyal Hizmetler” adları altında düzenlenen hizmet birimlerince yürütülen başlıca sosyal hizmetler, (Pektaş, 2010:15) aşağıda açıklanmıştır (Ateş, 2009:93).

2.3.1. Çocuklara ve Gençlere Yönelik Uygulamalar

Bazı belediyeler çocuk hizmetlerini anne ve çocuklara, kadın ve çocuklara yönelik hizmetler ile birlikte ele alırken, bazı belediyeler genç ve çocuk hizmetlerine birlikte, bazı belediyeler de genç ve çocukları hizmet kuruluşlarından ayrı olarak ele almaktadır (Bingöl ve Ömürgönülşen, 2018:8).

5393 sayılı Belediye Kanun'unun 14 (a) maddesinde, belediye düzeyindeki şehirler ile belediye düzeyindeki 50.000 ve daha fazla nüfusa sahip şehirlerin kadın ve çocuklar için sığınma evleri kurması öngörülmektedir. Aynı maddenin (b) bendine göre belediye, okul öncesi eğitim kurumları açabilir, ülkeye ait her düzeyde okul binaları inşa edebilir, bakım ve onarımını yapabilir, çeşitli araç ve gereç ihtiyaçlarını karşılayabilir şeklinde belirtilmiştir. Şehir yönetimi ayrıca anaokulları, anaokulları, çocuk kulüpleri, yetim anaokulları, parklar, oyun alanları, oyun alanları, ulaşım ve eğitim alanları gibi çocuklara yönelik hizmetler de sunmaktadır. Ayrıca belediye, başarılı öğrencileri yaz okulları ve kırtasiye hediyeleriyle ödüllendirebilir (Yıldırım ve Göktürk, 2008:250). Yukarıda sayılanlara ek olarak çocuk kulüpleri, çocuk komiteleri, sokak çocukları merkezleri, çocuk bakım merkezleri, çocuk sünneti etkinlikleri örnek verilebilir (Şataf ve Taşdelen, 2019).

Belediye, çocuklar ve gençler için birçok etkinlik düzenlemektedir. Bunlara spor, kültür ve sanat etkinlikleri, mesleki eğitim, yürüyüşler ve festival organizasyonu dahildir. Ayrıca şehir yönetimi, gençlik merkezleri, çocuk kulüpleri, kütüphaneler ve öğrenci yurtları gibi gençliği geliştirme ve eğitime destek faaliyetleri yürütmüştür (Çiçek, 2010:100). Çocuklara ve gençlere yönelik hizmetler, projeler ve faaliyetler incelendiğinde, büyük şehirlerde çocuk ve gençlik sorunlarına yönelik hizmetlerin daha fazla ilgi gördüğü görülmektedir. Gençlere mesleki eğitim ve barınma olanakları sağlayarak sokak çocuklarının sorunlarını en aza indirmek, işsizlik sorununu çözen gençlere yönelik istihdam faaliyetleri ve büro yönetiminden inşaat işlerine kadar gençlere farklı mesleki eğitimler vermek bu hizmetlerden bazılarıdır (Bingöl ve Ömürgönülşen, 2018:8).

Tüm bunlara ek olarak belediye tarafından verilen çocukla ilgili hizmetler şu şekilde sıralanabilir;

- Beslenme ile ilgili iyileştirme politikalarını belirlemek,
- Çocuk istismarını önlemek,
- Spor aktivitelerini planlamak,
- Fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmak,
- Eğitimden mahrum bırakılan çocuklara mümkün olduğu kadar yardım etmek,
- Okula gönderilemeyen çocukların eğitime tekrar kazandırılmasını sağlamak,

- Sosyal ve psikolojik ihtiyaçları karşılamak,
- Sağlıklı nesiller yetiştirmek için gezici sağlık birimleri kurmak,
- Sokak işçilerinin ailelerine ve çocuklarına eğitimini sağlamak,
- Kitap okuma, tiyatro, sinema vb. faaliyetlerin oluşturulması, şeklinde-dir (Varol, 2019).

Belediyeler gençlere yönelik spor faaliyetleri, mesleki eğitim ve araştırma merkezleri aracılığıyla gençleri eğitirken, problem çözmeye becerilerini kazanmalarını sağlamak, arkadaş edinerek ortak çalışmalar yapmak, gençlik, toplum ve aile arasındaki bağları güçlendirmek ve madde bağımlılığını önleyecek çalışmalar yapma belediyelerin temel ilkelerinden biri haline gelmiştir. Belediyeler, gençlere yönelik zehirli maddelerin ve bunların üretiminde kullanılan kimyasalların yerel kaçakçılığını, kullanımını, dağıtımını ve satışını önlemek için birçok kurumla birlikte çalışmaktadır (TSKB, 2005:47).

2.3.2. Yaşlılara Yönelik Uygulamalar

5216 sayılı Kanun'a göre genel olarak il, ilçe ve birinci kademe belediyelerin sorumlulukları belirlenmiş olup, genel hüküm "engelliler, yaşlılar, aşırı yoksullar ve dar gelirliler için geçerlidir" şeklinde-dir. Büyükşehirlerde yaşlılara hizmet vermek "hizmet sunma" bakımından belediyelerin sorumluluğundadır. Belediye tarafından huzurevleri, yaşlı yurtları, yaşlılar için huzurevleri, fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, ücretsiz sağlık hizmetleri, dolaylı gelir desteği, maddi durumu olmayan 65 yaş üstü yaşlılar için ücretsiz veya indirimli ulaşım kartları sağlanmaktadır. Öte yandan bazı belediyeler, yaşlıların sosyal yaşamla bütünleşmesini sağlamak için huzurevlerinde yaşlılar için yürüyüş, bahçecilik, el sanatları kursları, pazarlar gibi sosyal organizasyonlar düzenlemektedir (Yıldırım ve Göktürk, 2008:251). Belediye tarafından yaşlılara verilen hizmetler; şehir içinde ücretsiz veya indirimli ulaşım, ücretsiz muayeneler, evde bakım hizmetleri, sosyal yaşam merkezleri, huzurevi hizmetleri, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, ilaç ve gıda yardımı olarak sıralanabilir. Huzurevleri, ülkemizin geleneksel sosyal yapısı ve kültürel sebeplerinden dolayı yaşlıların nitelikli bir yaşlılık geçirebilecekleri bir yer olarak görölmekten çok, "sığınılacak bir yer" veya "hayatın son durağı" anlamına gelmektedir (Bingöl ve Ömürgönüşen, 2018:6).

Günümüzde belediyeler, yaşlıları korumak ve geliştirmek için birden fazla alanda sağlık ve kültür hizmeti vermektedir. Bahsedilen hizmetler; eğitim faaliyetleri, evde bakım hizmetleri, fizik tedavi uygulamalarının bulunması, huzurevlerinin açılması ve işletilmesi, kültürel geziler ve etkinlikler düzenlenmesi, ücretsiz ulaşım ve ücretsiz sağlık hizmetlerinin sağlanmasıdır. Ayrıca belediye, yaşlı bakım merkezleri ve huzurevleri kurmak için il ve ilçe sosyal hizmet bürolarından arazi tahsis edebilir (Çiçek, 2012:104).

2.3.3. Kadınlara Yönelik Uygulamalar

Kadınlar için resim, müzik, resim, heykel, seramik, bilgisayar, yemek kursları gibi; mesleki eğitim ve sosyalleşme ve mesleki eğitim müfredat hizmetleri; psikolojik ve ailevi sorunlara yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri; kadın sağlığı taraması gibi belediye poliklinik hizmetleri, erken teşhis kontrol, koruyucu sağlık hizmetleri belediyeler tarafından verilmektedir. Bu arada 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre nüfusu 50.000 ve üzeri olan şehirlerde kadın sığınma evlerinin açılması gerekiyor. Bazı büyük şehirlerde kadın ve aile birimleri; aile yaşam merkezleri, toplum merkezleri ve sosyal yaşam merkezleri olarak organize edilmiştir (Bingöl ve Ömürgönülşen, 2018:4-5).

Sosyal belediyeciliğin bir gereği olarak belediyenin kadınlara sunduğu hizmetler şunlardır:

- Meclisler aracılığıyla kadınların karar alma süreçlerine katılımını sağlamak,
- Kadınlar için lokaller açmak,
- Mesleki kurslar açmak,
- Kültürel ve sanatsal faaliyetler düzenlemek,
- Sportif faaliyetler düzenlemek şeklindedir (Varol, 2019).

2.3.4. Engellilere Yönelik Uygulamalar

Şehirlerde engellilere yönelik hizmetler; engelliler için bakım ve rehabilitasyon merkezi kurmak, psikolojik ve eğitsel danışma merkezi kurmak, ücretsiz fizik muayene ve ilaç tedavisi sağlamak, sosyal yardım sağlamak, belediye otobüslerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlanmak, özel hizmet vermek kurslar, yarışmalar, festivaller, geziler ve spor oyunları. 5393 sayılı Şehir Kanunu'nun 14. Maddesi, hizmetlerin sunulma sırasının, Belediyenin mali durumuna

ve hizmetlerin aciliyetine göre yerel kořullara uygun řekilde belirleneceđini belirtmektedir. Műşteriler engellileri, yařlıları, yoksulları ve dűřűk gelirliileri içerir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlıđı, 2022).

5393 sayılı Belediyecilik Kanun'unda engellilerden sűz etmektedir. Öte yandan, 5216 sayılı Kanun ve 1 Temmuz 2005 tarihli ve 5378 sayılı Kanun'la birlikte engellilerle ilgili hizmet vermek űzere kurulan vakıf, dernek ve bunların űst kuruluřlarıyla iř birliđi içinde yűrűtűlmektedir. Engellilere yűnelik rehabilitasyon hizmetlerinin yanı sıra "Bűyűkřehir Belediyeleri zűrlű Hizmet Birimleri Yűnetmeliđi" de engellilerin rehabilitasyon hizmetlerine ilaveten uygulamaya alınmıřtır (iek, 2012:106). Tűm bunlara ek olarak űlkemiz belediyelerinin engellilere yűnelik verdiđi hizmetler ise řu řekildedir:

- Nakdi ve ayni yardım sağlamak,
- Kűltűrel ve eđitici faaliyetler sađlamak,
- Evde bakım hizmetleri sunmak,
- İş fırsatları yaratmak,
- Rehabilitasyon birimleri kurmak,
- Rehberlik hizmetleri sađlamak (Ersűz, 2011:176).

2.3.5. İřsizlere Yűnelik Uygulamalar

Yaygın eđitim, kentsel sosyal hizmet faaliyetlerinde űnemli bir rol oynamaktadır. Yaygın eđitimin amacı, toplumun tűm kesimlerini yařam boyu űđrenme sűrecine dahil etmektir. Bu řehir yűnetimi faaliyetleri, "okuma yazma kursları, ocuk bakımı ve eđitim kursları, ıracılık eđitim kursları, madde bađımlılıđını űnleme eđitim kursları, beceri űđrenme kursları, trafik kazası ilk yardım kursları" gibi kursları içermektedir (z, 2010:54). Bu kurslar sadece istihdama yűnelik mesleki eđitim vermekle kalmaz, aynı zamanda sosyalleřme ve uyum gibi iřlevleri de yerine getirmekte, el becerilerinin ve sanatın geliřimine katkı sađlamaktadır. Özellikle kadınların gűzdesi olan el sanatları kurslarında yapılan el sanatları, ev ekonomisini desteklemek amacıyla belediyelerin satıř mađazalarında satılmaktadır (Akarsu, 2014:57).

2.3.6. Yoksullara Yönelik Uygulamalar

“5393 sayılı Kanun’un 14. maddesine göre konut yapımı ve inşası da belediyenin görevlerindedir. Aynı kanunun 69. maddesine göre de belediyeler; düzenli şehirleşmeyi sağlamak ile beldedeki konut ihtiyaçlarını karşılamak için konut ve toplu konut inşa etmek, arsa temin etmek, satma ve kiralama vb. yetkilere sahiptirler. Ayrıca yerel yönetimler, düşük kira ve yoksulların yararına ucuz konut gibi topluma faydalı politikalar da izlemektedir. Böylece hem konut sektörü bir kiralama aracı olmaktan çıkmakta hem de refah artışı meydana gelmektedir” (Kamalak vd., 2009:39).

Belediyeler tarafından kentsel yoksulluğun önlenmesi ve yoksul vatandaşların yaşamlarının iyileştirilmesi amacıyla sağlanan sosyal hizmetler ve sosyal yardım faaliyetleri; kimsesizler için barınma merkezleri, danışma merkezleri, ücretsiz sağlık merkezleri, konuk evleri, istihdam merkezleri, doğal dengeyi ve kentsel dönüşümü destekleyen düşük maliyetli konut alanları, kadınların iş ve kariyer desteği, satış mağazaları, ayni yardımlar, aşevleri ve ihtiyaç dağıtımları yapılan hayır merkezleri olarak belirlenmiştir (Sevinç ve Göksoy, 2018:443).

Tüm bunlara ek olarak belediyenin yoksullara sunduğu hizmetler ise şöyledir (Akyazan, 2005; Yıldırım ve Göktürk, 2008:251);

- Aşevleri açmak,
- Ayni ve nakdi yardımda bulunmak,
- Giyecek ve yakıt yardımlarında bulunmak,
- Sağlık kontrolleri,
- Toplu sünnet törenleri,
- Gıda bankacılığı,
- Evde bakım hizmetleridir.

2.4. Eğitim Faaliyetleri Alanında Sosyal Belediyeciliğin Rolü

Eğitim, insanların davranışlarında beklenen değişiklik olarak tanımlansa da, belirli bir yaş aralığındaki kişilere verilen örgün eğitim ve insanların yaşamları boyunca alabilecekleri yaşam boyu veya yaygın eğitim de olabilir. Öte yandan yerelleştirme çalışmaları, yerel yönetimlerin örgün eğitime destek vermesini sağlamış ve ağırlıklı olarak yaygın eğitim alanında faaliyetlerin aktif olarak

yürütülmesini zorunlu kılmıştır. Aynı zamanda yeni sağ siyaset ve yeni küreselleşen dünya, eğitim yerelleştirme hareketinin gelişmesinden sonra yerel yönetimlerin rolünde de rol oynamıştır (Yolcu, 2010:255).

2000'li yıllarda reform araştırmalarının gelişmesiyle birlikte büyük şehirler yaygın eğitim alanında ciddi faaliyetler yürütmeye başlamışlardır. Bu kapsamda temel eğitim almamış kişilere okuma yazma eğitimi ile başlanarak, meslek sahibi olmayanlar ile çeşitli meslekleri ve toplumu okumak için çok çalışanlara mesleki eğitim verilmektedir. Farklı şehirlerden insanlara uyum ve aidiyet eğitimleri vermek ve çalışanların kalitelerini artırmak için iş başında eğitimler vermek. Büyük şehirler tarafından çocuklara okul öncesi eğitim, yetenek ve sanatsal gelişim için eğitim verilmesi, yaşlıların boş zamanlarını faydalı işler yapmaları için eğitilmesi gibi birçok faaliyet hizmete sunulmaktadır. Ayrıca bu eğitim hizmetleri, insanlara insani ve milli değerleri kazandıran, kültürel, sosyal ve ekonomik gelişmelerini destekleyen, faydalı beceri ve bilgiler edinmelerine yardımcı olan, yaşamlarına anlam katan, sosyalleşmelerine yardımcı olan çok yönlü bir aşamadır (Varol, 2019).

Belediye kitap, dergi, film gibi yayıncılık işleriyle uğraşmaktadır. Birçok belediye bu konuda önemli çalışmalar hazırlamıştır. Genellikle önemli akademik eserlerde ve bölgelerini tanıttıkları yayınlarda yayımlanmaktadır. Birçok belediye kendi faaliyetlerini duyurmak ve bölgedeki olaylar hakkında vatandaşları bilgilendirmek için dergiler yayınlamaktadır. Ayrıca sağlık, eğitim, kültür vb. Hizmet sunumuna yönelik hazırlanan kitapçık, broşür, el ilanı ve diğer materyaller, kentlileri bilgilendirmek ve bilinçlendirmek amacıyla ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Şehir yönetimi, kitapları ve vatandaşları bir araya getirmek için bir kitap fuarı düzenlemektedir. Birçok belediye tarafından düzenlenen şiir, hikâye, resim vb. yarışma ile kent sakinlerini bu alana yönlendirilmesi ve mevcut yeteneklerin gün yüzüne çıkartılarak teşvik edilmesi amaçlanmaktadır (Uslu, 2011).

2.4.1. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İSMEK)

Vatandaşa en yakın yerel yönetim birimi olarak belediye yönetimlerinin “sosyo-belediye” yaklaşımı çerçevesinde sunduğu ücretsiz mesleki eğitim faaliyetleri, sosyal, ekonomik ve psikolojik faydaları çok net olan bir başarı tablosu çiziyor. Bu anlamda ilk kurslar Ankara Büyükşehir Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından verildi. Bu iki metropoldeki sanat, meslek ve

beceri programları doğası gereği kurumsaldır. Özellikle İstanbul Büyükşehir Sanat ve Mesleki Eğitim Kursu (İSMEK), belediye tarafından önerilen yetişkin eğitimi araştırmalarına örnek teşkil edebilir (Özer, 2010).

İstanbul İSMEK Enstitüsü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları olarak 1996 yılında açılmıştır. İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Enstitü İstanbul İSMEK, yaygın eğitim ilkelerine uygun hizmet veren ve bugüne kadar 3 milyonu aşkın kişiye eğitim imkânı sağlayan bir kurumdur. İstanbul'da insanlar. Enstitü İstanbul İSMEK, mesleki ve teknik eğitimden sanat eğitimine, yabancı dilden müzik eğitimine, bilişim teknolojilerinden kişisel gelişim eğitimine kadar birçok farklı alanda eğitimlerine devam etmektedir. Şehir genelindeki uzman okullarda ve eğitim merkezlerinde ileri düzey mesleki eğitim programlarına katılma fırsatı sunar. Dil Okulu, Bilgi Teknolojileri Yüksekokulu, Fırın ve Şekerleme Okulu gibi çeşitli ihtisas okullarında İstanbullulardan tercih ettikleri alanlarda teorik ve uygulamalı eğitim vermektedir. Enstitü İstanbul İSMEK, günümüzde önemli bir eğitim platformu olan Uzaktan Eğitim Merkezi aracılığıyla eğitim alan çok sayıda İstanbulluya zaman ve yerel kısıtlama olmaksızın hizmet vermektedir. İstanbul İSMEK Enstitüsü, cezaevi, huzurevi ve bakımevi, akıl ve sinir hastalıkları hastanesi, sağlık ocağı ve ruh sağlığı merkezi gibi çeşitli kurumlarla iş birliği içinde hassas grupların eğitimine destek olmaya devam etmektedir (İSMEK, 2022).

1996 yılında 3 merkez ve 3 alanda sadece 141 kursiyer ile faaliyetlerine başlayan İSMEK, 2016-2017 eğitim öğretim yılı itibari ile İstanbul'un 38 ilçe ve 235 merkezde, 35 alan ve 540 branşta 2.828 eğitmen ile çalışmalara devam etmektedir. Kuruluşundan bu yana geçen 20 yılda toplam 2 milyon 318 bin öğrenci bu alandaki hizmetlerden yararlanmışır. İSMEK'in belirlediği hedef kitle ağırlıklı olarak ev hanımları, gençler, işsizler, mevcut işlerde çalışmak isteyip de kendini geliştirmek isteyenler, engelliler, okuma yazma bilmeyenler, yaşlılar, emekliler ve mahkumlar dahil toplumun her kesiminden kişilerden oluşmaktadır. Öğrenciler için üst yaş sınırı dikkate alınmasa da alt yaş sınırı 16 olarak belirlenmiştir (Mızrak ve Karabudak, 2017:25).

2.4.2. Ankara Büyükşehir Belediyesi (BELMEK – BELTEK)

1994 yılında "her ev bir atölye olacak" sloganıyla, toplumun her kesiminde estetik, kültür ve sanat bilincini ve bilinci yayarak, tarihi ve kültürel mirasımız olan tarihi zenginliklerimizin korunmasına katkıda bulunarak, kadınları iş yaşamına ait yeni yeni bilgi ve becerilerin farkında olan ve onları bu alanda teşvik eden aile bütçelerini bilgi ile donatarak desteklemek, aile bütçelerini desteklemek, bireylerin boş zamanlarını etkin kullanmalarını sağlayacak etkinlikler sağlanması, toplumda güven, dostluk ve dayanışma duygusu geliştirmek ve yüksek vatandaş ilgisini çeken güçlü bir sosyal doku oluşturmak amacıyla açılan BELMEK meslek edindirme kursları halk tarafından yoğun ilgi görmektedir (Mızrak ve Karabudak, 2017:25).

Ankara Büyükşehir Belediyesi Teknik Eğitim Kursu (BELTEK), Üniversitenin 1999 yılından bu yana örgün lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin yanı sıra, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ile eğitim programları aracılığıyla üniversite ile kamu, özel sektör, ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliğini teşvik etmektedir. BELTEK, kamu, özel sektör ve bireylere ihtiyaç duydukları alanlarda ulusal ve uluslararası eğitim programları, kurslar, seminerler ve konferanslar düzenlemekte, bu faaliyetleri koordine etmekte ve bu alanlarda üniversite olanaklarını teşvik etmektedir. BELTEK'in eğitim programı, amacı, yapısı ve katılımcı kitlesi gibi faktörler dikkate alınarak birden fazla gruba ayrılmıştır. BELTEK, 11 farklı alanda (bilgi ve bilgisayar teknolojisi, otomotiv, imalat, montaj, iklimlendirme, elektrik, tasarım, elektronik teknolojisi, inşaat, metal, ahşap ve baskı teknolojisi) 139 branştan kursiyerlere eğitim desteği vermektedir. BELTEK kursu, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Gazi Üniversitesi iş birliği ile düzenlenmektedir. İSMEK'ler gibi BELMEK ve BELTEK de Milli Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika vermeye başlamış ve 2007 yılında halk eğitim modül sistemini uygulamaya koymuştur. 1999 yılından bu yana yaklaşık 150.000 öğrenci mezun etmiştir (BELTEK, 2022).

2.4.3. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (KO-MEK)

Şubat 2005'te yetişkin eğitimine başlayan KO-MEK, Kocaeli'nde yaşayan vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde büyüyerek 12 ilçenin tamamında 43 kurs merkezinde eğitim ve sosyal faaliyetlerini sürdürmektedir (KO-MEK, 2022).

KO-MEK'in misyonu "Kocaeli ili sınırları içinde yaşayan bireylerin sosyo-belediye anlayışı çerçevesinde eğitim ve kültür faaliyetleri yürüterek medeniyetimizin değerlerine uygun nitelikli bireyler olmalarına destek olmak ve sosyal hayatı olan kurslarla iş hayatına kazandırmak ve doğrudan istihdam olarak kentsel eğitim düzeyinin yükseltilmesine ve kentin kültürel kimliğinin zenginleştirilmesine odaklanmaktadır." olarak tanımlanmaktadır (KO-MEK, 2022).

2.4.4. Bursa Büyükşehir Belediyesi (BUSMEK)

Bursa Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (BUSMEK) Hayat boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda Bursalıların sanatsal ve mesleki eğitim alanındaki ihtiyaçlarına cevap vermenin yanı sıra bireylerin üretici ve bilinçli tüketici olmalarını sağlamak, toplumsal yaşamlarına katkıda bulunmak, unutulmuş kültürümüze ait geleneksel işçiliğimizi sürdürerek, kültürel gelişimi ve kültürel gelişimi, şehrin kültürünü sunmak ve bireylerin şehrin kültürüne adapte olmasını sağlamak için oluşturulmuştur (BUSMEK, 2022).

BUSMEK kapsamında yaygın eğitim ilkesi üzerine kurulmuş bir "yetişkin organizasyonu" olup 2006 yılından itibaren Bursalılara yaş gereksinimlerine göre ücretsiz sanat ve mesleki eğitim kursları vermektedir. 2006 yılında sadece 5 kurs merkezi bulunan BUSMEK, 2021-2022 eğitim öğretim yılında eğitime alan kursiyer sayısı 300.000'e yaklaşmıştır. Halen Bursa'nın 14 ilçesinde 27 farklı lokasyonda 350 şubede eğitim veren BUSMEK, "devlet üniversitesi" statüsündedir. Her yıl yaklaşık 30.000 kursiyerimiz eğitimlerimizden faydalanmaktadır. BUSMEK Bursa'daki yurttaşlarına bilgi teknolojileri, ofis ve sekreterlik yönetimi, çocuk gelişimi ve eğitimi, el sanatları teknolojisi, güzellik ve bakım hizmetleri, grafik ve fotoğraf, giyim üretim teknolojileri, bakım ve güzellik hizmetleri, kişisel gelişim, makine metal teknolojisi, muhasebe ve finans, müzik ve sahne sanatları, sanat ve tasarım, wellness hizmetleri (spor ve diyetetik), yabancı diller, gastronomi hizmetleri ve sınavlara hazırlık konularında eğitimler vermektedir. Merinos, Hürriyet, Başaran, Hocataşkın, Mesleki Eğitim Merkezi, Beşevler, Erikli, Mudanya, Orhaneli, Orhangazi, Mustafakemalpaşa, Gemlik, Ertuğrul Kurs Merkezi ve Sosyal Yaşam Merkezi'nden hizmet vermeye devam ederek kalitesini her geçen gün artırmaktadır (BUSMEK, 2022).

2.4.5. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi (GASMEK)

Gaziantep İli Sanat ve Mesleki Eğitim Kursu (GASMEK); Gaziantep İli Kadın, Aile, Eğitim ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sanat ve Mesleki Eğitim Daire Başkanlığı bünyesinde dir. Ocak 2015'te 9 döviz kuru merkezi ile faaliyete başlayan GASMEK, 2016'da 22, 2017'de 25 merkeze ulaşmıştır. 2020-2021 yıllarında kurs merkezlerinde toplam 370 derslikli 33 ders bulunmaktadır (GASMEK, 2022).

GASMEK'in misyonu, "her yaş ve eğitim seviyesindeki bireye, ülkesini sevecek, akılcı düşünme ve bilimsel olarak problem çöze bilme becerisini kazandıracak, amacı doğrultusunda enerji ve yeteneklerini ortaya koyacak çalışma, iş ve yaşam becerileri kazandırmaktır. İnsanların yaşam kalitesini yükselterek toplumsal refahı artırmak için yaşam boyu öğrenme " olarak tanımlanmıştır (GASMEK, 2022).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sosyal Belediyecilik Aracı Olarak Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Sanat Kursu (KOMEK) Örneği

Bu bölümde, öncelikle KOMEK ile ilgili bilgiler verilmiş, KOMEK'in faaliyetlerinden bahsedilmiş ve KOMEK'in markalarından söz edilmiştir. Çalışmada daha sonra KOMEK kursiyelerinin algılarını ölçmeye yönelik yapılmış alan araştırmasına yer verilmiştir.

3.1. Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Sanat Kursu (KOMEK)

KOMEK; 2004 yılında Avrupa ülkelerinde yetişkin eğitimi alanında oldukça sık rastlanılan uygulamayı Konya'da faaliyete geçirmek, bireylerin sanatsal becerilerini arttırmak ve birer meslek sahibi olmalarını sağlamak, AB standartlarında bir dünya kenti olmak, daha önemlisi kurslar aracılığıyla örgün eğitimi alamamış farklı mesleklerde eğitim almak isteyen insanlarımıza eğitim alma imkânı sunmak gayesiyle açılmıştır (Mutlu, 2019). Konya Büyükşehir Belediyesi Basın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı bünyesinde çeşitli mesleki eğitim merkezleri açılmış olup günümüzde ise Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı altında hizmet vermektedir. Bu merkezlerin temel amaçları; vatandaşların kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerini ve yenilenmelerini sağlamak, vatandaşları pasif tüketiciler yerine aktif üreticiler yapmak; Kent genelinde eğitim, gelir dağılımı ve coğrafi özellikler nedeniyle oluşan toplumsal yapıda meydana gelen farklılıkları toplumsal bütünlük ortamında eriterek farklılıkların bir kent mozaiği oluşturduğu bilincini artırmak, geleneksel el sanatlarını geleceğe taşımak ve gelen kursiyerlerin aile bütçelerine katkıda bulunmalarına olanak sağlamaktır (KOMEK, 2022b).

1997 senesinde Konya merkez ilçesi olan Meram Belediyesi tarafından açılan Meslek Edindirme Kursları MERMEK, yetişkin eğitime başlamış olup ileriki yıllarda ise KOMEK'le birleştirilmiştir. Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 2002 senesi Eylül ayı itibariyle bu alanla ilgili çalışmalara geçtiği görülmektedir. Kültürpark içerisindeki Bosna Hersek Konsoloslugu olan binada çalışmalara başlamıştır. İlk olarak 3 aylık deneme sürecinde 3 kurs açılmış ve böylece eğitim hayatına başlanmıştır. 2004 Eylül'ünde KOMEK ilk büyük kurs merkezi olarak Büyük Aymanas Mahallesi'nde eğitime başlamış, ilk branşlar olarak el sanatları

alanında Makine Nakışı, Dantel Anglez ve Mefruşat vb. dersler verilmiştir, 2005 yılından itibaren daha da genişleyerek büyümeye devam etmektedir (Mutlu, 2019). 16-65 yaş arasındaki her vatandaş KOMEK'e kayıt yaptırabilmektedir (Şükür, 2012).

KOMEK kursları, katılımcılara sadece mesleki eğitim vermekle kalmaz, aynı zamanda çeşitli sosyal ve kültürel konularda çeşitli seminer ve konferanslar düzenleyerek kentsel farkındalıklarını artırmayı amaçlar. Ayrıca katılımcılara ürettikleri ürünleri satma fırsatı vermekte ve bu ürünler açılan stantlarda sergilenmektedir (KOMEK, 2022b).

3.1.1. KOMEK'İN FAALİYETLERİ

KOMEK kurulduğu tarihten bugüne, 3 ayrı merkezde açılan kurslarla yılda 1500 kişiye mesleki eğitim vermiştir. Türkiye'de mesleki eğitimde bir marka haline gelen KOMEK kursları, Konya insanının genel eğitim ihtiyaçlarına cevap verirken mesleki ve sanatsal bilgilerini geliştirmektedir. Bir halk üniversitesi olarak istihdama katkıda bulunan, sanatkar yetiştiren, kursiyerin kişisel gelişimini sağlayan, bunları yaparken de şehrin sosyal hayatına katkı yapan kurslar, kurulduğu günden bu yana 474 branşta eğitim vermiş ve binlerce kursiyer ise yeni bir meslek sahibi olmuştur. Günümüzde 41 KOMEK kurs merkezi, 23 ASEM Kurs Merkezi sayısı ile toplamda 64 kurs merkeziyle hizmet vermektedir. Ayrıca KOMEK, haftanın 7 günü hem erkeklere hem de kadınlara hizmet vermektedir. ASEM ise haftanın 6 günü sadece kadınlara hizmet vermektedir (KOMEK, 2022b).

KOMEK Kurslarına katılan öğrenciler için çeşitli sosyal ve kültürel konularda seminer ve konferanslar düzenleyerek tüm öğrenciler hem şehir farkındalığını artırıyor hem de metropolde yaşamının bazı olumsuz faktörlerinden nasıl kurtulabilecekleri anlatılmaktadır. Tüm kursiyerler, sağlık ve spordan komşuluk ilişkilerine kadar, alanlarında uzman kişiler tarafından yürütülen geniş bir yelpazede eğitim almaktadır. Ayrıca öğrencilere ürettikleri ürünleri satma fırsatı da verilmekte ve bu ürünler stantlarda sergilenmektedir (Şükür, 2012).

7-16 yaş arası öğrenciler için düzenlenecek olan Yaz Okulu'nda çocuklar hafta içi her gün sabah, öğle ve öğleden sonra gruplarından birini seçerek derslere istedikleri zaman katılabilmekte; seviyeye göre 3 Kur'an-ı Kerim, 1 Değerler Eğitimi ve 2 Sanat Eğitimi olmak üzere toplam 6 etkinlikte eğitim alma fırsatı bulmaktadırlar.

Konya il yönetimi, KOMEK aracılığıyla Haziran-Eylül ayları arasında 7-16 yaş arası Suriyeli çocuklar için Kuran, değerler eğitimi, spor, yüzme ve sanat etkinliklerini içeren 6 saatlik bir yaz okulu düzenlemiştir. Ayrıca KOMEK, kadınlar için Ekim-Şubat ve Şubat-Haziran arasında iki dönemlik Türkçe kursları sunmaktadır. KOMEK, bu kurslar dışında refakatsiz göçmen çocuklara yönelik herhangi bir özel eğitim faaliyeti yürütmemektedir (Solak ve Kurt, 2019).

UNESCO Hayat Boyu Öğrenme Enstitüsü (UIL) tarafından yürütülen “Öğrenen şehirler (Learning Cities)” programı kapsamında düzenlenen konferansların ikincisi olan Meksika City’de Mayıs 2015 tarihinde yapılan etkinliğe, Konya Büyükşehir Belediyesi KOMEK modeli ile damga vurmuştur. Bu aşamadan sonra Konya Büyükşehir Belediyesi 2017 yılında Öğrenen şehirler ağına katılmıştır (Mutlu, 2019).

Gerek hedefleri gerekse ortaya koyduğu çalışmalarıyla; artık sadece Türkiye’de değil dünyada da adından söz ettiren bir marka vardır. Bosna Hersek, Makedonya, Kosova ve İspanya’daki kurs merkezleri ile Dünyaya açılan Komek, uluslararası ilişkilerde de katkıları olan, başarısı ülke sınırlarını aşmış önemli bir eğitim öğretim kurumu haline gelmiştir. Dahası Komek ailesinin ulusal ve uluslararası yarışmalarda kazandığı ödüller, üretme azmini ve paylaşma mutluluğunu daha da arttırmıştır. Bu markanın sınır ötesi coğrafyalara taşınmasında, elbette inanmanın ve paylaşmanın önemli rolü olmuştur (KOMEK, 2013). 2007-2015 yılları arasında Balkan ülkeleri Bosna-Hersek, Makedonya ve Kosova’da açılan KOMEK kursları, yine Şubat 2019’da şubeleri ile bölge halkına üretim ve istihdam konusunda rehberlik edecektir.

2018-2019 Eğitim/Öğretim yılında kurslarımıza katılan kursiyerlerin yeni dönemde öğretmen olabilmeleri için 2019 Kasım ayında Konya’da ‘Eğiticilerin Eğitimi’ programı düzenlenmiştir. 4-11 Kasım tarihleri arasında Kuzey Makedonya’dan 1 kişi (Gelenekli El Sanatları), Kosova’dan 3 kişi (Gelenekli El Sanatları, Giyim/Mefruşat), Bosna Hersek’ten 6 kişi (Gelenekli El Sanatları, Giyim/Mefruşat, Ney, Hüsn-i Hat) olmak üzere toplamda 10 kişi eğitim programına alınarak Konya Büyükşehir Belediyesi adına bölge halkına eğitim vermektedirler (KOMEK, 2022a).

KOMEK, Covid pandemisi sırasında özellikle Konya ve Türkiye'de; Almanya, Fransa, Çin, Amerika, Azerbaycan, Norveç, Mısır ve Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gibi ülkelerden kayıt yaptırarak, sınırları aşan bir anlayışla insanlara hizmet vermeye devam etmektedir. Salgının ilk gününden itibaren yurt dışından yoğun ilgiyle toplam 26 bin 566 öğrenci KOMEK kurslarında uzaktan eğitim almıştır (KOMEK, 2022c).

KOMEK'te salgın döneminde 75 bin KOMEK genç öğrenci ve 20 bin yetişkin öğrenci uzaktan eğitim alırken, yeni dönemde 4 bine yakın öğrenci de uzaktan eğitim alacak. Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları ile Aile Sanat ve Eğitim Merkezleri, merkez ilçelerdeki 70 kurs merkezinde yüz yüze ve uzaktan eğitim vermeye başlamıştır. KOMEK'te spor ve yüzme dışındaki tüm kurslar ücretsiz olup, yeni dönemde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan 147 branşın kursları yüz yüze eğitime başlamıştır. Yüz yüze eğitimler pandemi kuralları çerçevesinde öğrenci sayı sınırlı sınıflarda yapılmaktadır (KOMEK, 2022a).

Öğrenciler oluşturulan öğrenci paneli üzerinden kendi panellerine giriş yapabilecek, ders gün sayısını, başlangıç ve bitiş tarihlerini ve kayıtlı oldukları derslere kaç saat devamsızlık yaptıklarını görebileceklerdir. Ayrıca yüz yüze eğitimi tamamlayan kursiyerler kimlik bilgilerini e-Devlet üzerinden görüntüleyebilecekler, uzaktan eğitimi tamamlayanlar ise Katılım Belgelerini Öğrenci Paneli üzerinden dijital olarak alabileceklerdir (KOMEK, 2021a).

3.1.2. Komek Markaları

Konya Meslek Edindirme Kursu (KOMEK) atölyesinin kursiyerleri ve kadınları tarafından üretilen ürünler, yurt içi ve yurt dışı pazarlarda değer kazanmaktadır (KOMEK, 2021b).

Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (KOMEK) koronavirüs salgınından korunmada en çok ihtiyaç duyulan ürünlerden birisi olan maske üretimine devam ediyor. Konya'da hizmet veren Meslek Edindirme Kursları öğretmen ve çalışanları tarafından üretim atölyelerinde her gün 15 bin maske üretilmektedir (TRThaber, 2020).

KOMEK bünyesinde 10 adet sanat-tasarım ve üretim atölyesi bulunmaktadır. Bunlar (KOMEK, 2021b);

- Samanpazarı Tekstil Atölyesi
- Alakova Mefruşat Atölyesi
- Büyük Sinan Sanat-Tasarım ve Giyim Atölyesi
- Karakulak Uluslararası Dolgu Oyuncak Atölyesi
- Ahşap Oyuncak ve Tasarım Atölyesi
- Ertuğrul Gazi Halı-Kilim Atölyesi
- Sızma Halı-Kilim Atölyesi
- Ladik Halı Atölyesi
- Karapınar Halı Atölyesi
- Beyhekim (Kazeruni Tekkesi) Çini Atölyesi'dir.

Günümüzde KOMEK'te yeni markalar oluşturulmaya devam edilmektedir. Bunlardan birisi Anatoya adıyla bir oyuncak markası, Zeybe adında bir çanta markası ve Zenobya ise tekstil markasıdır. Bu markalar üzerinde KOMEK kursiyerlerinin ürettiklerini pazarlamasıyla ilgili çalışmalar devam etmektedir (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2021).

“ZEYBE: Osmanlıca “zeyn” (güzel, süslü) ve “aybe” (heybe, deri çanta) kelimelerinin terkihiyle Zeybe adıyla tasarlanmış; Zenobya ile ilintili bir marka. Çanta, kemer, aksesuar alanında üretim yaparak giyimi tamamlayıcı zarif ve şık çizgilerle arz edilmektedir. Gençlere yönelik eğitim programlarında; yüzbinlerce özel tasarım çantaları ücretsiz sunarak doğması, bir iyilik hareketinin başlangıcı olması bakımından ayrı bir anlam taşımaktadır” (Zeybe, 2021).

“Anatoya” Anadolu, kadın, çocuk ve şölen çağrışımlarının sentezinde bir marka. Çocuk kalabilenlerin özlemi. Ahşap oyuncak atölyeleri masif ahşap ve doğal boyama tekniklerini tercih etmektedir. Eğitim materyalleri, bulmacalar, gelenekler, güç ve robotik oyuncaklar üretimi. Çocuklar ve engelliler için gelişim atölyeleri, etkinlikler ve müzeler, festivaller ve yarışmalar planlanmaktadır. Uluslararası Yumuşak Oyuncak Atölyesi, Konya kostümlerini yansıtan bebekler, temalı aksesuarlar, yerel ve geleneksel figürler, hayvan figürleri ve kukla benzeri yumuşak oyuncaklar üretiyor. Artık malzeme değerlendirilerek hazırlanan oyuncaklar, tiyatro etkinliklerinde de kullanılabilir. Peluş oyuncak grubunda; oyun minderi, satranç

minderi ve eğitici desenlerle süslenmiş taşlar gibi materyaller çocukların gelişimlerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmaktadır (Anatoya, 2021).

Zenoby: Doğu'nun güçlü kraliçesi Zenobia'dan ilham alan bir marka; Terden, sevgiden ve özveriden büyür ve gücünü "Şehri Dokuyan Kadınlar"ın maharetinden alır. Marka: ev ve ofis mobilyaları; çeyiz takımları, çocuk tekstilleri, iş kıyafetleri, butik giyim ve özel tasarımlı ürünler sunmaktadır. Çevre sağlığına saygılı ve iş verimliliği ile çalışan atölyelerde; yüksek kaliteli malzemeler ve seri üretim/zanaatkarlık estetik bir çizgide bir araya gelmektedir (Zenoby, 2021).

KOMEK Kooperatifi, unutulmuş sanatı canlandırmak, atıl emek ve hammadde kaynaklarını harekete geçirmek için stüdyo, sergi ve satış merkezleri açmak amacıyla 19 Eylül 2013 tarihinde kurulmuştur. Konya'da sanayi başta olmak üzere çeşitli üniversiteler, dernekler, vakıflar ve STK'lar ile iş birliği yaparak pazarlama sektörünü güçlendirmektedir. İşbirliğimiz tanıtım ve kapasite geliştirme amacıyla; Konya İstihdam Fuarı, Sıfır Atık Programı, Ahilik Haftası Etkinlikleri, Türkiye Kooperatifler Fuarı gibi çeşitli sergi, seminer, sosyal etkinlik ve fuarlara katılmaktadır (Zenoby, 2021).

3.2. Alan Araştırmasına İlişkin Bilgiler

Bu bölümde araştırmanın konusu ve önemine, araştırma yöntemine, araştırmanın problemi ve alt problemleri, araştırmanın evreni ve örnekleme, araştırmanın sınırlılıkları, veri toplama araçları, ölçeğin faktör analizi çalışması, ölçeğin güvenilirlik analizi çalışması, verilerin analizi, bulgular ve yorumlar, araştırma özeti ve öneriler ve sonuçlara ilişkin bilgiler aktarılmıştır.

3.2.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Bu çalışmanın temel konusunu sosyal belediyecilik oluşturmaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmada, sosyal belediyecilikte KOMEK'lerin rolünün incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada ulaşılan sonuçların, belediyelerin önemli bir faaliyet alanını oluşturan sosyal belediyecilik faaliyetlerinin geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, alanyazın taraması sürecinde, sosyal belediyecilik konusunu ve KOMEK'leri ve bu iki önemli faktör arasındaki ilişkileri içeren araştırma sayısının yetersiz olduğu

görülmüştür. Dolayısıyla, yapılan araştırmanın ortaya koyacağı bulguları ile literatürdeki boşluğun doldurulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada KOMEK'lerin ele alınmasının nedenlerinden biri de son yıllarda KOMEK bir marka haline gelmektedir. Konya Modeli Belediyecilik anlayışı kapsamında hizmet verilmektedir. Bu hizmet Konya ve Türkiye başta olmak üzere Yurtdışında ki kursiyerlere de hizmet vermeye devam etmektedir. KOMEK kursiyerlerin mesleki becerilerini geliştirirken hem bölge halkına hem de kursiyerlere üretim ve istihdam desteği de sağlamaktadır. Bu sebeple KOMEK'lerin başarı düzeyi üst sıradadır ve önemli bir yere sahip olduğu gözlenmektedir.

3.2.2. Araştırmanın Yöntemi

Sosyal belediyecilikte KOMEK'lerin rolünün incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma hem nicel hem nitel araştırmayı içeren karma araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde spss programı kullanılmış ve bu çerçevede anova, güvenirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Uygulanan mülakatlar da betimsel şekilde analiz edilmiştir.

Bu kapsamda, öncelikle konuyla ilgili geniş bir literatür taraması yapılarak ikincil verilere ulaşılmış ve kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. İkincil verilerle ilgili olarak literatür derinlemesine taranmış, daha önce yayınlanmış yerli ve yabancı kitap, makale, bildiri, tez, gazete, rapor, dergi, kanun, yönetmelik, internet gibi kaynaklara ulaşılmıştır. Çalışmanın son aşamasında anket uygulaması yapılarak araştırma verileri elde edilmiş ve verilerin istatistiksel analizleri sonucunda ulaşılan bulgular yorumlanmıştır. Aynı zamanda 5 KOMEK yöneticisi ile yüz yüze mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakat sonucunda elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiştir.

3.2.3. Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler

Çalışmanın konusu, kapsamı ve amacı doğrultusunda araştırmanın temel problemi; "Sosyal belediyecilikte KOMEK'lerin rolüne ilişkin kursiyerlerin algıları ne düzeydedir?" şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın temel problemi çerçevesinde aşağıdaki alt problemlerin cevapları irdelenmiştir:

- 1) Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik birey algıları ne düzeydedir?
- 2) Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik bireylerin algıları sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik birey algıları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
 - Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik birey algıları yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
 - Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik birey algıları gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
 - Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik birey algıları eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
 - Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik birey algıları meslek grubuna göre farklılaşmakta mıdır?
 - Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik birey algıları ikamet edilen ilçeye göre farklılaşmakta mıdır?
- 3) Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik bireylerin algılarını oluşturan alt faktörler arasında korelasyon ilişkisi var mıdır?

3.2.4.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini KOMEK'lerde eğitim alan kursiyerler oluşturmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın örneklemi 2021-2022 Güz Dönemi'nde Konya ilinin Karatay, Selçuklu ve Meram ilçelerinde düzenlenen KOMEK kursları olarak belirlenmiştir. Araştırmada aynı zamanda 5 KOMEK yöneticisi ile de mülakat gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan bireyler amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde gönüllülük esası göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda araştırmaya 588 birey katılım sağlamıştır.

Çalışmada;

- Katılımcıların veri toplamak için kullanılan araçlara gerçekçi ve samimi cevaplar verdikleri,
- Katılımcıların veri toplamak için kullanılan araçlarda yer alan sorulara doğru cevaplar verdikleri,
- Katılımcıların kedilerine uygulanan anket sorularına ilişkin ön yargılarının bulunmadığı,
- Katılımcıların çevresel baskılardan etkilenmediği,
- Seçilen örneklemin ve kullanılan ölçeğin araştırmanın amacını yeterli boyutta ölçebildiği varsayılmıştır.

3.2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yapılan araştırma, zaman sınırlılığı nedeniyle Konya Büyükşehir Belediyesi KOMEK'leri kapsamında bulunan; Selçuklu, Meram, Karatay ilçelerinde 2020-2021 yılında eğitim alan kişiler ile sınırlandırılmıştır. Zaman ve kaynak yetersizliği nedeniyle bu aralık seçilmiştir.

Çalışma ayrıca, araştırma probleminin cevaplarının aranması için kullanılan ölçek ve ölçeği oluşturan sorulara katılımcıların verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

3.2.6. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış anket formu ve mülakat kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formunda yer alan sorular araştırmacı tarafından danışman gözetiminde hazırlanmıştır. Anket formunun hazırlanması aşamasında, literatür taraması yapılmış ve alanyazındaki benzer çalışmalar incelenmiştir. Daha sonra, konuyla benzerlikleri olduğu değerlendirilen bazı araştırmalarda (Acar, 2015; Aykış, 2021; Erdinç, 2019; Mutlu, 2019) kullanılan ölçeklerden yararlanılarak ölçek ifadeleri hazırlanmış ve anket formuna son şekli kazandırılmıştır.

Çalışma verilerinin toplanmasında birincil kaynak olarak Konya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde hizmet veren KOMEK kurslarına katılan ve/veya eğitim gören kişilerin algılarını ölçen bir ölçek kullanılmış ve anket çalışması

gerçekleştirilmiştir. Anket uygulaması online olarak yapılmıştır. Anketlere ek olarak ayrıca 5 KOMEK yöneticisine mülakat yapılmıştır.

Çalışmada kullanılan anket formu üç bölümden oluşmaktadır (EK-1). Birinci bölümde, araştırmaya katılan bireylerin bazı demografik bilgileri öğrenilmektedir. İkinci bölümde, katılımcıların KOMEK kurslarına daha önce katılıp katılmadıkları, kurslar sayesinde gelir elde edip etmedikleri gibi KOMEK kurslarına ilişkin bilgiler elde edilmektedir. Anket formunun üçüncü ve son bölümünde ise, sosyal belediyecilikte KOMEK'lerin rolüne ilişkin katılımcıların algılarının ne düzeyde olduğunun belirlenmesine yönelik sorular yer almaktadır. Ölçek sorularına verilen cevaplar; 4'lü Likert tipinde (1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Katılıyorum, 4-Kesinlikle Katılıyorum) puanlanmıştır. Ölçeğin, 37, 38, 39 ve 40. soruları ters puanlanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireylerin o konudaki daha yüksek ve olumlu algı düzeylerini temsil etmektedir. Çalışmada 5 adet mülakat sorusu oluşturulmuş ve bu 5 mülakat sorusu 5 adet KOMEK yöneticisine sorulmuştur.

3.2.6.1. Ölçeğin Açıklayıcı Faktör Analizi Çalışması

Araştırmada kullanılan ölçeğin alt boyutlarının belirlenmesi amacıyla ölçek ifadelerine Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Alt faktör gruplarının belirlenmesinde temel bileşenler (principal components) metodu kullanılmış ve dik döndürme (varimax) dönüşümü yapılmıştır. AFA analizi sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur

Tablo 1: Araştırma Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Ölçek İfadesi	Ortak Varyans Oranı	Faktör Yüğü
17. KOMEK benim için faydalıdır ve özgüvenimi arttırmaktadır.	0,598	0,545
19. KOMEK'ten aldığım sertifika ve katılım belgeleri iş bulmamda önemli derecede yardımcı olmaktadır.	0,537	0,646
7. Konya Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik faaliyetleri belediyeye bakışımı olumlu yönde etkilemektedir.	0,615	0,729

8. KOMEK kursları Konya Büyükşehir Belediyesinin önemli bir sosyal belediyecilik faaliyetidir.	0,667	0,786
9. KOMEK kursları Konya Büyükşehir Belediyesinin eğitime büyük önem verdiğini göstermektedir.	0,685	0,752
13. Konya Büyükşehir Belediyesi KOMEK kurslarıyla bireylere önemli yatırım yapmaktadır.	0,551	0,633
14. KOMEK Kursları Konya Büyükşehir Belediyesi'nin kültür ve sanata verdiği önemin göstergesidir.	0,673	0,735
15. KOMEK kursları Konya Büyükşehir Belediyesini beğenmemi sağlıyor.	0,621	0,675
16. Belediyenin sosyal belediyecilik faaliyetleri adil bir şekilde yürütülüyor.	0,574	0,545
10. KOMEK kursları vasıtasıyla Konya Büyükşehir Belediyesi işsizliği azaltmaktadır.	0,727	0,758
11. KOMEK kursları vasıtasıyla Konya Büyükşehir Belediyesi işgücü kalitesini artırmaktadır.	0,725	0,700
22. KOMEK sayesinde toplumun eğitim seviyesi artmaktadır.	0,660	0,632
23. KOMEK kültürel değerleri canlandırma, kentlilik bilincini aktarma işlevine sahiptir.	0,684	0,644
18. KOMEK'in yaptığı duyuru ve etkinliklerden genellikle haberim olmaktadır.	0,530	0,609
20. KOMEK boş zamanı değerlendirmek için büyük fırsattır.	0,675	0,720
21. KOMEK bireylerin kişisel gelişimini amaçlayan bir kuruluştur.	0,746	0,756
12. KOMEK kurslarına harcanan parayı israf olarak görmüyorum.	0,394	0,546
24. Eğitimin yapıldığı mekânın fiziki koşulları yeterlidir (ısınma, aydınlatma, havalandırma, asansör).	0,542	0,629
27. KOMEK binası ve sınıfları temiz ve düzenlidir.	0,678	0,705

28. KOMEK'te eğitim araç-gereç ve donanımları yeterli düzeydedir.	0,615	0,667
29. KOMEK sınıfları sağlıklı eğitim yapılabilecek yeterlilikte kursiyer sayısından oluşmaktadır.	0,639	0,719
30. KOMEK'in spor kurslarını yeterli buluyorum.	0,679	0,692
31. KOMEK'in sanat ve eğitici kurslarını yeterli buluyorum.	0,593	0,578
25. KOMEK yöneticisinden ve personelinden memnunum.	0,650	0,728
26. Ders aldığım hocadan memnunum	0,511	0,574
32. İş-okul hayatımın yoğunluğu veya sorumluluklarımdan dolayı uzaktan eğitim benim için uygundur.	0,692	0,810
33. Uzaktan eğitim, kişisel gelişim ihtiyaçlarımı büyük oranda karşılamaktadır.	0,775	0,849
34. Uzaktan eğitimde eğitmen ile katılımcı arasındaki etkileşim yeterlidir.	0,779	0,851
35. Uzaktan eğitim yüz yüze eğitimden daha etkindir.	0,595	0,648
36. KOMEK uzaktan eğitim sonrası alınan katılım belgesi beklentimi olumlu yönde karşılamaktadır.	0,531	0,701
37. Beceri gerektiren eğitimlerin uzaktan yapılması uygun değildir.*	0,610	0,709
38. Teorik eğitimlerin uzaktan yapılması uygun değildir.*	0,643	0,785
39. Uzaktan eğitim sırasında bir problem yaşandığında problemi çözmek yüz yüze eğitime göre daha fazla zaman alır.*	0,615	0,756
40. Uzaktan eğitim derslerine katılırken bağlantı, kamera, ses gibi teknik konularda sorun yaşanacağını düşünüyorum	0,547	0,671

* Bu soru ters puanlanmıştır.

Ölçeğin madde geçerliliğinin belirlenmesi için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerine bakılmıştır. Analizi sonuçlarına göre, ölçeğin KMO katsayısı 0,822 ve Bartlett test değeri 9875,964 olarak bulunmuştur. Bartlett testi sonucu 0,05 düzeyinde anlamlı çıkmıştır ($p=0,000$). Elde edilen bu sonuçlara göre, araştırma verilerinin faktör analizi için uygun olduğu görülmüştür (Büyüköztürk, 2011).

Tablo 1’de yer alan AFA sonuçları incelendiğinde; ölçek sorularının ortak varyans açıklayıcılık oranları ve faktör yük değerlerinin 0,30 eşik değerlerinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre, ölçek sorularının araştırma problemlerinin cevaplarının bulunması için yeterli geçerlilikte olduğu söylenebilir (Tabachnick ve Fidell, 2014). Ayrıca, AFA analizi sonunda araştırmada kullanılan ölçeğin yedi faktörlü bir yapısının bulunduğu ve özdeğerinin (eigen value) 62,810 (%63) olduğu belirlenmiştir.

Ölçeğin, alt faktörlerini oluşturan soru grupları şu şekildedir;

Faktör 1. KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar: 17 ve 19. sorular.

Faktör 2. KOMEK’in sosyal belediyeciliğe katkıları: 7, 8, 9, 13, 14, 15 ve 16. sorular.

Faktör 3. KOMEK’in toplumsal faydaları: 10, 11, 22 ve 23. sorular.

Faktör 4. KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılaması: 18, 20 ve 21 sorular.

Faktör 5. KOMEK kurslarının verimliliği: 12, 24, 27, 28, 29, 30 ve 31. sorular.

Faktör 6. KOMEK çalışanlarının verimliliği: 25 ve 26. sorular.

Faktör 7. Uzaktan eğitimin etkinliği: 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 ve 40. sorular.

3.2.6.2. Ölçeğin Güvenirlilik Analizi Çalışması

Çalışmada kullanılan ölçeğin güvenirlilik (iç tutarlılık) düzeyinin belirlenmesi amacıyla Cronbach’s Alfa (α) güvenirlilik analizi yapılmıştır. Ölçek geneli ve alt boyutlarına ilişkin güvenirlilik analizi sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2:Ölçeğin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Alt Faktör	Madde Sayısı	Güvenirlik Analizi (α)
Faktör 1	2	0,495
Faktör 2	7	0,884
Faktör 3	4	0,786
Faktör 4	3	0,664
Faktör 5	7	0,817
Faktör 6	2	0,697
Faktör 7	9	0,790
Ölçek Geneli	34	0,899

Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda, araştırmada kullanılan ölçeğin genel güvenilirlik Cronbach's Alpha (α) katsayısı 0,899 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik sonuçları ise sırasıyla; Faktör 1 için 0,495; Faktör 2 için 0,884; Faktör 3 için 0,786; Faktör 4 için 0,664; Faktör 5 için 0,817; Faktör 6 için 0,697 ve Faktör 7 için 0,790. Elde edilen bu sonuçlar ölçeğin yeterli güvenilirlikte olduğunu göstermektedir (Yaşar, 2014).

3.2.7. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS (sürüm 25) paket programı kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde, ölçek sorularına verilen cevapların frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalama ve standart sapma puanlarını içeren tanımlayıcı istatistiksel analizler kullanılmıştır. Yorumlayıcı istatistiksel analizler için verilerin normallik analizi yapılmıştır.

Çalışmada, alt faktörler arasındaki ilişkilerin belirlenmesine yönelik olarak korelasyon (pearson correlation) analizi yapılmıştır. İstatistiksel analizlerde, verilerin %95 güven aralığındaki (0,05 hata payı) durumları göz önünde bulundurulmuştur.

Normallik analizi için, örneklem sayısı >29 olduğu için Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılmış ve verilerin Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) değerleri incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analiz sonuçları Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3: Araştırma verilerinin normallik analizi sonuçları

Alt Faktör	Kolmogorov-Smirnov	Çarpıklık	Basıklık
-------------------	---------------------------	------------------	-----------------

	İstatist				
	ik	sd	P		
Faktör 1	,272	588	,000	0,142	-0,407
Faktör 2	,135	588	,000	-0,378	0,832
Faktör 3	,195	588	,000	-0,082	0,231
Faktör 4	,228	588	,000	0,034	-0,333
Faktör 5	,154	588	,000	0,007	0,528
Faktör 6	,181	588	,000	-1,193	2,086
Faktör 7	,089	588	,000	-1,177	0,468

Tablo 3’de yer alan Kolmogorov-Smirnov normallik analizi sonuçlarına göre araştırma ölçeklerine ait verilerinin %5 anlamlılık düzeyinde normal dağılım göstermediği söylenebilir ($p < 0,05$). Ancak, literatürde verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 (Tabachnick ve Fidel, 2014) ve -2/+2 (George ve Mallery, 2010) arasında değerlerde bulunmasının normal dağılım için yeterli olduğu ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiği varsayımı kabul edilmiştir.

Bu veriler ışığında çalışmada, değişkenler arasındaki istatistiksel ilişkilerin incelenmesi amacıyla, parametrik Bağımsız Örneklem t Testi (Independent Samples t test) ve Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) testlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Gruplar arasındaki farklılığın yönünü belirlemek için Post-hoc (LSD) testi uygulanmıştır.

3.2.8. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırma verilerinin istatistiksel analizleri sonucunda ulaşılan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

3.2.8.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4: Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri (n=588)

Tanımlayıcı Özellik	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	490	83,3
	Erkek	98	16,7
Yaş	18-24 yaş	164	27,9
	25-29 yaş	83	14,1
	30-35 yaş	71	12,1
	36-41 yaş	75	12,8
	42-47 yaş	97	16,5
	48-53 yaş	67	11,4
	54 yaş ve üzeri	31	5,3
Eğitim durumu	Okuryazar değil	2	,3
	İlkokul	83	14,1
	Ortaokul	55	9,4
	Lise	140	23,8
	Üniversite	277	47,1
	Yüksek lisans/Doktora	31	5,3
Aylık gelir durumu	5.000 TL'den düşük	314	53,4
	5.000-10.000 TL	213	36,2
	10.000 TL ve üzeri	61	10,4
Meslek	Devlet memuru	38	6,5
	Emekli	24	4,1
	Ev hanımı	268	45,6
	İşçi	10	1,7
	İşsiz / İş arıyor	58	9,9
	Öğrenci	107	18,2
	Özel sektör çalışanı	40	6,8
	Diğer	43	7,3

Tablo 4: Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri (Devamı)

Tanımlayıcı Özellik	Grup	n	%
İkamet edilen ilçe	Karatay	102	17,3
	Meram	142	24,1
	Selçuklu	336	57,1
	Diğer	8	1,4

Tablo 4'deki verilere göre, araştırmaya katılan bireylerin %83,3'ü kadın (490 kişi) ve %16,7'si erkektir (98 kişi). Buna göre katılımcıların ağırlıklı olarak kadın bireylerden oluştuğu diğer bir ifadeyle KOMEK kurslarına daha çok kadınların katıldığı söylenebilir.

Bireylerin yaş gruplarının dağılımları; %27,9 18-24 yaş, %14,1 25-29 yaş, %12,1 30-35 yaş, %12,8 34-41 yaş, %16,5 42-47 yaş, %11,4 48-53 yaş ve %5,3 54 yaş ve üzeri şeklindedir. Bireylerin yaş ortalaması ise 34,45 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre, araştırmaya katılan bireylerin ağırlıklı olarak genç ve orta yaş grubunda yer aldığı ifade edilebilir.

Katılımcıların öğrenim durumları incelendiğinde, bireylerin %0,3'ünün okuryazar olmadığı, %14,1'inin ilkokul, %9,4'ünün ortaokul, %23,8'inin lise, %47,1'inin üniversite ve %5,3'ünün yüksekokul/doktora düzeyinde eğitimlerinin bulunduğu ve buna göre bireylerin eğitim düzeyinin oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir.

Aylık gelir durumu dağılımına bakıldığında, bireylerin en çok %53,4 ile 5.000TL'den düşük ve en az %10,4 ile 10.000TL ve üzeri olmak üzere ortalama yaklaşık 6.400TL aylık gelirlerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda bireylerin yarısının TÜİK (2021)'e göre Türkiye'de yıllık ortalama hane halkı kullanılabilir gelirinin (5.775TL) altında olduğu, ancak genel itibarıyla bireylerin ortalama gelire sahip oldukları ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin meslek grubu dağılımları; devlet memuru %6,5, emekli %4,1, ev hanımı %45,6, işçi %1,7, işsiz/iş arıyor %9,9, öğrenci %18,2, özel sektör çalışanı %6,8 ve diğer %7,3 şeklindedir. Bireylerin ikamet ettikleri ilçeler ise, Karatay %17,3, Meram %24,1, Selçuklu %57,1 ve diğer %1,4 şeklindedir.

3.2.8.2.Katılımcıların, KOMEK Kurslarına Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin KOMEK kurslarına katılım durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5: Katılımcıların KOMEK Kurslarına Katılım Durunları (n=588)

	Grup	n	%
Meslek edindirme kurslarının sosyal belediyecilik faaliyetine pozitif katkı sağladığını düşünüyor musunuz?	Evet	578	98,3
	Hayır	10	1,7
Konya Meslek Edindirme Kurslarından (KOMEK) daha önce yararlandınız mı?	Evet, daha önce bir kez katıldım	190	32,3
	Evet, daha önce birden fazla kursa katıldım	207	35,2
	Hayır, ilk kez katılıyorum	191	32,5
KOMEK kurslarına gelme sebebiniz nedir?	Başka Bir İşe Girebilmek	2	,3
	Boş zamanlarımı değerlendirmek	113	19,2
	Halen çalıştığım işte ilerlemek	12	2,0
	İş bulmama yardımcı olması	47	8,0
	Kişisel Gelişim	178	30,3
	Kültürümü artırmak	49	8,3
	Meslek Edinmek	66	11,2
	Mesleki Gelişimimi artırmak	57	9,7
	Sosyalleşmek (Arkadaş edinmek)	41	7,0
	Diğer	23	3,9
KOMEK sayesinde gelir elde ediyor musunuz?	Gelir elde etmiyorum	505	85,9
	Gelir elde ettim	54	9,2
	Hala gelir elde ediyorum	29	4,9
Önümüzdeki dönem KOMEK bünyesinde açılacak olan yüz yüze veya uzaktan eğitimlere katılmayı düşünüyor musunuz?	Hayır, düşünmüyorum	52	8,8
	Her ikisine de katılmayı düşünüyorum	167	28,4
	Sadece uzaktan eğitime katılmayı düşünüyorum	26	4,4
	Sadece yüz yüze eğitime katılmayı düşünüyorum	343	58,3
Uzaktan eğitim faaliyetinden yararlandıysanız ya da yararlanmayı düşünüyorsanız internet erişiminiz yeterli mi?	Yeterli	466	79,3
	Yetersiz	122	20,7

Katılımcıların KOMEK kurslarına katılım durumlarına ilişkin verilerin olduğu Tablo 5 incelendiğinde; araştırmaya katılan bireylerin hemen hemen

tamamının (%98,3) meslek edindirme kurslarının sosyal belediyecilik faaliyetine pozitif katkı sağladığını düşündükleri belirlenmiştir.

Bireylerin, %67,5'inin daha önce KOMEK kurslarından daha önce bir ya da birden fazla kez yararlandıkları, %32,5'inin ise bu kurslardan hiç yararlanmadıkları görülmüştür.

Bireylerin, KOMEK kurslarına katılma nedenleri sırasıyla; %30,2 kişisel gelişim, %19,2 boş zamanları değerlendirmek, %11,2 meslek edinmek, %9,7 mesleki gelişim, %8,3 kültürü artırmak, %8 iş bulmaya yardımcı olması, %7 sosyalleşmek (arkadaş edinmek), %2 halen çalıştığım işte ilerlemek ve %0,3 başka bir işe girebilmek şeklindedir. Bu sonuçlara göre, bireylerin KOMEK kurslarına katılma nedenleri ağırlıklı olarak bireysel ve sosyal konular gelmektedir. Bireylerin yaklaşık üçte birinin KOMEK kurslarına katılmayı tercih nedenlerini ise iş ve mesleki konular oluşturmaktadır.

Bu bağlamda mülakata katılan KOMEK yöneticilerinden 3'ü KOMEK kurslarına katılma nedenlerini şu şekilde açıklamıştır:

“KOMEK’leri başarılı buluyorum. İnsanları sosyalleştiriyor. Hem eğiterek kişisel gelişimlerine katkı sağlıyor hem de bu apartman hayatına sıkışmış insanlar için değişiklik olabiliyor. Buraya gelen kursiyerler birlikte sosyalleşiyor. Aktivitelerde bulunuyorlar. Kursiyerlerimizi rehabilite ediyor.”

Araştırmaya katılan bireylerin KOMEK kursları sayesinde herhangi bir meslek edinip edinmedikleri incelendiğinde, katılımcıların %85,9 gibi büyük bir çoğunluğunun bu kurslar sayesinde meslek edinmedikleri belirlenmiştir.

Bu bağlamda mülakata katılan KOMEK çalışanlarından 4'ü kursiyerlerin meslek edinip edinmediklerini şu şekilde açıklamıştır:

“Kursiyerlerin KOMEK’ten aldıkları sertifikalar dahilinde işe girerken yardımcı oluyor. Bu durum da kursiyerlerin KOMEK’e gelme oranlarını artırıyor.”

Katılımcıların, önümüzdeki dönemde KOMEK bünyesinde açılacak olan yüz yüze veya uzaktan eğitimlere katılmayı düşünüp düşünmedikleri yönünde yapılan

incelemede, bireylerin %28,4'ünün bu kurslara katılmayı planladıkları, %4,4'ünün sadece uzaktan eğitime ve %58,3'ünün ise sadece yüz yüze eğitime katılmayı düşündükleri, %8,8'lik küçük bir kesimin ise KOMEK kurslarına katılmayı düşünmedikleri tespit edilmiştir.

Mülakata katılan 2 KOMEK yöneticisi uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasındaki temel farkları şöyle açıklamıştır:

“Online eğitime öğretmen ve öğrencilerimiz bulunduğu yerden derslere katılabilirken, yüz yüze eğitimde belirlenmiş merkez nokta neresine ders günün de ve saatinde hem öğretmenin hem öğrencinin o binada olması gerekir. Online eğitimin avantajı yaşlı, hamile ya da hasta kişiler evinden rahatlıkla katılabiliyor yol olayı tamamen kalkıyor. Evinde hizmet alıyor. Dezavantajı ise o an iletişimde kopukluk olabilir. Katılan kursiyerin evinde internet kesikliği olabilir ya da yeterli olmayabilir. Bunlar sorun teşkil edebilir.

Avantajı her yere ulaşabilmesi ya da herkesin bize ulaşabilmesi, Dezavantajı dokunamamak. Ya da öğrencinin evinde internet yetersiz olabiliyor. Veya yüz yüze eğitimde geldiği zaman derse girmek zorunda ancak online eğitimde girmeyebiliyor. (Gezmem var, misafir var, işim var diyebiliyorlar) Biz de bu durumu whatsapp gruplarından takip ediyoruz. Devamlılığı sağlamaya çalışıyoruz.”

Mülakata katılan 2 KOMEK yöneticisi uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasındaki temel farkları şöyle açıklamıştır:

“Tabi ki yüz yüze eğitim daha etkili. Ancak günümüz çağında ve pandeminin etkisiyle online eğitim çok etkili oldu ve biz burada çok başarılı olduk. Birçok kurum buna adapte olamazken biz aynı anda adapte olduk. Ve online eğitimde çok başarılı olduk. Şu anda pandemi şartlarından normale dönülmesine rağmen hem yetişkin eğitimleri hem de genç komeği online ve yüz yüze yapıyoruz. Online eğitimi de kursa gelme imkânı olmayan insanlara ulaşıyoruz. Biz online eğitimi Konya genelinde sınırlı kalmayıp hem Türkiye geneli hem de Yurtdışına açılıyor. Online eğitimin olması gerektiğini düşünüyorum.

Online eğitim olması gereken bir eğitim ama yüz yüze eğitimin önüne geçmemesi gereken bir eğitim. Ben kendinde bir eğitimci olarak düşüncem online eğitim hayatı kurtarır. Sürdürülebilir olabilir ama yüz yüze eğitim kadar etki vermez.

Kişini her an istediği yerde eğitime ulaşabilmesi, teknolojiden yararlanmanın en üst noktada olması, zaman tasarrufu bunları diyebilirim.”

Mülakata katılan bir diğer KOMEK yöneticisi ise uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasındaki temel farkları şu şekilde açıklamıştır:

“Online eğitim pandemi dolayısıyla hayatımızda daha çok yer almaya başlayan yeni bir olgu aslında. Özellikle kişisel gelişim derslerimizin çalışan kesime ulaştırılması online eğitimimizin başarılarından yalnızca bir tanesidir. Online eğitimin yüz yüze eğitim ile arasındaki temel fark ise yüz yüze de insana dokunabilmek ve akran iletişimi. Akran iletişimi ile sosyal ve akademik açıdan gelişim gözle görülür şekilde daha belirgin.”

Araştırmaya katılan KOMEK kursiyerlerinin uzaktan eğitim için kullandıkları internet altyapısının yeterliliğine ilişkin olarak, %79,3’lik katılımcı grubunun internet alt yapılarının yeterli olduğu ve %20,7’lik grubun ise KOMEK kurslarına etkin olarak katılmalarını sağlayacak yeterli internet altyapısına sahip olmadıkları belirlenmiştir.

3.2.8.3. Katılımcıların, Sosyal Belediyecilikte KOMEK’lerin Rolüne Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların, sosyal belediyecilikte KOMEK’lerin rolüne yönelik algılarının ne düzeyde olduğunun belirlenmesi amacıyla, katılımcıların araştırma ölçeğinde yer alan sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma puanları incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analiz sonuçları aşağıda başlıklar halinde incelenmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeylerine İlişkin Bilgiler

Alt Ftör	N	Or t.	Std .s.	KK MY		KMY		KY		KKY	
				n	%	n	%	n	%	n	%
KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydayı ölçmeye yönelik sorular	588	3,16	0,514	-	-	16	2,76	366	62,2	206	35,0
KOMEK’in sosyal belediyeciliğe katkısını ölçmeye yönelik sorular	588	3,26	0,476	2	0,33	288	4,88	366	62,6	190	32,3
KOMEK’in toplumsal faydasını ölçmeye yönelik sorular	588	3,08	0,488	-	-	40	6,8	366	62,2	153	26,0
KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılamasıyla	588	3,26	0,468	-	-	188	3,18	366	62,5	131	22,5

ilgili sorular

KOMEK kurslarının verimliliğini ölçmeye yönelik sorular	588	3,09	0,477	2	0,3	4	8,7	4	8,0	4	72,3	1	19,4
KOMEK çalışanlarının verimliliğini ölçmeye yönelik sorular	588	3,38	0,553	7	1,2	1	1,9	1	1,24	2	38,1	3	58,8
Uzaktan eğitimin etkinliğine ilişkin sorular	588	2,23	0,471	4	3,3	7	3,62	3	61,6	1	30,78	5,3	0,9

*KKMY = Kesinlikle katılmıyorum, KMY= Katılmıyorum, KY=Katılıyorum, KKY=Kesinlikle katılıyorum

Tablo 6’da gösterilen veriler incelendiğinde, KOMEK kurslarına katılan bireylerin en yüksek ortalama puanları sırasıyla; KOMEK çalışanlarının verimliliğini ölçmeye yönelik sorulara (3,38), KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılamasıyla ilgili sorulara (3,26), KOMEK’in sosyal belediyeciliğe katkısını ölçmeye yönelik sorulara (3,26) ve KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydayı ölçmeye yönelik sorulara (3,16) verdikleri tespit edilmiştir. Katılımcılar en düşük ortalama puanları ise sırasıyla; Uzaktan eğitimin etkinliğine ilişkin sorulara (2,23), KOMEK’in toplumsal faydasını ölçmeye yönelik sorulara (3,08) ve KOMEK kurslarının verimliliğini ölçmeye yönelik sorulara (3,09) vermişlerdir.

Elde edilen bu yöndeki sonuçlardan, KOMEK kursiyerlerinin KOMEK çalışanlarının verimli şekilde eğitim verdiklerine, KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini yeterli düzeyde karşıladığına ve KOMEK’in sosyal belediyeciliğe önemli katkılarının olduğuna yönelik “kesinlikle katılıyorum”a yakın ve çok kuvvetli algılarının olduğu; KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOMEK kurslarının genel anlamda verimli olduğuna ve KOMEK’in toplumsal açıdan da birtakım faydalarının bulunduğu yönelik algı düzeylerinin “katılıyorum”a yakın ve iyi seviyede söylenebilir. Ancak, kursiyerlerin uzaktan eğitim faaliyetlerinin etkinliğine yönelik algı düzeylerinin “katılmıyorum”a yakın ve düşük düzeydedir.

Mülakata katılan KOMEK yöneticilerinden 3’ü KOMEK’lerin sosyal belediyecilik üzerindeki rolü sorusuna şöyle cevap vermiştir:

“Komek kurslarımıza emekli olmuş boş vakitlerini değerlendirmek isteyen bireyler ya da hayatında eğitim faaliyetinden yeterli düzeyde yararlanmamış insanlar belli bir alanda kalifiye eleman yetişip meslek sahibi haline geliyorlar ve bu sayede bir işe girip para kazanmalarını sağlıyor. Buna meslek hayatımda şahit oldum. Özellikle bazı branşlarda bu daha çok mümkün hale geliyor. Örnek verecek olursak giyim, kuaförlük vs.

KOMEK kursları hem geleneksel sanatlara yön veriyor, hem meslek sahibi olmaya katkı sağlıyor hem de kursiyerlere hobi sahibi olmalarını sağlıyor. Teknolojiye ayak uyduracak sanatlarda mevcut. Kodlama, Algoritma vs. bunları yaz okullarında çocuklarımıza eğitim veriyoruz. Sene boyunca yetişkinler yaz dönemi çocuklarımız bu eğitimlerden yararlanıyor. Bu bahsettiğimiz her şey sosyal belediyeciliğimizin bir yönü.

Kursiyerlerimiz kurs merkezlerimize gelip dikiş dikmeyi, dolgu bebek yapmayı öğreniyorlar. Daha sonra Komek'in atölyelerinde ücret karşılığında çalışıyorlar. Buda sosyal belediyeciliğin rolü.

Ayrıca kursiyerler yüzme ve fitnes'dan yararlanıyorlar. Diyetisyen desteğimizde mevcut. Kurslarımıza gelen bayanlar çocuklarını kursumuzda ki kreşlere bırakıp akılları kalmadan eğitimlerine devam ediyorlar.

Yaz okullarında çocuklarımız kamplara gönderiliyor. Dil, el sanatları, spor gibi branşlardan faydalanıyorlar. Müfredatımız milli eğitime uygun bir müfredattır.”

Bu bağlamda mülakata katılan KOMEK yöneticilerinden bir diğeri ise KOMEK'lerin sosyal belediyecilik üzerindeki rolü sorusuna şöyle cevap vermiştir:

“Komekler 2004 yılında açıldı. İlk olarak el sanatları kursları açıldı sonrasında diğer branşlar (dil, kültürel, sosyal branşlara yönelmiş) İnsanlara bir iş bir meslek öğretiyoruz. 300'ü üzerinde branşımız var. Hem online hem yüz yüze eğitimimiz devam ediyor. Komek'in sosyal belediyecilik üzerinde ki en önemli rolü ilerleyen süreçte akademiye dönüşmesi, kooperatifleşmesi, atölyeleşmesidir. Belediyenin sosyal rolüdür. Atölyelerimizde ihtiyaç sahibi kadınlar geliyor bu atölyelerde istihdam ediliyor. Bu belediyenin sosyal yönü. Ayrıca bizim derneğimiz var. Komek Mezunları ve Mensupları Derneğinde biz kurslarımızda projeler yapıyoruz, yardımlar topluyoruz.

Komek bir halk üniversitesi, herkesin evine dokunmuşuzdur girmediğimiz bir kapı kalmamıştır. Buda belediyemizin bir sosyal yönüdür. Şu anda Darul huffaz (Tam hafızların sağlamasını yapması, yarım hafızların ise tamamlaması.) uygulamamız var. Türkiye'de bir ilkiz. Mesela TİSA (Türk İslam Sanatlar Akademisi) Ana branşlar; Musiki, Hüsn-i Hat, Tezhip, Resim, Kalem İşi. Alt branşlar ise Sanat Felsefesi, Osmanlı Türkçesi, Farsça ve Klasik Türk Edebiyatından oluşuyor. Burada ileri seviye öğrencileri üniversiteden alanında uzaman hocalarla eğitim yaptırıyoruz. Yazları Genç Komek programlarımız var. Çocuklarımızın dolu dolu geçirmesini sağlıyoruz. Biz Komek olarak birçok kurumla proje yapıyoruz. Birleşmiş Milletler, ILO, Avrupa Birliği buralarla projeler yapıyoruz. Aynı zamanda sosyal belediyecilik olarak Konya da ki mültecilere de dokunuyoruz. Kurslar açıyoruz.”

Mülakata katılan bir başka KOMEK yöneticisinin verdiği cevap ise:

“Hayat boyu öğrenme yaygın eğitimi halk eğitimler yapıyor. Ama son 15-20 yıldır belediyelerde bu işin içinde. İsmek ilk örneği sağlayan meslek edindirme kurslarından. Biz burada kişisel gelişim eğitimi veriyoruz, el sanatları eğitimi veriyoruz. Gelen kursiyerler hem sosyalleşiyor hem de rehabiliteleri konusunda kurslarımız kendilerine yardımcı oluyor. Ayrıca öğrenciler burada öğrendikleri sanatlarla kendi istihdamına katkı sağlıyor. Sosyalleşmeleri ve yeni çevre edinmeleri üzerinden KOMEK’lerin büyük etkisi var.” şeklindedir.

3.2.8.3. Katılımcıların, Sosyal Belediyecilikte KOMEK’lerin Rolüne Yönelik Algı Düzeylerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların, sosyal belediyecilikte KOMEK’lerin rolüne yönelik algı düzeylerinin sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesine yönelik yapılan bağımsız örneklem t testi ve ANOVA analizi sonucunda aşağıda başlıklar halinde incelenen bulgulara ulaşılmıştır.

Cinsiyete Göre Farklılaşma

Sosyal belediyecilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumu Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Cinsiyete Göre Farklılaşması

Alt Faktör	Grup	N	Ort.	Std.s.	T	p																																									
KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar	Kadın	490	3,18	,503	1,635	0,105																																									
	Erkek	98	3,08	,562			KOMEK’in sosyal belediyeciliğe katkıları	Kadın	490	3,26	,476	-0,883	0,379	Erkek	98	3,30	,478	KOMEK’in toplumsal faydaları	Kadın	490	3,08	,495	0,160	0,873	Erkek	98	3,07	,455	KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılama	Kadın	490	3,27	,468	0,940	0,349	Erkek	98	3,22	,472	KOMEK kurslarının verimliliği	Kadın	490	3,10	,477	1,122	0,264	Erkek
KOMEK’in sosyal belediyeciliğe katkıları	Kadın	490	3,26	,476	-0,883	0,379																																									
	Erkek	98	3,30	,478			KOMEK’in toplumsal faydaları	Kadın	490	3,08	,495	0,160	0,873	Erkek	98	3,07	,455	KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılama	Kadın	490	3,27	,468	0,940	0,349	Erkek	98	3,22	,472	KOMEK kurslarının verimliliği	Kadın	490	3,10	,477	1,122	0,264	Erkek	98	3,04	,477								
KOMEK’in toplumsal faydaları	Kadın	490	3,08	,495	0,160	0,873																																									
	Erkek	98	3,07	,455			KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılama	Kadın	490	3,27	,468	0,940	0,349	Erkek	98	3,22	,472	KOMEK kurslarının verimliliği	Kadın	490	3,10	,477	1,122	0,264	Erkek	98	3,04	,477																			
KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılama	Kadın	490	3,27	,468	0,940	0,349																																									
	Erkek	98	3,22	,472			KOMEK kurslarının verimliliği	Kadın	490	3,10	,477	1,122	0,264	Erkek	98	3,04	,477																														
KOMEK kurslarının verimliliği	Kadın	490	3,10	,477	1,122	0,264																																									
	Erkek	98	3,04	,477																																											

KOMEK çalışanlarının verimliliği	Kadın	490	3,37	,566	-0,773	0,441
		Erkek	98	3,41		
Uzaktan eğitimin etkinliği	Kadın	490	2,24	,477	0,402	0,688
		Erkek	98	2,22		

Tablo 7’de yer alan bağımsız örneklem t testi sonuçları incelendiğinde; katılımcıların, KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOMEK’in sosyal belediyeciliğe katkılarına, KOMEK’in toplumsal faydalarına, KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılmasına, KOMEK kurslarının verimliliğine, KOMEK çalışanlarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine yönelik algılarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Bu sonuçlara göre, cinsiyetin sosyal belediyecilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, kadın ve erkek bireylerin KOMEK kurslarına yönelik algıları istatistiksel olarak eşit düzeydedir.

Yaşa Göre Farklılaşma

Sosyal belediyecilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşma durumu Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Yaşa Göre Farklılaşması

Alt Faktör	Grup	N	Ort.	Std.s.	F	P	Fark
KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar	18-24 yaş	164	3,03	,547	3,192	0,004	● 18-24 < 25-29, 30-35, 36-41, 42-47, 48-53
	25-29 yaş	83	3,22	,519			
	30-35 yaş	71	3,18	,494			
	36-41 yaş	75	3,31	,425			
	42-47 yaş	97	3,16	,529			
	48-53 yaş	67	3,19	,467			
	54 yaş ve üzeri	31	3,19	,495			
KOMEK’in sosyal belediyeciliğe katkıları	18-24 yaş	164	3,23	,498	1,043	0,396	-
	25-29 yaş	83	3,35	,432			
	30-35 yaş	71	3,19	,518			
	36-41 yaş	75	3,30	,470			

	42-47 yaş	97	3,27	,475			
	48-53 yaş	67	3,30	,468			
	54 yaş ve üzeri	31	3,20	,393			
KOMEK'in toplumsal faydaları	18-24 yaş	164	3,03	,491	1,415	0,207	-
	25-29 yaş	83	3,10	,411			
	30-35 yaş	71	3,03	,513			
	36-41 yaş	75	3,18	,514			
	42-47 yaş	97	3,13	,465			
	48-53 yaş	67	3,09	,548			
	54 yaş ve üzeri	31	2,98	,453			
KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılamaşı	18-24 yaş	164	3,19	,483	1,776	0,102	-
	25-29 yaş	83	3,34	,446			
	30-35 yaş	71	3,24	,472			
	36-41 yaş	75	3,37	,417			
	42-47 yaş	97	3,25	,455			
	48-53 yaş	67	3,24	,499			
	54 yaş ve üzeri	31	3,25	,494			
KOMEK kurslarının verimliliği	18-24 yaş	164	3,05	,496	1,119	0,349	-
	25-29 yaş	83	3,09	,426			
	30-35 yaş	71	3,17	,521			
	36-41 yaş	75	3,16	,463			
	42-47 yaş	97	3,10	,465			
	48-53 yaş	67	3,03	,442			
	54 yaş ve üzeri	31	3,01	,525			
KOMEK çalışanlarının verimliliği	18-24 yaş	164	3,33	,557	1,150	0,332	-
	25-29 yaş	83	3,39	,502			
	30-35 yaş	71	3,47	,520			
	36-41 yaş	75	3,41	,554			
	42-47 yaş	97	3,43	,515			
	48-53 yaş	67	3,27	,709			
	54 yaş ve üzeri	31	3,37	,447			
Uzaktan eğitimin etkinliği	18-24 yaş	164	2,28	,492	1,140	0,338	-
	25-29 yaş	83	2,25	,522			
	30-35 yaş	71	2,18	,511			
	36-41 yaş	75	2,24	,454			
	42-47 yaş	97	2,19	,412			
	48-53 yaş	67	2,27	,435			
	54 yaş ve üzeri	31	2,08	,390			

*%5 anlamlılık düzeyini temsil etmektedir

Tablo 8’de yer alan ANOVA testi sonuçları incelendiğinde; katılımcıların, KOMEK’in sosyal belediyeçiliğe katkılarına, KOMEK’in toplumsal faydalarına, KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılmasına, KOMEK kurslarının verimliliğine, KOMEK çalışanlarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine yönelik algılarının yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($p>0,05$), ancak, KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara ilişkin algılarda yaşa göre anlamlı farklılıklar ortaya çıktığı ($p<0,05$) tespit edilmiştir.

Ortaya çıkan farklılığın hangi grubun lehine olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan Post-hoc (LSD) testi sonucunda, 18-24 yaş grubundaki bireylerin ortalama puanlarının 25-29, 30-35, 36-41, 42-47, 48-53 yaş aralığındaki bireylerden anlamlı şekilde daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre, yaşın KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara ilişkin algı düzeyleri üzerinde belirleyici etkilerinin olduğu ve 18-24 yaş grubundaki bireylerin, diğer bir ifadeyle ergenlik dönemini henüz tamamlayan bireylerin KOMEK’in daha az bireysel fayda sağladığını düşündükleri söylenebilir.

Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma

Sosyal belediyeçilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeylerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılaşması Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyeçilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması

Alt Faktör	Grup	N	O rt.	Std .s.	F	p	Fark
KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar	Okuryazar değil	2	2,75	,354	1,207	0,304	-
	İlkokul	8	3,25	,471			
		3	25	1			
	Ortaokul	5	3,5	,471			
		5	12	1			
	Lise	1	3,4	,542			
		4	19	2			
	Üniversite	0					
		2	3,7	,521			
	Yüksek	7	13	1			
3		3,7	,49				

	lisans/Dokt ora	1	11	5			
KOMEK'in sosyal belediyeçiliğe katkıları	Okuryazar değil	2	3, 00	,00	2,40	0,036	●İlkokul>lise; üniversite>lise, ortaokul
	İlkokul	8	3, 31	,44	1	*	
	Ortaokul	5	3, 16	,43			
	Lise	5	3, 18	,55			
	Üniversite	1	3, 07	,44			
	Yüksek lisans/Dokt ora	4	3, 25	,45			
		1	07	6			
KOMEK'in toplumsal faydaları	Okuryazar değil	2	3, 00	,00	0,34	0,885	-
	İlkokul	8	3, 14	,49	7		
	Ortaokul	3	3, 08	,47			
	Lise	5	3, 07	,52			
	Üniversite	4	3, 07	,47			
	Yüksek lisans/Dokt ora	0	3, 05	,44			
		1	07	5			
KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılamaşı	Okuryazar değil	2	2, 83	,23	0,71	0,610	-
	İlkokul	8	3, 25	,49	9		
	Ortaokul	3	3, 18	,43			
	Lise	5	3, 28	,47			
	Üniversite	1	3, 07	,46			
	Yüksek lisans/Dokt	4	3, 26	,41			
		0	07	9			

		ora						
KOMEK kurslarının verimliliği	Okuryazar değil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Yüksek lisans/Dokt	2	2,	,20	2,21	0,027	●Yük.lisans/doktora <üniversite, lise, ortaokul, ilkokul	
		86	2	3	*			
		8	3,	,45				
		3	16	8				
		5	3,	,45				
		5	14	9				
		1	3,	,49				
		4	11	9				
		0						
		2	3,	,47				
		7	07	6				
		7						
3	2,	,41						
1	86	2						
		ora						
KOMEK çalışanlarının verimliliği	Okuryazar değil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Yüksek lisans/Dokt	2	3,	,35	0,32	0,900	-	
		25	4	1				
		8	3,	,64				
		3	40	3				
		5	3,	,44				
		5	45	4				
		1	3,	,61				
		4	36	2				
		0						
		2	3,	,53				
		7	37	3				
		7						
3	3,	,37						
1	34	4						
		ora						
Uzaktan eğitimin etkinliği	Okuryazar değil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Yüksek lisans/Dokt	2	1,	,47	2,45	0,033	●Yük.lisans/doktora >üniversite, lise, ilkokul, okuryazar değil	
		78	1	3	*			
		8	2,	,40				
		3	20	5				
		5	2,	,35				
		5	27	6				
		1	2,	,48				
		4	18	0				
		0						
		2	2,	,49				
		7	24	8				
		7						
3	2,	,46						
1	47	1						
		ora						

*%5 anlamlılık düzeyini temsil etmektedir

Tablo 9’da yer alan ANOVA testi sonuçları incelendiğinde; katılımcıların, KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOMEK’in toplumsal faydalarına, KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılmasına ve KOMEK çalışanlarının verimliliğine yönelik algılarının yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($p>0,05$), ancak, KOMEK’in sosyal belediyeçiliğe katkılarına, KOMEK kurslarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine ilişkin algılarda eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar ortaya çıktığı ($p<0,05$) tespit edilmiştir.

Ortaya çıkan farklılığın hangi grubun lehine olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan Post-hoc testi sonucunda; KOMEK’in sosyal belediyeçiliğe katkılarında, ilkokul düzeyinde eğitimi olanların ortalama puanlarının lise; üniversite eğitimi bulunanların lise ve ortaokul düzeyinde eğitimi bulunan bireylerden anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. KOMEK kurslarının verimliliğinde, yüksek lisans/doktora eğitimi olanların ortalama puanlarının üniversite, lise, ortaokul ve ilkokul düzeyinde eğitimi olanlardan anlamlı şekilde daha düşük; uzaktan eğitimin etkinliğinde ise üniversite, lise, ilkokul düzeyinde eğitimi olanlar ile okuryazar olmayan bireylerden anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen bu sonuçlara göre, eğitim düzeyinin KOMEK’in sosyal belediyeçiliğe katkılarına, KOMEK kurslarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine ilişkin algılar üzerinde belirleyici etkilerinin olduğu söylenebilir. Buna göre, eğitim düzeyi üniversite olan bireyler daha düşük düzeyde eğitimi olan bireylere göre KOMEK’in sosyal belediyeçiliğe olan katkılarına daha fazla inanmaktadırlar -istisna olarak ilkokul mezunu bireyler de benzer düşünceye sahiptirler. Eğitim düzeyi yüksek lisans ve doktora seviyesinde olan bireyler, muhtemelen çalışma koşullarından dolayı uzaktan eğitime çok daha olumlu bakmakta ancak, bu grupta yer alan bireyler KOMEK kurslarının verimliliği konusunda daha olumsuz bir yaklaşım içinde bulunmaktadırlar.

Aylık Gelire Göre Farklılaşma

Sosyal belediyeçilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeylerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre farklılaşma durumu Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Aylık Gelire Göre Farklılaşması

Alt Faktör	Grup	N	Ort.	Std.s.	F	p	Fark
KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar	5.000 TL'den düşük	314	3,15	,545	0,146	0,864	-
	5.000-10.000 TL	213	3,16	,470			
	10.000 TL ve üzeri	61	3,19	,501			
KOMEK'in sosyal belediyeciliğe katkıları	5.000 TL'den düşük	314	3,29	,498	1,317	0,269	-
	5.000-10.000 TL	213	3,23	,457			
	10.000 TL ve üzeri	61	3,22	,416			
KOMEK'in toplumsal faydaları	5.000 TL'den düşük	314	3,10	,503	0,867	0,421	-
	5.000-10.000 TL	213	3,05	,469			
	10.000 TL ve üzeri	61	3,06	,480			
KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılamaı	5.000 TL'den düşük	314	3,26	,478	0,042	0,959	-
	5.000-10.000 TL	213	3,25	,463			
	10.000 TL ve üzeri	61	3,27	,441			
KOMEK kurslarının verimliliği	5.000 TL'den düşük	314	3,09	,502	1,054	0,349	-
	5.000-10.000 TL	213	3,11	,438			
	10.000 TL ve üzeri	61	3,01	,469			
KOMEK çalışanlarının verimliliği	5.000 TL'den düşük	314	3,37	,541	0,458	0,633	-
	5.000-10.000 TL	213	3,40	,572			
	10.000 TL ve üzeri	61	3,34	,553			

Uzaktan eğitimin etkinliği	5.000 TL'den düşük	314	2,23	,490	0,157	0,855	-
	5.000-10.000 TL	213	2,23	,449			
	10.000 TL ve üzeri	61	2,26	,450			

Tablo 10'da yer alan ANOVA testi sonuçları incelendiğinde; katılımcıların, KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOMEK'in sosyal belediyeçiliğe katkılarına, KOMEK'in toplumsal faydalarına, KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılmasına, KOMEK kurslarının verimliliğine, KOMEK çalışanlarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine yönelik algılarının aylık gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir.

Bu sonuçlara göre, aylık gelir düzeyinin sosyal belediyeçilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığı, gelir durumu ne olursa olsun bireylerin eşit düzeyde algılarının bulunduğu söylenebilir.

Meslek Grubuna Göre Farklılaşma

Sosyal belediyeçilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeylerinin meslek değişkenine göre farklılaşma durumu Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyeçilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin Meslek Grubuna Göre Farklılaşması

Alt Faktör	Grup	N	Ort.	Std.s.	F	p	Fark
KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar	Devlet memuru	38	3,22	,554	2,262	0,028	●Dev. memur >özel sek.; ev hanımı, işçi>öğrenci, özel sek.
	Emekli	24	3,19	,485		*	
	Ev hanımı	268	3,21	,481			
	İşçi	10	3,40	,459			
	İşsiz / İş arıyor	58	3,13	,574			
	Öğrenci	107	3,05	,547			
	Özel sektör çalışanı	40	2,99	,500			
	Diğer	43	3,20	,490			

KOMEK'in sosyal belediyeciliğe katkıları	Devlet memuru	38	3,39	,482	1,580	0,139	-
	Emekli	24	3,11	,540			
	Ev hanımı	268	3,25	,453			
	İşçi	10	3,31	,414			
	İşsiz / İş arıyor	58	3,32	,440			
	Öğrenci	107	3,31	,469			
	Özel sektör çalışanı	40	3,12	,633			
	Diğer	43	3,27	,458			
KOMEK'in toplumsal faydaları	Devlet memuru	38	3,16	,470	1,433	0,189	-
	Emekli	24	2,91	,510			
	Ev hanımı	268	3,11	,482			
	İşçi	10	3,23	,506			
	İşsiz / İş arıyor	58	3,01	,442			
	Öğrenci	107	3,08	,525			
	Özel sektör çalışanı	40	2,95	,468			
	Diğer	43	3,09	,497			
KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılamaası	Devlet memuru	38	3,31	,492	1,568	0,142	-
	Emekli	24	3,26	,491			
	Ev hanımı	268	3,29	,449			
	İşçi	10	3,50	,451			
	İşsiz / İş arıyor	58	3,25	,494			
	Öğrenci	107	3,20	,474			
	Özel sektör çalışanı	40	3,10	,415			
	Diğer	43	3,27	,531			
KOMEK kurslarının verimliliği	Devlet memuru	38	3,04	,518	1,731	0,099	-
	Emekli	24	3,01	,427			
	Ev hanımı	268	3,14	,467			
	İşçi	10	3,21	,453			
	İşsiz / İş arıyor	58	3,11	,416			
	Öğrenci	107	3,02	,492			
	Özel sektör çalışanı	40	2,92	,491			
	Diğer	43	3,13	,522			
KOMEK çalışanlarının	Devlet memuru	38	3,47	,464	1,214	0,293	-

verimliliği	Emekli	24	3,21	,569			
	Ev hanımı	268	3,41	,588			
	İşçi	10	3,50	,408			
	İşsiz / İş arıyor	58	3,29	,578			
	Öğrenci	107	3,36	,519			
	Özel sektör çalışanı	40	3,26	,566			
	Diğer	43	3,43	,431			
	Uzaktan eğitimin etkinliği	Devlet memuru	38	2,30	,478	0,375	0,917
	Emekli	24	2,26	,380			
	Ev hanımı	268	2,22	,439			
	İşçi	10	2,27	,519			
	İşsiz / İş arıyor	58	2,23	,502			
	Öğrenci	107	2,20	,487			
	Özel sektör çalışanı	40	2,26	,608			
	Diğer	43	2,29	,488			

*%5 anlamlılık düzeyini temsil etmektedir

Tablo 11’de yer alan ANOVA testi sonuçları incelendiğinde; katılımcıların, KOMEK’in sosyal belediyeçiliğe katkılarına, KOMEK’in toplumsal faydalarına, KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılmasına, KOMEK kurslarının verimliliğine, KOMEK çalışanlarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine yönelik algılarının meslek grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($p>0,05$), ancak, KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara ilişkin algılarda mesleğe göre anlamlı farklılıklar ortaya çıktığı ($p<0,05$) tespit edilmiştir.

Ortaya çıkan farklılığın hangi grubun lehine olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan Post-hoc testi sonucunda, devlet memuru olanların özel sektör çalışanı, ev hanımı ve işçi olanların ise öğrenci ve özel sektör çalışanı olan bireylerden anlamlı şekilde daha yüksek ortalama puana sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre, bireylerin hangi meslek grubunda yer aldıklarının KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara ilişkin algıları üzerinde belirleyici etkilerinin olduğu ve ev hanımı, işçi ve devlet memuru olan bireylerin özel sektör çalışanı ve öğrencilere göre KOMEK kurslarına daha olumlu bir tutum besledikleri ifade edilebilir.

İkamet Edilen İlçeye Göre Farklılaşma

Sosyal belediyecilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeylerinin ikamet edilen ilçe değişkenine göre farklılaşma durumu Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyecilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyinin İkamet Edilen İlçeye Göre Farklılaşması

Alt Faktör	Grup	N	Ort.	Std.s.	F	p	Fark
KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar	Karatay	102	3,09	,524	1,044	0,372	-
	Meram	142	3,19	,500			
	Selçuklu	336	3,17	,516			
	Diğer	8	3,31	,530			
KOMEK’in sosyal belediyeciliğe katkıları	Karatay	102	3,21	,493	1,223	0,300	-
	Meram	142	3,29	,429			
	Selçuklu	336	3,26	,491			
	Diğer	8	3,50	,366			
KOMEK’in toplumsal faydaları	Karatay	102	3,07	,480	1,508	0,211	-
	Meram	142	3,13	,479			
	Selçuklu	336	3,05	,496			
	Diğer	8	3,31	,347			
KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılama	Karatay	102	3,23	,482	0,516	0,671	-
	Meram	142	3,28	,461			
	Selçuklu	336	3,25	,470			
	Diğer	8	3,42	,345			
KOMEK kurslarının verimliliği	Karatay	102	3,06	,458	0,612	0,608	-
	Meram	142	3,12	,445			
	Selçuklu	336	3,08	,497			
	Diğer	8	3,23	,366			
KOMEK çalışanlarının verimliliği	Karatay	102	3,36	,508	2,393	0,067	-
	Meram	142	3,41	,511			
	Selçuklu	336	3,38	,574			
	Diğer	8	2,88	,791			
Uzaktan eğitimin etkinliği	Karatay	102	2,26	,461	0,614	0,606	-
	Meram	142	2,21	,457			
	Selçuklu	336	2,23	,478			
	Diğer	8	2,42	,563			

*%5 anlamlılık düzeyini temsil etmektedir

Tablo 12’de yer alan ANOVA testi sonuçları incelendiğinde; katılımcıların, KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOMEK’in sosyal belediyeciliğe katkılarına, KOMEK’in toplumsal faydalarına, KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılama, KOMEK kurslarının verimliliğine, KOMEK çalışanlarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine yönelik

algılarının ikamet edilen işçeye göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir.

Bu sonuçlara göre, bireylerin hangi ilçede ikamet ettiklerinin, diğer bir ifadeyle hangi ilçedeki kursa katıldıklarının sosyal belediyeçilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

3.2.8.4. KOMEK Kurslarının Sosyal Belediyeçilik Anlayışına Katkılarına Yönelik Algı Düzeyleri Arasındaki Korelasyon İlişkisine Yönelik Bulgular

Sosyal belediyeçilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeylerini oluşturan alt faktörler arasındaki istatistiksel ilişkilerin belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13:Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum ve Beden Memnuniyeti Düzeyleri ile Evlilik Kalitesi Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Alt Faktör	Ort. \pm Std s.	1	2	3	4	5	6	7
1. KOMEK’in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar	3,16 \pm 0,514	-	,588 **	,566 **	,820 **	,577 **	,433 **	,101 *
2. KOMEK’in sosyal belediyeçiliğe katkıları	3,26 \pm 0,476	-	-	,697 **	,579 **	,594 **	,417 **	,054
3. KOMEK’in toplumsal faydaları	3,08 \pm 0,488	-	-	-	,623 **	,605 **	,385 **	,081
4. KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılaması	3,26 \pm 0,468	-	-	-	-	,602 **	,495 **	,063
5. KOMEK kurslarının verimliliği	3,09 \pm 0,477	-	-	-	-	-	,587 **	,089 *
6. KOMEK çalışanlarının verimliliği	3,38 \pm 0,553	-	-	-	-	-	-	0,77 7
7. Uzaktan eğitimin etkinliği	2,23 \pm 0,471	-	-	-	-	-	-	-

*%5; ** %1 anlamlılık düzeyini temsil etmektedir

Tablo 13’de yer alan korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde; araştırmaya katılan bireylerin sosyal belediyeçilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeylerini oluşturan alt faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyon ilişkilerinin bulunduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Literatürde, korelasyon ilişkisine yönelik olarak aşağıdaki değerlendirmeler yapılmaktadır (Kul, 2021);

- $r < 0.2$ ise çok zayıf ilişki ya da korelasyon yok,
- 0.2-0.4 arasında ise zayıf korelasyon,
- 0.4-0.6 arasında ise orta şiddette korelasyon,
- 0.6-0.8 arasında ise yüksek korelasyon,
- $0.8 >$ ise çok yüksek korelasyon olduğu şeklinde değerlendirme yapılmaktadır.

Buna göre, elde edilen korelasyon sonuçlarından hareketle;

Acar'ın (2015) Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Verimlilik Analizi (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ko-Mek Örneği) adlı çalışmasında eğitim kurslarının kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar ile kursiyerlerin beklentileri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalar ile KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılaması arasında çok yüksek, KOMEK'in sosyal belediyeciliğe katkıları, KOMEK'in toplumsal faydaları, KOMEK kurslarının verimliliği arasında yüksek, KOMEK çalışanlarının verimliliği arasında orta ve uzaktan eğitimin etkinliği arasında çok zayıf bir korelasyon ilişkisi vardır.

- KOMEK'in sosyal belediyeciliğe katkıları ile KOMEK'in toplumsal faydaları arasında yüksek, KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılaması, KOMEK kurslarının verimliliği ve KOMEK çalışanlarının verimliliği arasında orta düzeyde bir korelasyon ilişkisi vardır.

Acar'ın (2015) ‘‘Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Verimlilik Analizi (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ko-Mek Örneği)’’ isimli çalışmasında eğitim kurslarının toplumsal faydaları ile kursiyerlerin beklentileri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

- KOMEK'in toplumsal faydaları ile KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılama ve KOMEK kurslarının verimliliği arasında yüksek, KOMEK çalışanlarının verimliliği arasında zayıf bir korelasyon ilişkisi vardır.

Erdoğan'ın (2019) "Rekreatif Açıdan Yerel Yönetim Kurslarına Devam Eden Kursiyerlerin Katılım Nedenleri, Beklentileri, Eğitim Yeterlilikleri ve Kurum Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi: İzmit Örneği" isimli çalışmasında kursiyerlerin beklentilerinin karşılanması ve eğitim kurslarının verimliliği arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Bu bağlamda bu çalışma aşağıdaki bulguyu kanıtlar nitelikte olduğu söylenebilir.

- KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılama ile KOMEK kurslarının verimliliği arasında yüksek, KOMEK kurslarının verimliliği arasında orta düzeyde bir korelasyon ilişkisi vardır.

Erdoğan'ın (2019) "Rekreatif Açıdan Yerel Yönetim Kurslarına Devam Eden Kursiyerlerin Katılım Nedenleri, Beklentileri, Eğitim Yeterlilikleri ve Kurum Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi: İzmit Örneği" adlı çalışmasında eğitim kurslarının verimliliği ile kurs çalışanlarının verimliliği arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- KOMEK kurslarının verimliliği ile KOMEK çalışanlarının verimliliği arasında orta, uzaktan eğitimin etkinliği arasında çok zayıf korelasyon ilişkisi vardır.

3.2.9. Araştırma Özeti ve Öneriler

Bu araştırmada, sosyal belediyecilikte KOMEK'lerin rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada KOMEK kursiyerlerine uygulanan anketlerden elde edilen veriler ve KOMEK yöneticileri ile gerçekleştirilen mülakatlar sonucunda elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel yöntemlerle analizi ile aşağıda özetlenen sonuçlara ulaşılmıştır.

- Araştırmaya KOMEK kurslarında eğitim gören, 490 kadın ve 98 erkek olmak üzere toplam 588 kişi katılım sağlamıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 34,45'tir.

- Katılımcıların, KOMEK kurslarına katılım bilgileri incelendiğinde;

- Bireylerin, üçte ikisi daha önce KOMEK kurslarından daha önce bir ya da birden fazla kez yararlanmış, üçte biri ise bu kurslardan hiç yararlanmamıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu bu kurslar sayesinde meslek edinmemişlerdir.
- Bireylerin hemen hemen tamamı meslek edindirme kurslarının sosyal belediyeçilik faaliyetine pozitif katkı sağladığını düşünmektedir.
- Bireylerin KOMEK kurslarına katılma nedenleri ağırlıklı olarak bireysel ve sosyal konular gelmektedir. Bireylerin yaklaşık üçte birinin KOMEK kurslarına katılmayı tercih nedenlerini ise iş ve mesleki konular oluşturmaktadır.
- Katılımcıların üçte biri ilerde KOMEK bünyesinde açılacak olan yüz yüze veya uzaktan eğitimlere katılmayı düşünmekte, üçte ikisi ise sadece yüz yüze eğitime katılmayı planlamaktadır. Araştırmaya katılan KOMEK kursiyerlerinin çoğunluğunun kurslara katılım için gereken internet alt yapısının yeterli olduğu ve %20,7'lik grubun ise yeterli internet altyapısına sahip olmadığı belirlenmiştir.

- Araştırmanın, “sosyal belediyeçilikte KOMEK’lerin rolüne yönelik birey algıları ne düzeydedir?” şeklindeki probleminin cevaplarının bulunmasına yönelik olarak katılımcıların araştırma ölçeğinde yer alan sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma puanları incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda;

- KOMEK kurslarına katılan bireylerin en yüksek ortalama puanları sırasıyla; KOMEK çalışanlarının verimliliğini ölçmeye yönelik sorulara, KOMEK’in kursiyerlerin beklentilerini karşılamasıyla ilgili sorulara,

KOMEK'in sosyal belediyeçiliğe katkısını ölçmeye yönelik sorulara ve KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydayı ölçmeye yönelik sorulara verdikleri tespit edilmiştir. Katılımcılar en düşük ortalama puanları ise sırasıyla; Uzaktan eğitimin etkinliğine ilişkin sorulara, KOMEK'in toplumsal faydasını ölçmeye yönelik sorulara ve KOMEK kurslarının verimliliğini ölçmeye yönelik sorulara vermişlerdir.

- Elde edilen bu yöndeki sonuçlardan, KOMEK kursiyerlerinin KOMEK çalışanlarının verimli şekilde eğitim verdiklerine, KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini yeterli düzeyde karşıladığına ve KOMEK'in sosyal belediyeçiliğe önemli katkılarına olduğuna yönelik kuvvetli algılarının olduğu; KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOMEK kurslarının verimli olduğuna ve KOMEK'in toplumsal açıdan da birtakım faydalarının bulunduğuna yönelik algı düzeylerinin iyi seviyede olduğu, ancak, kursiyerlerin uzaktan eğitim faaliyetlerinin etkinliğine yönelik algı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

- Sosyal belediyeçilikte KOMEK'lerin rolüne yönelik bireylerin algıları sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır" şeklindeki probleminin cevaplarının bulunmasına yönelik olarak yapılan bağımsız örneklem t testi ve ANOVA analizi sonucunda;

- Katılımcıların, KOMEK kurslarının sosyal belediyeçilikteki rolüne yönelik algı düzeylerini ifade eden alt boyutları oluşturan; KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOMEK'in sosyal belediyeçiliğe katkılarına, KOMEK'in toplumsal faydalarına, KOMEK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılamasına, KOMEK kurslarının verimliliğine, KOMEK çalışanlarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine yönelik algıların cinsiyete, aylık gelire ve ikamet edilen ilçeye göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı, ancak, KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara ilişkin algıların yaşa ve meslek grubuna; KOMEK'in sosyal belediyeçiliğe

katkılarına, KOMEK kurslarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine ilişkin algıların ise eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir

- Bu sonuçlara göre, cinsiyetin, aylık gelirin ve hangi ilçede ikamet edildiğinin sosyal belediyecilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığı, ancak, yaşın KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara ilişkin algı düzeyleri üzerinde belirleyici etkilerinin olduğu ve 18-24 yaş grubundaki bireylerin KOMEK'in daha az bireysel fayda sağladığını düşündükleri; eğitim düzeyinin KOMEK'in sosyal belediyeciliğe katkılarına, KOMEK kurslarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine ilişkin algılar üzerinde belirleyici etkilerinin olduğu ve eğitim düzeyi üniversite olan bireylerin daha düşük düzeyde eğitimi olan bireylere göre KOMEK'in sosyal belediyeciliğe olan katkılarına daha fazla inandıkları -istisna olarak ilkokul mezunu bireyler de benzer düşünceye sahiptir-, eğitim düzeyi yüksek lisans ve doktora seviyesinde olan bireylerin uzaktan eğitime çok daha olumlu baktıkları, yine bu grupta yer alan bireylerin KOMEK kurslarının verimliliği konusunda daha olumsuz bir yaklaşım içinde buldukları; bireylerin hangi meslek grubunda yer aldıklarının KOMEK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara ilişkin algıları üzerinde belirleyici etkilerinin olduğu ve ev hanımı, işçi ve devlet memuru olan bireylerin özel sektör çalışanı ve öğrencilere göre KOMEK kurslarına daha olumlu bir tutum besledikleri tespit edilmiştir.

- Araştırmanın, “sosyal belediyecilikte KOMEK’lerin rolüne yönelik bireylerin algılarını oluşturan alt faktörler arasında korelasyon ilişkisi var mıdır?” şeklindeki probleminin cevaplarının bulunmasına yönelik olarak yapılan korelasyon analizi sonucunda;

- Araştırmaya katılan bireylerin sosyal belediyecilikte KOMEK kurslarının rolüne yönelik algı düzeylerini oluşturan alt faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyon ilişkilerinin

bulunduğu, KOM EK alışanlarının verimliliği ile uzaktan eğitimin etkinliği boyutları arasında ise herhangi bir korelasyon ilişkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçları dikkate alınarak, konuyla ilgilenen uzman, akademisyen ve öğrenciler için aşağıdaki nerler geliştirilmiştir.

- Çalışmada, KOM EK kurslarının uzaktan eğitime yönelik algılarının olduğu düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda, uzaktan eğitimin etkinliğini azaltan internet alt yapısının yetersizliği, kurs içerikleri ve hedef kitlen ihtiyaçları gibi huşuların daha iyi belirlenmesi ve uzaktan eğitim kurslarının etkinliğinin ve verimliliğinin artırılması önerilmektedir.

- Yapılan çalışmada, gençlerin KOM EK kurslarının bireysel faydalarına daha düşük bir algı içinde oldukları belirlenmiştir. Bu bağlamda, gençlerin kurslara olan inançlarının artırılması ve daha fazla katılım için, konuyla ilgili bu perspektifte yeni çalışmalar yapılabilir, genç bireylerin beklentilerini karşılayacak yönde düzenlemeler ve kurs içerikleri hazırlanabilir.

- Uzaktan eğitime özellikle daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin olumlu yaklaşıkları belirlenmiştir. Bu durumun bireylerin çalışma koşullarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Daha düşük eğitim düzeyine sahip bireylerin de uzaktan eğitimden faydalanabilmesi için bu birey grubunun çalıştıkları işyerlerini kapsayan bir teknik altyapı desteği geliştirilebilir. Bu sayede, pandemi vb. dnemelerde başarılı biçimde uygulama örnekleri olan daha geniş katılımlı bir uzaktan eğitim sistemi kurulabilir ve eğitimin etkinliği ve verimliliği artırılabilir.

- Çalışmada, eğitim düzeyi daha yüksek olan bireylerin KOM EK'lerin verimliliğine yönelik algılarının anlamlı şekilde düşük olduğu belirlenmiştir. Bu yöndeki bulgudan hareketle, KOM EK kurs içeriklerinin bireylerin eğitim düzeyleri ile paralel olması ve beklentiyi karşılayacak çözümler üretilmesi önerilmektedir.

Çalışmada kurslara daha çok sosyal ve bireysel gelişim ile iş edinilmesi amacıyla katılım sağlandığı belirlenmiştir. Ancak, alışma bulguları arasında bireylerin önemli

bir kesiminin KOMER kursları sayesinde bir iş imkânı bulamadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Dolayısıyla, KOMER kurslarının bireysel ve sosyal gelişime olan katkılarının yeterli düzeyde olduğu, ancak iş bulma açısından yetersiz kaldığı söylenebilir. Bu kapsamda, KOMER yöneticilerinin sektör temsilcileri ile daha sıkı iş birliği ve koordine içinde olması ve bu yönde kurumsal bir sistem geliştirilmesi önerilmektedir.

SONUÇLAR

Sosyal belediyciliğin hukuksal çerçevesini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 6360 sayılı Kanun oluşturmaktadır. Bunlara ek olarak belediyelerin kurucu yasası olarak nitelendirilen 1580 sayılı Belediye Yasası, belediyelerin yetkilerinin ve yaptıklarının sadece ekonomik açıdan meydana geldiğini değil aynı zamanda da toplumsal olduğunu dile getirmiştir. Bu kanunlar ile birlikte belediyelerin yetki ve sorumluklarında büyük artışlar ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda sosyal belediyeler vatandaşın sorunlarına hızlı bir şekilde çözüm üretmesi, halkın yönetime verdiği katkı, daha etkin, verimli ve çözüm odaklı belediycilik anlayışının ortaya çıkması amaçlanmıştır. Bundan dolayı belediyelerin sosyal belediycilik kapsamında yapacağı faaliyetler için gerekli mali ve yetkinlik alanına sahip olması gerekmektedir. Belediyelerin yetkilendirilmesi ve buna bağlı olarak yeterli bütçe verilmemesi halinde sosyal belediyelerin hizmet vermesi doğal olarak zor bir hale gelecektir.

Günümüzde sosyal belediyciliğin faaliyet alanları oldukça geniştir. Kadın, yaşlı, genç, çocuk, işsiz, yoksul, sığınmacı ve engellilere yönelik hizmetler bulunmaktadır. Sosyal belediyciliğin vatandaşına sunduğu bir diğer önemli hizmet ise eğitimidir. Eğitim insanın doğumuyla başlayıp son nefesini vermesine kadar olan zaman içerisinde kendini geliştiren, insanların bilgilenmesini ve beceri edinmesini sağlayan, bireysel, kültürel, sosyal ve son olarak politik bir olgu olduğundan dolayı toplumsal boyutta önemli bir yere sahiptir. Dünyadaki bütün ülkeler vatandaşlarının ekonomik ve toplumsal refahını artırmak için çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Türkiye’de belediyeler açısından önemli olan eğitim, yaygın eğitimidir. 2000’li yıllara kadar sadece bazı belediyeler eğitim alanına proje verirken bu sayı

günümüzde belediyelerin büyük çoğunluğunu kapsamaktadır. Eğitime destek veren belediyeler genellikle sanat ve meslek edindirme kursları yardımıyla yaygın eğitim projeleri sunmaya başlamışlardır. Günümüzde yaygın eğitime en çok destek veren 3 il Ankara, İstanbul ve Konya'dır.

Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kurslarına destek vermekte ve insanların eğitim gibi temel ihtiyacını karşılamaktadır. KOM EK'te; hat sanatı, resim, tarih, yabancı diller, müzik, çini, minyatür gibi eğitimlerle birlikte çeşitli teknolojiye dayalı eğitimler verilmektedir. Ayrıca yetişkin bireylere yönelik iş alanları açısından el sanatları, tekstil, aşçılık ve kuaförlük gibi eğitimler de vermektedir. Bu tez çalışmasında da Komeklerin sosyal belediyeçilik alanındaki rolleri araştırılmıştır. 2021-2022 Güz Dönemi'nde Konya ilinin Karatay, Selçuklu ve Meram ilçelerinde düzenlenen KOM EK kurslarına katılan kursiyerlerin ve ilgili KOM EK lerde görev yapan yöneticilerin sosyal belediyeçilikte Komeklerin rollerine ilişkin algıları analiz edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda, KOM EK çalışanlarının verimli şekilde eğitim verdiklerine, KOM EK'in kursiyerlerin beklentilerini yeterli düzeyde karşıladığına ve KOM EK'in sosyal belediyeçiliğe önemli katkılarına olduğu yönünde algılarının "yüksek"; KOM EK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOM EK kurslarının verimli olduğuna ve KOM EK'in toplumsal açıdan da birtakım faydalarının bulunduğu yönünde algılarının "iyi" seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, KOM EK kurslarının sosyal belediyeçilikteki rolüne yönelik algı düzeylerini ifade eden alt boyutları oluşturan; KOM EK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara, KOM EK'in sosyal belediyeçiliğe katkılarına, KOM EK'in toplumsal faydalarına, KOM EK'in kursiyerlerin beklentilerini karşılamasına, KOM EK kurslarının verimliliğine, KOM EK çalışanlarının verimliliğine ve uzaktan eğitimin etkinliğine yönelik algıların cinsiyete, aylık gelire ve ikamet edilen ilçeye göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı, ancak, KOM EK'in kursiyerlere sağladığı bireysel faydalara ilişkin algıların yaşa ve meslek grubuna; KOM EK'in sosyal belediyeçiliğe katkılarına, KOM EK kurslarının verimliliğine ve

uzaktan eğitimin etkinliğine ilişkin algıların ise eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2015). Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Verimlilik Analizi (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ko-Mek Örneği). *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Adıgüzel, Ş. (2009). “Türkiye”de Belediyecilik Anlayışının Dönüşümünü Küreselleşme Üzerinden Okumak.” *Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi, Toplumcu Belediyecilik, Teorik Yaklaşımlar, Türkiye Uygulamaları, (Ed. İhsan Kamalak, Hüseyin Gül), İstanbul, Kalkedon Yayıncılık, 99-124.*
- Adıyaman, A. T., & Demirel, S. (2011). “Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği.” *Dış Dnetim Dergisi, 4, 115-129.*
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2022). *Engelli ve Yaşlı Hizmetleri*. <https://www.aile.gov.tr/eyhgm/yayin-kaynak/>
- Akarsu, S. (2014). Sosyal Belediyecilik (Zeytinburnu Belediyesi Örneği). *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Akçakaya, M. (2016). “Weber”in Bürokrasi Kuramının Bugünü ve Geleceği.” *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Akdoğan, Y. (1999). “Sosyal Belediyecilik.” *İstanbul Dergisi, 29–35.*
- Akdoğan, Y. (2002). Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik. *İstanbul: Eminönü Bülteni*.
- Akkan, M. M. (2017). TÜRKİYE ’ DE SOSYAL BELEDİYECİLİK : KONYA BŞB ÖRNEĞİ. *Konya Ticaret Odası Araştırma Raporu Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü*.
- Akpınar, M., Şahin, A., & Zengin, E. (2012). ‘Sosyal Yardımların Yerel Düzeyde Sunulması: Sorunlar ve Çözüm Önerileri.’ *Uluslararası Alanya İşletme*

- Fakültesi Dergisi*, 3(4).
- Akyazan, A. E. (2005). "Yeni Belediye Kanununun Getirdikleri." *Ankara Barosu Dergisi*, 3, 121-136.
- Al, H. (2002). *Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi*. Ankara: *Bilimadamı Yayınları*., 80.
- Albayraktaroğlu, S. (2010). "Profesyonelleşme Olgusu ve Mesleki Profesyonelleşme Açısından Türkiye'de Sosyal Hizmet Mesleği: Sakarya Örneği." *Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*.,.
- Albert, A., & Passmore, E. (2008). *Public Value and Participation*. [Www.Scotland.Gov.Uk/Socialresearch](http://www.Scotland.Gov.Uk/Socialresearch).
- Alford, J., & Hughes, O. (2008). "Public Value Pragmatism as the Next Phase of Public Management." *The American Review Of Public Administration*, 38, 130–148.
- Alford, J., & O'Flynn, J. (2009). "Making Sense of Public Value: Concepts, Critiques and Emergent Meanings." *International Journal of Public Administration*, 32(3–4), 171–191.
- Anatoya. (2021). *Anatoya Hakkında*. [Anatoya.Com](http://www.anatoya.com). <https://www.anatoya.com/anatoya-kurumsal>
- Arslan, N. T. (2010). Klasik-Neo Klasik Dönüşüm Süreci: "Yeni Kamu Yönetimi." *Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dergisi*, 11(2), 21–38.
- ASAGM. (2010). Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü: Türkiye'de Kamusal Sosyal Yardım Alanların Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü Araştırması. *Ankara: A.S.A.G.M. Yayınları. Yay. Haz. Sadık Güneş*.,.
- Asunakutlu, T., & Coşkun, B. (2005). "Frederick Winslow Taylor ve Fizyolojik Örgüt Kuramı." *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Araştırmalar Dergisi*, 160.
- Ateş, S. (2009). Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımı ve Bursa Nilüfer Belediyesi Örneği Üzerinden Sorgulama. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Atmaca, Y. (2012). 'Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Çerçevesinde Belediyelerde Kamu Hizmet Anlayışı Değişimi: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği.'

Yüksek Lisans Tezi.

- Aydın, M. (2008). ‘Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler.’ *İstanbul: Yedirenk İz Yayıncılık.*
- Aygen, M. (2014). SOSYAL BELEDİYESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME: ELAZIĞ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 5216, 173–192.
- Ayhan, E., & Önder, M. (2017). Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı: Yönetişime Açılan Bir Kapı. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 3(2), 19–48.
- Aykaç, B. (1995). Türkiye’de Kamu Yönetimi Öğretiminin Gelişimi. *Kamu Yönetimi Disiplin Sempozyumu Bildirileri, Cilt 2, TODAİE.*
- Aykaç, Burhan. (1997). Kamu Bürokrasisi ve Türk Kamu Personel Yönetiminde Bürokratik Eğilimler. *Ankara: YÖK Matbaası.*
- Aykış, F. (2021). Hayat Boyu Öğrenmede Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Geliştirme. *T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Sağlık Uygulama Ve Araştırma Merkezi Aile Hekimliği Kliniği Tıpta Uzmanlık Tezi.*
- Barrientos, A. (2013). Social assistance in developing countries. *Cambridge: Cambridge University Press.*
- Bayramoğlu, S. (2005). Yönetişim Zihniyeti: Türkiye’de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü. *İstanbul İletişim Yayınları*, 35.
- Beki, A. (2009). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik: Ümraniye Örneği. *Sena Ofset.*
- BELTEK. (2022). *Beltek Hakkında.* Beltek.Gazi.Edu.Tr.
<https://beltek.gazi.edu.tr/Content/Index/hakkimizda>
- Benington, J. (2007). “From Private Choice to Public Value?” *Palgrave Forthcoming.*
- Bingöl, E. S., & Ömürgönülşen, U. (2018). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım Faaliyetleri. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 3(27).
- Bolat, T., Seymen, O. A., Bolat, O. İ.& Erdem, B. (2008). Yönetim ve Organizasyon. *Ankara: Detay Yayıncılık.*
- Bozkurt, P. (2013). “Denetim Kavramı ve Denetim Anlayışındaki Gelişmeler.” *Denetim Dergisi*, 12, 56–62.
- Boztepe, M. (2018). Yeni Kamu Yönetimi ve Geleneksel Kamu Personel Rejimi

- Üzerine Etkileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, December, 191–210. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.425043>
- Bryson, J. M., Crosby, B. C., & Bloomberg, L. (2014). “Public Value Governance: Moving Beyond Traditional Public Administration and the New Public Management.” *Public Administration Review*, 74(4), 445-456.
- BUSMEK. (2022). *Busmek Tarihçe*. Busmek.Bursa.Bel.Tr. <https://busmek.bursa.bel.tr/tr/tarihce-388/>
- Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. *Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık*.
- Çağdaş, T. (2011). “Türkiye’de Yerel Yönetimlerde İdari Özerklik.” *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(30), 391-416.
- Çalıköğlü, M. A., & Akın, H. B. (2012). Genel ve Endüstriyel Yönetim. *Ankara: Adres Yayınları 3. Baskı*.
- Can, H. (2006). Sosyal Belediyecilik ve Ümraniye. *Yerel Siyaset*, 1, 18–19.
- Çiçek, E. U. (2012). Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Politikaları; Batı Akdeniz Örneği. *Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği. DDK*.
- Çiçek, Ş. (2010). Türkiye’de belediyelerin sosyal hizmet ve sosyal yardım politikaları: Batı Akdeniz örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi*.
- Ciğeroğlu, M., & Özgür, H. (2011). H.GEORGE FREDERİCKSON VE KAMU YÖNETİMİ DİSİPLİNİNDEKİ YERİ. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Clegg, D. (2002). The political status of social assistance benefits in european welfare states: lessons from reforms to provision for the unemployed in france and great britain. *European Journal of Social Security*, 4(3), 201-226.
- Coşkun, B., Nohutçu, A. (2005). Türkiye’de Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: Kurumsal-Tarihsel Perspektif, Genel Değerlendirme ve Saptamalar. *Beta Yayınları*.
- Çukurçayır, A. (2003). ‘Çok Boyutlu Bir Kavram Olarak Yönetişim’, Çağdaş Kamu Yönetimi I, (Ed: Muhittin Acar, Hüseyin Özgür). *Ankara: Nobel Yayıncılık*, 260.
- Denhardt, J. V., & Denhardt, R. B. (2007). The New Public Service: Serving, Not

- Steering, Expanded Edition. *New York, M.E. Sharpe.*
- Denhardt, J. V., & Denhardt, R. B. (2000). The New Public Service: Serving, Not Steering. *Public Administration Review*, 6(60), 549-559.
- Dilik, S. (1980). Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişkiler. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 1(35).
- Dilik, S. (1988). Sosyal güvenliğin tarihsel gelişimi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 1(43).
- Doğan, A. (2016). ‘Sosyal Yardımların Yoksulların Siyasal Tercihine Etkisi: Kent Yoksulları Üzerine Bir Araştırma.’ *Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi.*
- DPT. (2001). Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu. *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.*
- Drucker, P. F. (1999). 21. Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları, (Çev: İrfan Bahçivangil ve Gülenay Gorbon). *İstanbul: Epsilon.*
- Dunsire, A. (1995). “Administrative Theory in the 1980s: A Viewpoint.” *Public Administration*, 73, 17-40.
- Erbay, Y., & Akgün, H. (2013). “Modernleşmeden Küreselleşmeye Türkiye”de Yerel Yönetimler Tarihi Ve Bugünü.” *İstanbul: Kazancı Kitap.*
- Erdem, İ. (2015). Yerel Siyaset ve Belediyecilik. *İstanbul: İlke Yayıncılık. (3. Baskı).*
- Erdinç, E. (2019). Rekreatif Açıdan Yerel Yönetim Kurslarına Devam Eden Kursiyerlerin Katılım Nedenleri, Beklentileri, Eğitim Yeterlilikleri Ve Kurum Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi: İzmit Örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.*
- Ersöz, H. Y. (2006). “5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye’de Belediyeler.” *Sosyal Siyaset Konferansları, İstanbul*, 119-140.
- Ersöz, H. Y. (2009). “Türkiye”de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Rolü ve Yeni Belediyecilik Anlayışının Esasları.” *Kamuda Sosyal Politika Dergisi*, 9(3), 38-47.
- Ersöz, H. Y. (2011). Sosyal Politikada Yerelleşme. *İstanbul: İto Yayınları.*
- Ertekin, İ. (2017). “Klasik Örgüt Kuramları.” *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Erten, Ş. (2020). Kamu Değeri: Tanımı ve Ölçülmesi Üzerine Bir İnceleme. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 104–

125. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.705258>
- Ertürk, M. (2013). *İşletme biliminin temel ilkeleri* (9.Baskı). *İstanbul: Beta Yayıncılık*.
- Eryılmaz, B. (2004). *Kamu Yönetimi*. *İstanbul: Okutman Yayıncılık*, 13.
- Faulkner, N., & Kaufman, S. (2018). Avoiding theoretical stagnation: A systematic review and framework for measuring public value. *Australian Journal of Public Administration*, 77(1), 69-86. <https://doi.org/10.1111/14678500.12251>
- GASMEK. (2022). *Gasmek Tarihçe*. Gasmek.Org.Tr. <https://www.gasmek.org.tr/kurumsal.html>
- Genç, F. N. (2010). Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı. *Türk İdare Dergisi.*, 466.
- George, D., & Mallery, P. (2010). SPSS for Windows step by step. *A Simple Study Guide and Reference* (10. Baskı). *GEN, Boston, MA: Pearson Education, Inc*, 10.
- Gezici, H. S., & Kocaoğlu, M. (2018). Dünyada ve Türkiye ' de Kardeş Şehir Uygulamaları. *ÇYYD*, 2(27).
- Göküş, M. (2010). “Küreselleşme Sürecinin Kamu Hizmetine Yansıması.” *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 20(14), 193–218.
- Göymen, K. (2000). “Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yönetişim: Gereksinmeler, Önermeler, Yönelimler.” *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 2(9).
- Göymen, K. (2004). Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü. *Uluslararası Sempozyum İstanbul, Pendik Belediyesi Yayınları*.
- Gözel, K. A. (2003). “Yeni Kamu Yönetimi Nedir?” *Türk İdare Dergisi.*, 438, 195-208.
- Gül, S. (2006). Sosyal Devlet Bitti Yaşasın Piyasa! Yeni Liberalizm ve Muhafazakarlık Kıskaçında Refah Devleti. *Ankara: Ebabel Yayıncılık*.
- Güleç, Y. (2014). “Türkiye’de sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerel Yönetimlerin Önemi ve İşlevi Bağcılar Engelliler Sarayı Örneği.” *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*.
- Güler, T. (2019). Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımının Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasına Etkisi: Manisa Örneği. *Türkiye Cumhuriyeti Manisa Celal*

- Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.*
- Güllüce, İ. (2004). “Yerel Yönetimlerin Sorunları Ve Çözümleri.” *İstanbul*, 11.
- Güner, H. (2014). Türkiye’de kamu yönetimi ve kamu yönetiminin denetimi. *Denetim*, 14, 65–72.
- Güzelsarı, S. (2003). ‘Neo-Liberal Politikalar ve Yönetişim Modeli.’ *Amme İdaresi Dergisi*, 36(2), 18.
- Güzelsarı, S. (2004). “Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları.” *GETA Tartışma Metinleri Serisi*.
- Haktankaçmaz, M. İ. (2009). Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı ve Türkiye de Kamu Yönetimi Reformu. *Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi*.
- Hergüner, B. (2015). KAMU YÖNETİMİNDE “YENİ” KAVRAMI VE KAMUSAL TARTIŞMALARLA İLGİSİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14, 73–84.
- Hood, C. C. (1991). “A Public Management for All Seasons?” *Public Administration*, 1(69), 3–19.
- Işıkcı, M.Y. (2017). Yeni Kamu İşletmeciliği Perspektifinden Çocuk Koruma Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 8(1), 40-63.
- İSMEK. (2022). İSMEK. Enstitü.Ibb.Istanbul. <https://enstitu.ibb.istanbul/portal/IBB-enstitu-istanbul.aspx>
- Kahraman, N. (2016). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Malatya Büyükşehir ve Elazığ Belediyesi Örneği. *DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Kamalak, İ., Gül, H., & Beyazıt, E. (2009). “Sosyal Demokrat İlkelerin Yerel Düzeyde Uygulanması Üzerine Bir Deneme: Türkiye Örneği.” *Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi, Toplumcu Belediyecilik, Teorik Yaklaşımlar, Türkiye Uygulamaları İçinde, Der.: İhsan KAMALAK ve Hüseyin GÜL, Kalkedon Yayıncılık: 95, SODEV Kitaplığı: 6, 27-63*.
- Karataş, K. (1999). *Yoksulluk ve Sosyal Hizmet*. Acikogretim.Istanbul.Edu.Tr. <https://cdn->

acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/19_20_Bahar/yoksulluk_ve_sosyal_hizmet/5/index.html

- Karkın, N. (2012). “Kamu Siyasalarının Üretilmesinde Yeni Bir Ölçüt: Kamusal Değer Kavramı ve Kritiği” , (Kamu Politikalarında Dönüşüm KAYFOR 2012 Bildiriler Kitabı Edt: Parlak, Bekir). *Ankara: Amme İdaresi Dergisi*.
- Kaya, E. (2003). Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma. *İstanbul: İlke Yayıncılık*.
- Kaya, E. (2022). *Sosyal Belediyecilik*. Sosyalbelediyecilik. <https://www.sosyalhizmetuzmani.org/>
- Kaya, F. (2017). Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı Perspektifinden Vatandaş Katılımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 460–478. <https://doi.org/10.20875/makusobed.309850>
- Keleş, S. (2008). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Kelly, G., Mulgan, G., & Muers, S. (2002). “Creating Public Value: An Analytical Framework for Public Service Reform”., *Discussion Paper, Cabinet Office UK: Strategy Unit*.
- Kernaghan, K. (2003). Integrating values into public service: The values statement as centerpiece. *Public Administration Review*, 6(63), 711-719.
- Kesgin, B. (2008). “Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik Karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri.” *Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi*.
- Kesgin, B. (2012). “Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik.” *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 169-180.
- Kesgin, B. (2013). Kamu Sosyal Politikalarında Sosyal Yardım. *İstanbul: Açılım Kitap*.
- Kesgin, B. (2016). ‘Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardımda Büyükşehir Belediyeleri İle İlçe Belediyeleri Arasında Nasıl Bir Dağılım Yapılabilir?’ *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(18).
- KO-MEK. (2022). *Komek Hakkında*. Komek.Org.

<https://www.komek.org/Home/hakkında>

- Koç, M. T. (2015). Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Kayseri Büyükşehir Belediyesi Bünyesinde Yapılan Sosyal Faaliyetler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Koçak, S. Y., & Ekşi, A. (2010). “Katılımcılık ve demokrasi perspektifinden Türkiye”de Yerel Yönetimler.” *Süleyman Demirel Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 295-307.
- Kocaoğlu, B. U., & Saylam, A. (2015). Kamu Değeri ve Yerel Yönetimler, Değerler Bilançosu Felsefe, Sosyoloji, Kamu, Eğitim Ed: Bircan, H. H., Dilmaç, B.). *Konya: Çizgi Kitabevi*.
- Koçel, T. (1999). Genel İşletme. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları*.
- Koçel, T. (2010). İşletme yöneticiliği (13. Baskı). *İstanbul: Beta Yayınları*. 11. Baskı.
- KOMEK. (2013). Komek Hakkında. *Komek Aile, Yaşam ve El Sanatları Dergisi*, 8.
- KOMEK. (2021a). *KOMEK’te Yeni Dönem Eğitimleri Başladı*. Konya.Bel.Tr.
<https://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=8176>
- KOMEK. (2021b). *KOMEK Atölyeleri Fabrika Gibi Çalışıyor*. Konya.Bel.Tr.
<https://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=7801>
- KOMEK. (2022a). *Balkanlar Komek*. Komek.Org.Tr.
<https://www.komek.org.tr/page.php?PageID=31&SubPageID=32&lng=tr>
- KOMEK. (2022b). *Komek Hakkında*. Komek.Org.Tr.
<https://www.komek.org.tr/page.php?PageID=2&SubPageID=30&lng=tr>
- KOMEK. (2022c). *Komek Yeni Döneme 70 Bin Kursiyerle Başladı*. Konya.Bel.Tr.
<https://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=8386>
- Kongar, E. (1972). Sosyal Çalışmaya Giriş. *Ankara, Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları*.
- Konya Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Başkan Altay: Konya’daki Birlik ve Beraberlik Gıpta İle Takip Ediliyor*. Konya.Bel.Tr.
<https://www.konya.bel.tr/haberbasin.php?haberID=7900&hDurum=METIN>
- Köseoğlu, Ö., & Tuncer, A. (2014). Kamu Yönetiminde Yeni Bir Yaklaşım Olarak Kamu Değeri : Kavramsal ve Kuramsal Açından Bir Tartışma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 12(24), 145–170.

- Kul, S. (2021). *Korelasyon Analizi*. <http://www.p005.net/analiz/korelasyon-analizi>
- Küp, D. (2012). Yeni Sağ Politikalar Ekseninde Türk Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Arayışları ve Bu Yeni Yapının Beklentilere Cevap Verebilme Düzeyi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Kutlu, Ö. (2006). Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi: Teorik Çerçeve ve Ülke Uygulamaları. *Konya: Çizgi Kitabevi*.
- Leblebici, D. N. (2008). Yönetim bilimi açısından klasik dönemi hatırlamaya ilişkin bir çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 99-118.
- Levent, F. (2020). *Yönetim Teorileri ve Yeni Yönetim Yaklaşımları* (Issue March).
- Livvarçin, Ö., & Kurt, D. (2012). Yönetim Biliminde 49 İnsan 49 Teori,. *İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım*.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (2013). Eğitim yönetimi (Çev. G. Arastaman). *Ankara: Nobel Yayınları*.
- Maesschalck, J. (2004). "The Impact Of New Public Management Reforms On Public Servants' Ethics: Towards A Theory". *Public Administration*, 82(2), 46.
- Meydan, S., Büyükbodur, A. Ç., & Bulut, S. (2015). Yerel Yönetimlerde Klientalist Bakış Açısının Hak Temelli Sosyal Hizmet Yaklaşımı Çerçevesinde İncelenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi*.
- Meynhardt, T. (2009). "Public Value Inside: What is Public Value Creation?" *International Journal of Public Administration*, 32(3-4), 211.
- Meynhardt, T. (2012). "Public Value – Turning a Conceptual Framework into a Scorecard" Paper submitted for the Conference: Creating Public Value in a Multi-Sector,. *Shared-Power World Minneapolis*.
- Meynhardt, T., & Metelmann, J. (2009). "Pushing the Envelope: Creating Public Value in the Labour Market: An Empirical Study on the Role of Middle Managers." *International Journal of Public Administration*, 32(3-4), 278.
- Midgley, J. (1984). Poor law principles and social assistance in the third world: a study of the perpetuation of colonial welfare. *International Social Work.*, 1(27), 19-29.
- Mızrak, Z., & Karabudak, T. (2017). Aktif İstihdam Politikaları Bağlamında Yerel Yönetim Meslek Edindirme Modeli Konya Uygulama Örneği (KOMEK). *Kayıt*

- Dışı İstihdam ve Ekonomi (Ed: S. Koç, A. Orhan ve M. Ç. Gözen), KÜV Yayınları, 19–31.*
- Moore, M. H. (2000). “Managing for Value: Organizational Strategy in For-Profit, Nonprofit, and Government Organizations.” *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 29*(1), 194-195.
- Mucuk, İ. (2011). Modern İşletmecilik. *İstanbul: Türkmen Kitabevi.*
- Mutlu, Z. (2019). Meslek Edindirme Kurslarının Belediye İmajına Katkısı: Konya Büyükşehir Belediyesi Komek Örneği. *Selçuk Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.*
- Nabatchi, T. (2012). Putting the “public” back in public values research: Designing participation to identify and respond to values. *Public Administration Review, 72*, 699-708. <https://doi.org/10.1111/j.15406210.2012.02544.x>.
- Negiz, N. (2011). Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma’. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2*(16).
- Negiz, N. (2012). “Türk Kamu Yönetimi Anlayışında Sosyal Sorumluluk.” (Ed. Kenan Ören, H. Bahadır Eser, Elvettin Akman), *Farklı Bakış Açılılarıyla Sosyal Sorumluluk, Ankara, Pelikan Yayıncılık, 201-229.*
- O’Flynn, J. (2007). “From New Public Management to Public Value: Paradigmatic Change and Managerial Implications.” *The Australian Journal of Public Administration, 66*(3), 353-366.
- Oğuz, B. (2010). *Sosyal Belediyecilik.* <https://Tekniksosyoloji.Wordpress.Com/2010/04/28/Sosyal-Belediyecilik/>
Erişim Tarihi: 14.12.2021.
- Ökmen M. ve Parlak B. (2008). Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler. *İstanbul: Alfa Yayınları.*
- Ökmen, M., Yılmaz, A., & Baştan, S. (2004). “Kamu Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler” Kuramdan Uygulamaya KAMU YÖNETİMİ, (Edit: M.Ökmen, A.Yılmaz). *Ankara: Gazi Kitabevi, 23–80.*

- Oktaý, T. (2008). "Belediye Kurumunun Tarihsel Gelişimi." (Ed. Recep Bozlağan ve Yüksel Demirkaya), *Türkiye'de Yerel Yönetimler*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 119-156.
- Ökten, S. (2019). Kamu Değeri Yapımı Çerçevesinde Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 2394–2423.
- Ömürgönülşen, U. (2014). Kamu sektörünün yönetimi sorununa yeni bir yaklaşım: Yeni kamu işletmeciliği. *Ankara: Nobel Yayıncılık.*, 1–35.
- Onar, A. (2020). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Lüleburgaz Belediyesi Örneği. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yerel Yönetimler Kent Ve Çevre Politikaları Yüksek Lisans Tezi*.
- Önen, S. M., Banazılı, A. M., & Ozan, M. S. (2018). Sosyal Belediyecilik Anlayışı Kapsamında Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmet Faaliyetleri: Malatya Büyükşehir Belediyesi Örneği Social Service Activities in Local Government within Scope of Concept of Social Municipalism: The Case of Malatya Metropolitan M. *Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Etkin Belediyecilik Uygulamaları*.
- Ortaylı, İ. (1995). "Devraldığımız Miras." *Yeni Türkiye Yönetiminde Yeniden Yapılanma Özel Sayısı*, 4(1), 552-558.
- Öz, C. S., & Yıldırımalp, S. (2009). Türkiye'de kentsel yoksullukla mücadelede sosyal belediyeciliğin rolü. , 22, 23. *Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu, Akdeniz Üniversitesi*, 22–23.
- Öz, C. S. (2010). "Sosyal Belediyecilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri (İstanbul, Ankara, Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri)." *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Doktora Tezi*.
- Özer, F. (2010). Meslek ve Beceri Kazandırmada Büyükşehir Belediyelerinin Rolü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi uygulamaları: İSMEK. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Özer, M. A. (2005). Günümüzün yükselen değeri: Yeni kamu yönetimi. *Sayıştay Dergisi*, 59, 3-46.
- Özer, M. A. (2006). Yönetişim Üzerine Notlar. *SayıştayDergisi*, 63, 59–89.

- Özer, M. A. (2010). Kamu Yönetiminde Kimlik Bunalımı Üzerine Değerlendirmeler. *Sayıştay Dergisi*, 61, 3–22.
- Özgür, H. (2003). “Yeni Kamu Yönetimi Hareketi”, (Ed. M. Acar ve H. Özgür, Çağdaş Kamu Yönetimi-I). *Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.*, 183-226.
- Öztürk, H. (2012). Değişen Sosyal Devlet Anlayışı ve Sosyal Belediyecilik. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, 164.
- Öztürk, H., & Gül, H. (2012). Sosyal Belediyecilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif mi? *IV. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu*, 377-392.
- Pekşen, S. N. (2014). Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engellilere Sunulan Hizmetler: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Pektaş, E.K. (2010). “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar.” *Akademik İncelemeler Dergisi*, 1(5), 5–22.
- Pektaş, Ethem Kadri. (2010). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Karşılaşılan Sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 1(5), 5–23.
- Perry, J. L. (2007). “Democracy and the New Public Service,.” *The American Review of Public Administration*, 37(3), 3–16.
- Pratt, R. (2006). New Public Management, globalization, and public administration reform. İçinde: Dator J.A, Pratt Y, Seo Y, (eds.). Fairness, Globalization, And Public Institutions: East Asia And Beyond. *University of Hawai’i Press, USA*, 101-113.
- Reyes, D. R. (2003). The Study of Public Administration in Perspective: A Passing Review of the Development of the Discipline. *In Bautista et Al. (Eds.), (Pp. 109- 144). Introduction to Public Administration in the Philippines: A Reader (2nd Ed.). Quezon City: UP-NCPAG.*
- Ringold, D., & Kasek, L. (2007). Social assistance in the new eu member states, strengthening performance and labor market incentives, . (117). *World Bank Working Paper*, 117.
- Robbins, S.P. & Coulter, M. (2007). Management. *New Jersey: Pearson. Prentice Hall.*

- Şahin, A. (2004). "Yönetim Kurumları ve Motivasyon İlişkisi." *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Şahin, A. (2019). YÖNETİM KURAMLARI ve MOTİVASYON İLİŞKİSİ. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11*, 87–108.
- Şahinoğlu, İ. (2014). Avrupa birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'de sosyal Belediyecilik anlayışı. *Marmara Üniversitesi Doktora Tezi*.
- Saran, U. (2001). "Küresel Değişim Dinamiklerinin Kamu Yönetimi Alanına Etkileri." *Ankara: Türk İdare Dergisi, İçişleri Bakanlığı Yayınları*, 433.
- Sarıkaya, M. (2011). Sosyal Hizmet Kurumlarında Yönetim. *Ankara: Nobel Yayıncılık*.
- Şataf, C., & Taşdelen, S. (2019). Türkiye'de sosyal belediyecilik faaliyetleri çerçevesinde Antalya Büyükşehir Belediyesi örneği. *Ekonomi Bilimleri Dergisi, 1(11)*, 1–23.
- Şaylan, G. (1996). "Bağımsız Bir Disiplin Olarak Kamu Yönetimi: Yeni Paradigma Arayışları." *Amme İdaresi Dergisi*.
- Şaylan, G. (2000). Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi, 2(33)*, 1–22.
- Scott, C. (2006). Museums: Impact and value. *Cultural Trends, 1(15)*, 45-75.
- Seçtim, H., & Erkul, H. (2020). Yönetim Yaklaşımları Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme. *Management and Political Sciences Review, 2(1)*, 18–50. <https://dergipark.org.tr/pub/mpsr/issue/57618/769011>
- Şeker, A. (2012). Sosyal hizmete Giriş. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını:1504*.
- Şengün, E. (2019). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*.
- Şengün, E., & Akman, Ç. (2020). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik. *Ankara: Atlas Akademik Yayın*.
- Şenocak, H. (2009). Sosyal Güvenlik Sistemini Oluşturan Bileşenlerin Tarihi Süreç Işığında Değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi In Journal of Social Policy Conferences, 56(0)*, 410–468.
- Sevinç, İ., & Göksoy, B. (2018). Türkiye'de Kentsel Yoksulluğa Yerel Müdahalede

- Sosyal Belediyeciliğin Önemi ve Sorunları. *M. Mecek, B. Parlak, & E. Atasoy İçinde, Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Etkin Belediyecilik Uygulamaları Nobel Akademik Yayıncılık*, 435–447.
- Seyyar, A. (2008). Sosyal Siyaset Ekseninde Yerel Yaşlılar Politikası. *Yerel Siyaset Dergisi*, 28(3), 45–47.
- Sezer, Ö., & Önder, Ö. (2012). ‘Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılımın İncelenmesi.’ *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(12).
- Şimşek, Ş. M. (2005). Yönetim ve Organizasyon. *Elma Yayınevi*.
- Sipahi, E., & Şenalp, M. (2021). Yerel Yönetimler ve Kent Ağları. In *Yerel Yönetimler: Yönetim, Siyaset, Kent ve Güncel Tartışmalar*. Ed. Sipahi, E., Önder, Ö., Yaman, M. (p. 583).
- Sobacı, M. Z. (2007). Yönetişim Kavramı ve Türkiye’de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 195–208.
- Solak, S. G., & Kurt, H. K. (2019). KENTİN ÖKSÜZLERİ: REFAKATSİZ GÖÇMEN ÇOCUKLARA YÖNELİK FAALİYETLER KONYA ÖRNEĞİ. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 630–644.
- Sönmez, M. B. (2010). “Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Ümraniye Örneği.” *Marmara Üniversitesi Doktora Tezi*.
- Sözen, S. (2005). Teori ve Uygulamada Yeni Kamu Yönetimi. *Ankara: Seçkin Yayıncılık*.
- Spano, A. (2009). “Public Value Creation and Management Control Systems.” *International Journal of Public Administration*, 32(3–4).
- Stoker, G. (2006). Public value management a new narrative for networked governance? *American Review of Public Administration*, 1(36), 41-57. <https://doi.org/10.1177/0275074005282583>
- Şükür, C. (2012). Yerel Yönetimlerin Eğitim Faaliyetlerinin Ekonomiye Katkısı: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi; KO-MEK Örneği. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Tabachnick, B. G., & Fidel, L. S. (2014). Using Multivariate Statistics. (*Sixth Edition*). *Pearson Education Limited, USA*.
- TDK. (2022). *Sosyal*. Türk Dil Kurumu Sözlüğü.

- Toprak, D., & Şataf, C. (2009). Türkiye’de yerel yönetimler reformu çerçevesinde sosyal belediyecilik yaklaşımı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(1), 11–24. <https://dergipark.org.tr/pub/sobiadsbd/issue/11347/135607>
- Tortop, N., İşbir, E. G., Aykaç, B., Yayman, H. & Özer, M. A. (2010). Yönetim Bilimi. *Ankara: Nobel Yayıncılık*.
- Trthaber. (2020). *Konya’daki meslek edindirme kurslarında günde 15 bin maske üretiliyor*. Trthaber.Com. <https://www.trthaber.com/haber/guncel/konyadaki-meslek-edindirme-kurslarinda-gunde-15-bin-maske-uretiliyor-472785.html>
- TSKB. (2005). Gençlik Politikaları. *Yayın Koordinatörü: Murat AR, Bursa: Furkan Ofset*.
- TUİK. (2021). *Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2020-37404>
- Tümerkan, S. (1946). Türkiye’de Belediyeler (Tarihi Gelişim ve Bugünkü Durum). *İçişleri Bakanlığı Yayınları, R. Zellic Basımevi, İstanbul.*, 3(3).
- Turkel, E., & Turkel, G. (2016). Public value theory: Reconciling public interests, administrative autonomy and efficiency. *Review of Public Administration and Management*, 2(4), 1-7. <https://doi.org/10.4172/2315-7844.1000189>.
- Uçaktürk, T., Uçaktürk, A., & Özkan, M. (2009). “Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği.” *VI. Uluslar Arası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, Çanakkale*, 3.
- Urhan, V., F. (2008). “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması.” *Sayıştay Dergisi*, 70(19), 85–102.
- Uslu, H. (2011). Sosyal Politika Açısından Belediyeler ve Sosyal Belediyecilik. *İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*.
- Üstüner, Y. (2000). “Kamu Yönetimi Kuramı ve Kamu İşletmeciliği Okulu.” *Amme İdaresi Dergisi*, 33.
- Varol, S. (2019). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Değerlendirilmesi: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Anabilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Programı Yüksek Lisans*

Tezi.

- Versan, V. (1990). Kamu Yönetimi. *İstanbul: Der Yayınları 10. Basım.*
- Wang, X., & Wang, Z. (2020). Beyond Efficiency or Justice: The Structure and Measurement of Public Servants' Public Values Preferences. *Administration & Society, 52(4)*, 499–527. <https://doi.org/10.1177/0095399719843658>
- Williams, C. R. (2009). Principles of management (5th edition). *USA: South-Western Cengage Learning.*
- Yaşar, M. (2014). İstatistiğe yönelik tutum ölçeği: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36(36)*, 59-75.
- Yavuz, İ. (2013). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Çocuk ve Gençlik Hizmetleri: Adapazarı Belediyesi Bilgi Evi Örneği. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.*
- Yıldırım, S. (1990). “Yerel Yönetim ve Demokrasi.” *Türk Belediyeciliği'nde 60 Yıl Uluslararası Sempozyum Ankara Büyükşehir Belediyesi, 7-43.*
- Yıldırım, U., & Göktürk, İ. (2008). Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı. *1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu, Sakarya Üniversitesi, 232–255.*
- Yıldırım, U., & Öner, Ş. (2009). “Yerel Toplumsal Sorunların Çözümünde Sosyal Hizmet Belediyeciliği.” *Değişik Yönleriyle Yerelleşme (Ed. Veysel Bilgiç), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 363–388.*
- Yılmaz, A., Aksanyar, Y., & Güler, T. (2018). Sosyal Yardım Olgusu ve Türkiye’de Şartlı Sosyal Yardım Uygulamaları. *Ekev Akademi Dergisi, 22(73)*, 595–612.
- Yılmaz, O. (2001). Kamu Yönetimi Reformu. *Ankara:DPT Yay.*
- Yolcu, H. (2010). “Neo-Liberal Dönüşümün Yağandığı Ülkelerde Yerelleşme ve Okul Özerkliği Uygulamaları.” *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 12(6)*, 253-273.
- Yüksel, M. (2000). “Yönetişim Kavramı Üzerine.” *Ankara Barosu Dergisi, 58(3)*, 145–159.
- Zengin, O. (2009). Günümüz Kamu Yönetiminde Ön Plana Çıkan Yaklaşımlar, (Ed: Barış Övgün), Kamu Yönetimi: Yapı İşleyiş Reform İçinde. *Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.*
- Zenobyia. (2021). *Zenobyia” Azaleti, gücü ve zarafetiyle bir imparatorluk geleneği.* Zenobyia.Com.Tr. <https://www.zenobyia.com.tr/zenobyia-kurumsal>

Zeybe. (2021). *Zeybe Hakkında*. Zeybe.Com.Tr. <https://www.zeybe.com.tr/zeybe-kurumsal>

EKLER

Ek1-Anket Formu

İyi günler,

Bu anket çalışması, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisi Mualla Nur Küçükler tarafından 'Sosyal Belediyecilikte Komekler'in Rolü: Konya Örneği' konulu yüksek lisans tez çalışması kapsamında gerçekleştirilmektedir. Çalışmada kimliğinizin ortaya çıkaracak herhangi bir soru bulunmamaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır.

Yardımlarınız, göstereceğiniz ilgi ve duyarlılık için şimdiden teşekkür ederiz.

Mualla Nur Küçükler

Görüşülen Kişinin;

Cinsiyeti 1 () Kadın 2 () Erkek

Yaşı 1 () 18-24 2 () 25-29 3 () 30-35 4 () 36-41 5 () 42-47 6 () 48-53 7 () 54 ve üzeri

Gelir Durumu 1 () 5.000 TL'den düşük 2 () 5.000 -10.000 3 () 10.000 ve üzeri

Eğitim Durumu 1 () Okur- Yazar Değil 2 () İlkokul 3 () Ortaokul 4 () Lise
5 () Üniversite 6 () Yüksek Lisans 7 () Doktora

Meslek 1 () Devlet Memuru 2 () İşçi 3 () Öğrenci 4 () Ev Hanımı
5 () İşsiz/İş arıyor 6 () Özel sektör çalışanı
7 () Emekli

8 () Diğer

İkamet ettiğiniz ilçe: 1 () Selçuklu 2 () Meram 3 () Karatay 4 () Diğer

1. Meslek edindirme kurslarının sosyal belediyeçilik faaliyetine pozitif katkı sağladığınızı düşünüyor musunuz?

1 () Evet 2 () Hayır

2. Konya Meslek Edindirme Kurslarından (KOMEK) daha önce yararlandınız mı?

- 1 () Hayır, ilk kez katılıyorum
 2 () Evet, daha önce bir kez katıldım
 3 () Evet, daha önce birden fazla kursa katıldım

3. KOMEK kurslarına gelme sebebiniz nedir? (Lütfen bir tane işaretleyiniz)

- 1 () Meslek edinmek
 2 () Boş zamanlarımı değerlendirmek
 3 () Sosyalleşmek (Arkadaş edinmek) 4 () Kişisel Gelişim
 5 () İş bulmama yardımcı olması 6 () Mesleki Gelişimimi artırmak
 7 () Başka Bir İşe Girebilmek 8 () Halen çalıştığım işte ilerlemek
 9 () Kültürümü artırmak 10 () Diğer

4. KOMEK sayesinde gelir elde ediyor musunuz?

- 1 () Gelir elde etmiyorum.
 2 () Gelir elde ettim.
 3 () Hala gelir elde ediyorum.

5. Önümüzde ki dönem KOMEK bünyesinde açılacak olan yüz yüze veya uzaktan eğitimlere katılmayı düşünüyor musunuz?

1() Hayır, düşünmüyorum.

2() Sadece yüz yüze eğitime katılmayı düşünüyorum.

3() Sadece uzaktan eğitime katılmayı düşünüyorum.

4() Her ikisine de katılmayı düşünüyorum.

6.Uzaktan eğitim faaliyetinden yararlandıysanız ya da yararlanmayı düşünüyorsanız internet erişiminiz yeterli mi?

1 () Yeterli 2 () Yetersiz

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri'nin Yansıması Olan KOMEK kurslarıyla ilgili aşağıdaki ifadelere ne düzeyde katılırsınız?

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
7.Konya Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik faaliyetleri belediyeye bakışımı olumlu yönde etkilemektedir.	1	2	3	4
8.KOMEK kursları Konya Büyükşehir Belediyesinin önemli bir sosyal belediyecilik faaliyetidir.	1	2	3	4
9.KOMEK kursları Konya Büyükşehir Belediyesinin eğitime önem verdiğini göstermektedir	1	2	3	4
10.KOMEK kursları vasıtasıyla Konya Büyükşehir Belediyesi işsizliği azaltmaktadır	1	2	3	4
11.KOMEK kursları vasıtasıyla Konya Büyükşehir Belediyesi işgücü kalitesini artırmaktadır	1	2	3	4
12.KOMEK kurslarına harcanan parayı israf olarak görmüyorum	1	2	3	4

13. Konya Büyükşehir Belediyesi KOMEK kurslarıyla bireylere önemli yatırım yapmaktadır	1	2	3	4
14.KOMEK Kursları Konya Büyükşehir Belediyesi'nin kültür ve sanata verdiği önemin göstergesidir	1	2	3	4
15.KOMEK kursları Konya Büyükşehir Belediyesini beğenmemi sağlıyor	1	2	3	4
16.Belediyenin sosyal belediyeçilik faaliyetleri adil bir şekilde yürütülüyor.	1	2	3	4

Komek'le ilgili aşağıda ki ifadelere ne düzeyde katılırsınız?

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
17.KOMEK benim için faydalıdır ve özgüvenimi arttırmaktadır.	1	2	3	4
18.KOMEK'in yaptığı duyuru ve etkinliklerden haberim olmaktadır.	1	2	3	4
19.KOMEK'ten aldığım sertifika ve katılım belgeleri iş bulmamda yardımcı olmaktadır.	1	2	3	4
20.KOMEK boş zamanı değerlendirmek için büyük fırsattır.	1	2	3	4
21.KOMEK bireylerin kişisel gelişimini amaçlayan bir kuruluştur.	1	2	3	4
22.KOMEK sayesinde toplumun eğitim seviyesi artmaktadır.	1	2	3	4
23.KOMEK kültürel değerleri canlandırma, kentlilik bilincini aktarma işlevine sahiptir.	1	2	3	4

KOMEK yüz yüze eğitim faaliyeti hakkında düşünceleriniz nedir?

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
24.Eğitimin yapıldığı mekânın fiziki koşulları yeterlidir (ısınma, aydınlatma, havalandırma, asansör).	1	2	3	4

25.KOMEK yöneticisinden ve personelinden memnunum	1	2	3	4
26.Ders aldığım hocadan memnunum	1	2	3	4
27.Komek binası ve sınıfları temiz ve düzenlidir.	1	2	3	4
28.KOMEK'te eğitim araç-gereç ve donanımları yeterli düzeydedir.	1	2	3	4
29.KOMEK sınıfları sağlıklı eğitim yapılabilecek yeterlilikte kursiyer sayısından oluşmaktadır.	1	2	3	4
30.KOMEK'in spor kurslarını yeterli buluyorum.	1	2	3	4
31.KOMEK'in sanat ve eğitici kurslarını yeterli buluyorum.	1	2	3	4

KOMEK'in uzaktan eğitim faaliyeti hakkında düşünceleriniz nedir?

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
32. İş -okul hayatımın yoğunluğu veya sorumluluklarımdan dolayı uzaktan eğitim benim için uygundur.	1	2	3	4
33.Uzaktan eğitim, kişisel gelişim ihtiyaçlarımı karşılar.	1	2	3	4
34.Uzaktan eğitimde eğitmen ile katılımcı arasındaki etkileşim yeterlidir.	1	2	3	4
35.Uzaktan eğitim yüz yüze eğitimden daha etkindir.	1	2	3	4
36.KOMEK uzaktan eğitim sonrası alınan katılım belgesi olumlu yönde beklentimi karşılamaktadır.	1	2	3	4
37.Beceri gerektiren eğitimlerin uzaktan yapılması uygun değildir.	1	2	3	4
38.Teorik eğitimlerin uzaktan yapılması uygun değildir.	1	2	3	4
39.Uzaktan eğitim sırasında bir problem yaşandığında problemi çözmek yüz yüze eğitime göre daha fazla zaman alır.	1	2	3	4
40.Uzaktan eğitim derslerine katılırken bağlantı, kamera, ses gibi teknik konularda sorun yaşanacağını düşünüyorum.	1	2	3	4

EK 2- MÜLAKAT SORULARI

1. KOMEK'lerin sosyal belediyecilik üzerindeki rolü nedir?
2. Komekler'in başarı düzeyini nasıl değerlendiriyorsunuz? Komek'lere İlişkin ne tür sorunlar bulunmaktadır.?
3. Eğitim verirken ne tür sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
4. Online Eğitim ve yüz yüze eğitim arasındaki temel farklar nelerdir? Online eğitimin avantaj ve dezavantajlarından bahsedebilir misiniz?
5. Online Eğitim, Komekler'in sosyal belediyecilikteki rolü üzerinde ne tür etkide bulunmuştur?